

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 6. JANUARJA 1983

ŠTEVILKA: 1 • LETO XXXII

Naš kovinar, svobodno glasno delavec MD, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1987. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečni revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstrednik in od 1. januarja 1982 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom za zasluge s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Boža Vanič. Naslov: Uredništvo Železarja, SZ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619, tisk 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen pravnega davka po pristojnem mnenju stav.: 4218-72

SPOROČILA DEVETEGA KONGRESA ZVEZE SINDIKATOV JUGOSLAVIJE

Zapleteni in zaostreni družbeno-ekonomski pogoji, v katerih so tekale priprave in je potekal deveti kongres Zveze sindikatov Jugoslavije (od 11. do 13. novembra 1982), stališča in zaključki tretjega kongresa samoupravljalcev in XII. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije so neposredno opredelili vprašanja, do katerih je bilo potrebno zavzeti jasna stališča in opredeliti konkretne naloge pri nadaljnji krepitvi samoupravnega, materialnega in socialnega položaja delavcev.

DO SVOJEGA RAVNANJA NISMO NITI SAMOUPRAVNO OBČUTLJIVI NITI KRITIČNI

Za nami je leto kongresov, ki niso le kritično ocenili zapletenih in težkih gospodarskih razmer pri nas, vzrokov in problemov, ki so nas pripeljali do tega, temveč so predvsem zelo zavzeto iskali izhoda in rešitev sedanjih razmer in zelo konkretno opredelili stališče in naloge, da bi čim prej dosledno in uspešno premagali sedanje ekonomske težave in protislovja. Toda pri nas v Železarni izgleda, kot da so kongresi šli mimo nas, kajti ničesar ne poskušamo spreminjati, nasprotno, še marsikaj počenjamo, kar ni v skladu s kongresnimi stališči in nalogami, ki predvsem poudarjajo naloge komunistov, članov zveze sindikatov in zveze socialistične mladine za doslednejše in hitrejšo uresničevanje ustave in zakona o združenem delu, kar je temeljni pogoj za hitrejšo in učinkovitejšo uresničevanje programa gospodarske stabilizacije.

V Železarni že skoraj po pravilu o pomembnih neodtujljivih pravicah delavcev, ki jim jih daje ustava in zakon o združenem delu, odločajo drugi, čeprav tudi delavski sveti temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti, ki pa ne morejo prevzeti odločanja delavcev, kadar gre za njihovo neodtujljivo pravico, za katero se lahko odločajo z referendumom, na zborih delavcev ali s posebno pisno izjavo. Kar pa je pri tem najbolj zaskrbljujoče, je to, da za vse to nismo niti samoupravno občutljivi niti kritični, čeprav gre za očitno kršenje zakonitosti, pa na to ne reagirajo niti poslovodni organi, ki so po zakonu odgovorni za zakonitost, niti delavska kontrola niti sindikat niti kdorkoli drugi. Na take kritike, objavljene v Železarju, pa običajno nekateri posamezniki zelo zločno reagirajo na uredništvo in na različne načine upravičujejo tak nesamoupraven ukrep, ki je navidežno v korist delavcev, je pa proti vsemu tistemu, kar nas kongresi zavezujejo, da spremenimo v našem samoupravnem ponašanju.

O tem je tekla kritična beseda v Železarju pred letom dni, pa vendar smo se v Železarni v preteklem mesecu decembru zelo na hitro in brez pretehtanih informacij, lahko bi rekli po hitrem postopku, sklepe delavskih svetov temeljnih organizacij odločili za poračun osebnih dohodkov in to skoraj »po izvršenem dejanju«. Nihče seveda ni rekel »ne«, noben delavski svet ni zavnil sklepanje zato, ker je to neodtujljiva pravica delavcev, ker je pač šlo za zelo občutljivo vprašanje osebnih dohodkov. Pa vendar smo zelo grobo kršili ustavo in zakon o združenem delu, ki opredeljuje, da je odločanje o pogojih in rezultatih dela neodtujljiva pravica delavcev. O tem je takratni predsednik Skupščine SFR Jugoslavije Kire Gligorov ob sprejemanju zakona o združenem delu 25. novembra 1975 dejal:

V zvezi z uresničevanjem zakona o združenem delu »moramo z akcijo vse družbe razvijati kar največjo občutljivost glede spoštovanja neodtujljivih pravic delavcev pri razpolaganju z realiziranimi dohodki. Odpraviti moramo pojav, v katerem se načelno izrekamo za to temeljno načelo, potem pa v praksi v imenu tega ali onega cilja pozabljamo na to. Spoštovanje tega načela je treba zagotoviti s popolno zakonsko in sodno zaščito, povrh pa poskrbeti, da bomo takšno ravnanje obsodili kot družbeno sramoto. Šele ko bodo delavci zares začutili, da je načelo neodtujljivosti dohodka trajno zagotovljeno, bodo dobili pravi smisel in zalet tudi združevanje dela in sredstev ter svobodna menjava dela, smotrno gospodarjenje s sredstvi in solidarnost.«

Enako poudarjajo vsi lanskeletni kongresi, pa vendar ob vsem tem ostajamo v Železarni neprizadeti, niti na to ne reagirajo občinske družbenopolitične organizacije ali družbenopolitična skupnost.

Podobno se je lansko leto dogajalo ob sprejemanju pravilnikov o premiranju v temeljnih organizacijah združenega dela, s katerimi smo, razen tega da smo jih sprejemali mimo osebnega izjavljanja delavcev, naredili še večji nered v sistemu oblikovanja in utrjevanja delitve osebnih dohodkov po delu in rezultatih dela ter v še bolj neenakopraven položaj postavili delavce v delovnih skupnostih skupnih služb, kjer se pri mnogih da delo tudi meriti, pa vendar ostajajo brez ustrezne stimulacije, ki se nemalokrat v proizvodnih temeljnih organizacijah deli kar linearno.

Prav gotovo so bili v preteklem letu poslovodni odbor Železarne in poslovodni organi v temeljnih organizacijah izjemno zaposleni z vprašanji tekoče proizvodnje, kar pa jih kot odgovorne za zakonitost ne more upravičevati za nesamoupravno ravnanje in ponašanje. Njihova odgovornost je glede na položaj in kvaliteto, ki jih morajo imeti po družbenem dogovoru občine o kadrovski politiki, še večja. Končno so tudi člani zveze komunistov in zveze sindikatov. Vendar bi ob dovolj kritični in samokritični presoji nedvomno ugotovili še marsikaj prisotnost tehno-birokratskih struktur, ki zavirajo večji prodor samoupravljanja.

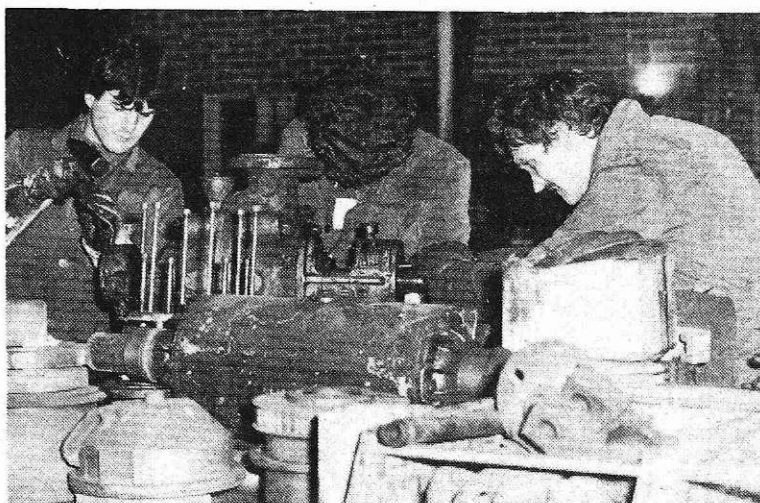
Največja krivda za tako nesamoupravno ponašanje pa odpade na zvezo komunistov in zvezo sindikatov v Železarni, ki sta akcijsko nepovezani in neučinkoviti, razen tega pa je v njihovi vrstah še veliko oportunizma in liberalizma. Zato je skrajni čas, da se komunisti v Železarni povežejo v akcijske konference in začno dosledno uresničevati sporočila devetega kongresa Zveze komunistov Slovenije in 12. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije.

ODLOČANJE V SAMOUPRAVNIH DELOVNIH SKUPINAH

V sredo, 22. decembra, je Bogdan Kavčič, redni profesor na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani, predaval o odločanju v samoupravnih delovnih skupinah. Predavanje je organizirala Zveza inženirjev in tehnikov Jesenice. (Nadaljevanje na 2. strani)

Široka predhodna razprava med delavci o osnutkih kongresnih dokumentov je opozorila, da se mora kongres usmeriti na tista vsebinska vprašanja, s katerimi bo mogoče hitreje, bolj dosledno in uspešno premagovati prisotne ekonomske težave in protislovja razvoju; odločanje delavcev o pogojih in rezultatih njihovega dela; odločnejše uresničevanje programa ekonomske stabilizacije; krepitve odgovornosti, kot temeljnega elementa samoupravnega socialističnega sistema in preprečevanje vseh pojavov in ovir, ki ovirajo uresničevanje enotnega delavsko-razrednega interesa. Vse to je v osnovi opredeljevalo vsebino in

(Nadaljevanje na 6. strani)

Sodelavci — vzdrževalci v hladni valjarni Bela (Foto S. Kokalj)

TEMELJNO IZHODIŠČE DELOVANJA IN ORGANIZIRANOSTI KOMUNISTOV MORA BITI DELO MED LJUDMI

V zadnji lanskeletni številki smo povzeli nekaj gradiva, ki ga je komisija za organiziranost, razvoj, kadrovske politike in usposabljanje v zvezi komunistov po sklepu predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije ob zaključku lanskega leta posredovala v javno razpravo vsem osnovnim organizacijam in organom zveze komunistov z namenom, da se v slehernem okolju delovanja zveze komunistov z najširšo aktivnostjo vseh članov poenotijo predložene ocene in stališča.

Gradivo v enem od svojih poglavij navaja, da mora biti temeljno izhodišče delovanja in organiziranosti zveze komunistov delo med ljudmi. Doslej je bilo preveč primerov, ko smo mislili, da smo s sestankom osnovne organizacije ali vodstva oziroma organa, ko smo opredelili nova

stališča ali smo sprejeli na znanje sklepe višjih organov, opravili svojo nalogo. Na sestankih, navaja gradivo, se nismo dogovarjali za akcije med delavci in občani v frontni socialistični zvezi, sindikatih, samoupravnih organih in delegacijah. To pa seveda pomeni odgovornost in

dolžnost komunistov za konkretno politično akcijo in delo med delavci in občani.

Prevečkrat smo doslej pozabljali, da je odločilno delo komunistov med delovnimi ljudmi in občani, da je zveza komunistov le tako lahko notranja gibalna, idejna sila socialističnega samoupravljanja. V želji po hitrejšem spreminjanju razmer ali pa v iluziji, da bodo sklepe osnovne organizacije ali organa zveze komunistov tako ali tako morali upoštevati, smo v preteklosti večkrat posegali v pristojnosti samoupravnih organov ali drugih družbenopolitičnih organizacij. »To«, navaja gradivo, »zmanjšuje ugled celotni zvezi komunistov in s tem našo učinkovitost v spreminjanju razmer.«

»Zveza komunistov je bila uspešna ter učinkovita in so jo delavci sprejemali za svojo avantgardo takrat, ko je delovala med njimi, izražala njihove interese ter orga-

(Nadaljevanje na 2. strani)

USMERITEV ZA AKTIVNOST ZSS PRI OBRAVNAVI ZAKLJUČNIH RAČUNOV ZA LETO 1982

V Zvezi sindikatov Slovenije sprotne obravnavanju rezultatov gospodarjenja v organizacijah združenega dela dajemo posebno pozornost. Tako je pri republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije pripravljen pripomoček za delavce v združenem delu (Knjižnica Sindikat — Izhodišča za sprotne obravnavanje rezultatov gospodarjenja — avgust 1980) ter vsebinsko in organizacijsko dograjevanje tega pripomočka z usmeritvami republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije za aktivnost sindikatov in drugih dejavnikov pri presojanju rezultatov gospodarjenja med enakimi ali sorodnimi organizacijami združenega dela (julij 1982).

Kljub temu ugotavljamo na osnovi nekaterih predloženih poročil poslovodnih organov v zadnjem obdobju, da ta niso pripravljena v skladu z našimi usmeritvami. Največkrat so pripravljena kot računovodski, bilančni prikaz stanja s skromnimi kvalitativnimi ocenami rezultatov gospodarjenja. Zaradi navedenega smo tudi v »Naloge ZSS v boju za nadaljnji družbenoekonomski razvoj na socialističnih samoupravnih temeljih« sprejete na 10.

kongresu ZSS, zapisali: »da bomo zaostriili odgovornost poslovodnih organov za pravočasno in razumljivo pripravo poročil, ki so podlaga za odločanje delavcev o gospodarjenju.«

V akciji zaključni računi za leto 1982 moramo v sindikatih zahtevati od poslovodnih organov takšno vsebino poslovodnih poročil, ki bodo delavcu povedala:

(Nadaljevanje na 2. strani)

SOGLASJE DELAVSKEGA SVETA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE K TREM NALOŽBAM

Na četrti seji v decembru je delavski svet SOZD Slovenske železarne po predhodni obravnavi v posebni namenski komisiji in v odboru za razvoj ugotovil upravičenost in usklajenost naložb v okviru SOZD Slovenske železarne ter dal soglasje za naslednje naložbe v naši železarni: hidroelektrarna Javornik, naprave za proizvodnjo aglomeriranih praškov za varjenje — tretja faza in naprave za povečanje proizvodnje VAC žice.

Kot je bilo že navedeno v noveletni številki Železarja v sestavku Investicijska dejavnost v letu 1982, vse te naložbe zaradi zahtevnega in časovno raztegnjenega postopka kasnijo, tako da delavci v sektorju novogradenj računajo, da bodo šele konec prvega tromesečja letos dobili vsa potrebna soglasja in dovoljenja za pričetek gradnje navedenih investicij.

INVESTICIJSKI PROGRAM HE JAVORNIK

V Javorniških rovtih je zajetje vode, kapacitete 12.000 kub. m. Ta

voda se je uporabljala v valjarnah na Javorniku po cevovodu profila 500. S postopnim ustavljanjem pogonov na Javorniku je ostala ta voda neizkoriščena. Zaradi pomanjkanja vode v novih valjarnah na Beli in ob izgradnji jeklarne 2 smo se odločili, da to vodo koristno uporabimo v drugačni obliki, in sicer kot hladilno vodo in kot vir električne energije.

Ker bi bil tlak vode na Beli previsok, ga je potrebno reducirati na okrog 4,5 bara. Kot redukcijski organ bo uporabljena turbina z

(Nadaljevanje na 3. strani)

DECEMBER ZAKLJUČILI ZELO USPEŠNO

Po prvih podatkih, ki smo jih dobili na statistični službi sektorja za ekonomiko, smo v Železarni v preteklem mesecu decembru presegli vse proizvodne postavke, s čimer smo precej popravili izpade proizvodnje zaradi objektivnih vzrokov med letom.

Delavci v TOZD PLAVŽ so v preteklem mesecu izdelali 14.866 ton grodlja, kar je 109,3 % mesečnega družbenega načrta, oziroma 102,5 % za 900 ton povečanega operativnega programa.

Tudi v TOZD JEKLARNA so delali dobro in izdelali 42.355 ton surovega jekla in s tem za 2,4 % presegli mesečni družbeni plan, ki je bil enak operativnemu programu. Če v preteklem mesecu v elektro jeklarni ne bi imeli nepredvidenih zastojev zaradi eksplozije v električni peči in okvare regulacije, bi bil rezultat nedvomno še znatno boljši.

Skupna proizvodnja je v decembru znašala 134.492,3 tone oziroma 2,5 % več, kot je predvideval mesečni družbeni načrt in 5 % več, kot so načrtovali v nekoliko znižanem operativnem programu.

Za prodajo je bilo v decembru izdelanih 38.553,9 tone izdelkov, s čimer je bil družbeni načrt presežen za 5,3 %, nekoliko znižan operativni program pa za 6,3 %.

Podrobnejše podatke o rezultatih, ki so jih dosegli v preteklem mesecu v posameznih TOZD, bomo s komentarjem objavili v prihodnji številki.

USMERITVE ZA AKTIVNOST ZSS PRI OBRAVNAVI ZAKLJUČNIH RAČUNOV ZA LETO 1982

(Nadaljevanje s 1. strani)

1. Koliko se uresničuje njegova pravica, da v temeljni organizaciji združenega dela upravlja celoten prihodek, koliko je gospodar pogojev, sredstev in rezultatov svojega dela.

2. V kolikšni meri se uveljavljajo samoupravni družbenoekonomski odnosi, dohodkovni odnosi, to je odnosi pridobivanja dohodka, skupnega prihodka, svobodne menjave dela v tekoči in razširjeni reprodukciji kot pogoja za uresničevanje ciljev gospodarske stabilizacije.

3. Koliko so se uresničili cilji, predvideni s sprejetimi planskimi dokumenti, upoštevajoč cilje gospodarske stabilizacije, sprejete v sklepih in stališčih družbenopolitičnih organizacij in skupščinah družbenopolitičnih skupnosti (predvsem v zborih združenega dela), kot so:

- povečanje izvoza za konvertibilno področje,
- zmanjševanje uvoza,
- programi varčevanja s surovinami, materialom, energijo,
- skrb za lastno finančno likvidnost,
- uveljavljanje kvalitetnih dejavnosti razvoja (produktivnost dela, ekonomičnost, rentabilnost poslovanja itd.),
- delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, upoštevajoč družbene usmeritve,
- boljše vrednotenje proizvodnega dela, težjih pogojev dela, strokovnega in kreativnega dela.

4. V kolikšni meri je dosežena rast dohodka posledica rasti cen, v kolikšni meri pa kvalitativnih dejavnikov gospodarjenja; ali se predlaga izločitev izjemnega dohodka; kolikšen delež povečanja rasti dohodka na osnovi inovacij, racionalizacij ali drugih oblik ustvarjalnega dela.

5. Kakšna je socialna in materialna varnost delavcev z najnižimi osebnimi dohodki:

Ob obravnavi poslovnih poročil poslovnih organov morajo biti delavcem tudi zagotovljene informacije:

Železarski globus

ZRN

V zahodnonemški železarni Westfalenhütte, ki pripada železarski družbi HOESCH, so v začetku decembra ustavili zadnjo Siemens-Martinovo peč, ki je bila tudi poslednja v železarnah te družbe. V prvem kvartalu leta 1983 bo prenehala obratovati valjalna blumov v tej železarni, ki je tudi zelo zastarela. Po več kot 20% povečanju produktivnosti v zadnjih petih letih predvideva ta družba v prihodnjem letu ustaviti še nekaj nerentabilnih obratov.

TEMELJNO IZHODIŠČE DELOVANJA IN ORGANIZIRANOSTI KOMUNISTOV MORA BITI DELO MED LJUDMI

(Nadaljevanje s 1. strani)

nizirala ljudske množice za njihovo iniciativno, politično in samoupravno delovanje. Zato moramo komunisti delovati bolj med ljudmi in se od njih učiti. Vendar pa moramo biti tudi sposobni, da se dvignemo nad parcialne poglede in interese.

OPRTI NA MARKSISTIČNO ANALIZO PRAKSE IN POBUDE DELOVNIH LJUDI

Analiza v tem poglavju ugotavlja na celotnem idejnoteoretičnem področju primanjkljaj, kar hujno pokaže zvezo komunistov v deževno, ker ne deluje dovolj na podlagi poglobljene kritične marksistične analize resničnega položaja delavskega razreda v protislovjih družbene lastnine in političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

To je posledica pomanjkanja sistematičnega marksističnega znanstveno-teoretskega dela in še to, kar ga je, ni dovolj vključeno v oblikovanje in kritično preverjanje učinkov politike zveze komunistov v družbeni praksi. »To nas sili v pragmatizem, ustvarja idejno zmedo, slabi naše pozicije v idejnem boju z nasprotniki in sopotniki socialističnega samoupravljanja. Tako stanje na idejnoteoretičnem področju je tudi vada na mlin pojavom nekritičnosti, oportunitizma, dvojne morale, volunterizma v delovanju članstva in vodstev zveze komunistov.«

cije o rezultatih dela z združenimi sredstvi izven njihove temeljne organizacije združenega dela, ne glede na to, ali so ta sredstva združena na osnovi samoupravnih sporazumov ali zakonov.

V ta namen v sindikatih dajemo pobudo samoupravnim interesnim skupnostim družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje, bankam, zavarovalnicam, samoupravnim interesnim skupnostim za ekonomske odnose s tujino, da v mesecu januarju 1983 pripravijo poročila o delu in poslovanju v letu 1982. Ta poročila morajo vsebovati analizo uresničevanja sprejetih družbenih usmeritev za ta področja.

V tistih organizacijah združenega dela, kjer bodo ugotovljene motnje v smislu 152. člena zakona o združenem delu, moramo sindikati zahtevati predložitev programa ukrepov za odpravo motenj.

V primeru ugotovljenih izgub moramo sindikati vztrajati na predložitvi sanacijskih programov v skladu s sprejetimi stališči centralnega komiteja ZKS, Skupščine SR Slovenije, kakor tudi našimi stališči. V organizacijah združenega dela z izgubami je potrebno še posebej pozorno oceniti odgovornost poslovnih organov, strokovnih služb in samoupravnih organov.

Na osnovi predloženih poročil o poslovanju v letu 1982 morajo

delavci tudi oceniti, koliko so bili spoštovani sprejeti dogovori, sporazumi, h katerim so pristopili za uravnavanje odnosov pri pridobivanju in razporejanju dohodka. Na osnovi te ocene morajo delavci opredeliti odgovornost poslovnih organov, strokovnih služb ter tako prijeti uresničevati zahteve po spoštovanju zakonitosti, sprejetih sporazumov in dogovorov.

Na osnovi razprave o rezultatih gospodarjenja v letu 1982 morajo delavci oceniti delo poslovnih organov ter sprejeti program ukrepov za odpravo ugotovljenih nepravilnosti pri delu in poslovanju z družbenimi sredstvi.

Osnovne organizacije sindikata, konference v delovnih organizacijah in koordinacijski odbori v sestavljenih organizacijah morajo poskrbeti, da bodo poslovna poročila ter programi v skladu s temi usmeritvami obravnavani v svojih organih še pred dokončnim sprejemom zaključnih računov na zborih delavcev ter se bodo do njih politično opredelili, svoja stališča pa naj posredujejo delavskim svetom in zborom delavcev. Na enak način naj poslovanje predhodno ocenijo organi samoupravne delavske kontrole ter zbor delavcev seznanijo s svojimi ugotovitvami.

(Iz Sindikalnega poročevalca št. 6, 9. decembra 1982)

ODLOČANJE V SAMOUPRAVNIH DELOVNIH SKUPINAH

(Nadaljevanje s 1. strani)

Bogdan Kavčič je najprej opredelil vlogo samoupravnih delovnih skupin, njihov zgodovinski razvoj in problem organiziranosti. Poudaril je, da gre v samoupravni družbi predvsem za uresničevanje načela družbene lastnine, ki se izvaja preko samoupravnih delovnih skupin.

V nadaljevanju je podal primerjavo med avtonomnimi delovnimi skupinami v Skandinaviji, brigadnimi organizacijami dela v Sovjetski zvezi in našimi samoupravnimi delovnimi skupinami. Vse oblike delovnih skupin so nastale zaradi ekonomske nuje, pri nas pa so bili prisotni še samoupravni razlogi za organiziranje samoupravnih delovnih skupin, saj je perspektiva samoupravljanja v tem, koliko bo imel delavec neposredno možnost, da samoupravlja.

Opredelil je definicijo samoupravne delovne skupine in njene funkcije

je ter nakazal, kakšne pravice odločanja imajo lahko samoupravne delovne skupine. Več pozornosti je namenil problemu vodenja samoupravne delovne skupine ter njenim negativnim in pozitivnim učinkom. Zdi se, kot da je najbolj primerna rešitev, da ima skupina stalnega vodjo, vendar se s spreminjenjo vloge delovne skupine spreminja tudi vloga njenega vodje — mojstra, ki za vodenje take skupine ni več ustrezen. Mojster namreč v novih razmerah dobiva vlogo inštruktorja in strokovnega svetovaleca in nima več disciplinske vloge.

V razpravi so udeleženci menili, da je lahko samoupravna delovna skupina oblika protipriritiska raznim občinskim organom. Zanimalo jih je tudi, kako usmerjeno izobraževanje s svojo ozkostjo vpliva na izobrazbo delavcev in koliko je pri nas delegatski sistem privedel do tega, da delavec lahko vpliva na razporejanje s sredstvi.

V odgovorih na zastavljena vprašanja je profesor Kavčič dejal, da imajo samoupravne delovne skupine svojo samoupravno funkcijo samo, če se delavec zaveda možnosti, ki jih ima v okviru delovne skupine. Da bodo lahko kljubovali pritiskom od zunaj, morajo delavci v okviru temeljne organizacije doseči, da bodo lahko uveljavljali svoje interese. To pomeni, da morajo uresničiti samopravnost in delegatske odnose najprej znotraj temeljne organizacije.

Kritike usmerjenega izobraževanja so ravno nasprotno od ugotovitve udeležencev na predavanju, saj strokovnjaki pravijo, da je usmerjeno izobraževanje tako široko, da delavec ne bo več delal, ampak filozofiral. Smisel usmerjenega izobraževanja pa ni v tem, da bi diskvalificirali prejšnjo gimnazijo, ampak da programe poklicnih šol približamo kvalitetni ravni prejšnje gimnazije. Tako bi ustvarili celovito in samostojno osebnost, ki je pogoj za dobrega samoupravljalca.

Izsledki raziskav o delegatskem sistemu in njegovi vlogi pri uveljavljanju samoupravnih delovnih skupin so dokaj dobri. Znotraj združenega dela so delegatski odnosi dobro zaživel, manj uspešna pa je povezava navzven, predvsem s samoupravnimi interesnimi skupnostmi, saj so velikokrat same sebi namen in imajo pogosto neustrezne stranske učinke.

Svoje predavanje je Bogdan Kavčič zaključil z mislijo, ali je tega, kar imamo danes, kriv sistem, ali ne. Če pod sistemom razumemo njegove institucije, potem so spremembe potrebne, je menil. Če pa kot sistem razumemo samoupravljanje, ki naj bi ga zamenjali z etatizmom, potem spremembe niso potrebne.

Samoupravljanje kot sistem ni neustrezno oziroma pomanjkljivo in ga zato ni potrebno spreminjati. Spreminjati je treba tiste njegove institucije, ki današnjim razmeram ne ustrezajo več.

Lilijana Kos.

INOVATORJI O NOVATORSTVU

Naš današnji sogovornik je IVO CUNDRIC, vodja oddelka valjarne v TOZD Hladna valjalna Bela. Kot soavtor pri treh inovacijah je v letu 1981 ustvaril najvišji inovacijski prihranek in zato v pravkar preteklem letu prejel nagrado novator leta.

»Nagrada me je presenetila, saj je nisem pričakoval. Vsekakor pa je to zame veliko priznanje,« je povedal. Želel bi, da bi podobna priznanja dobili vsi novatorji, ki so sedaj preveč zapostavljeni in živijo nekako v senci. Vsi novatorji, razen novatorja leta, ostanejo brez javnega priznanja za uspehe, ki so jih dosegli. Edina svetla točka pri vsej inovacijski dejavnosti je zadovoljstvo, da ti uspeva nekaj narediti. Vse drugo pa prinaša več slabega kot dobrega. Zato mislim, da bi morali izraziti javno priznanje vsakomur, ki je dal kak koristen predlog ali izvedel inovacijo in s tem pripomogel k boljšim delovnim rezultatom cele TOZD. To bi lahko bila naloga, ki bi jo v okviru TOZD izvedel sindikat ali pa delavski svet ob koncu leta, denimo s podelitvijo diplom, ne pa da je vse ostalo bolj pomembno kot inovatorstvo.«

Vse tri tehnične izboljšave, s katerimi je kot soavtor dosegel skoraj pol stare milijarde inovacijskega prihranka, so bile v prejšnji številki Železarskega poročevalca opisane, zato jih sedaj ne bomo opisovali. Drugo od teh inovacij — zamenjava sredstev za razmaščevanje in predelava razmaščevalnika na liniji za razoglašanje, so v lanskem letu še izpopolnili. Z namestitvijo krtačnega spiralka namesto prejšnjega ploščatega ožemalnika s filcem so dosegli, da so zastoji na žarilni liniji za silicijeva jekla bistveno manjši. Spiralknik v zadostni meri odstranjuje oksidne in metalne delce s površine traku, tako da ni več zastojev zaradi zbiranja nečistoč na valjčnicah v žarilni peči. Včasih so morali linijo ustaviti vsak mesec in zaradi nakopičene nečistoče zamenjati 50 do 60 valjčnic. Sedaj v žarilni peči zamenjajo mesečno 10 do 15 valjčnic in to le v zadnjem delu peči zaradi drugih vplivov. Na sprednjem delu in v sredini peči jih v času, odkar deluje nov spiralknik, še niso zamenjali. Dosegli so, da je stopnja porabe valjčnic na isti ravni, kot jo imajo Američani. Spiralknik je bil skonstruiran v oddelku TIDN, izdelan pa v strojni delavnici. Linija prej ni bila sposobna delovati brez velikih zastojev, sedaj pa na njej lahko dosežejo proizvodnjo, večjo od tiste, ki je bila planirana s samim projektom. S tem pa niso zaključili izpopolnjevanje naprav za čiščenje trakov na tej liniji. Dodati namreč nameravajo še en spiralknik, ki bo še povečal učinkovitost odstranjevanja nečistoč na tej liniji.

Ivo je tudi soavtor uvedbe proizvodnje plavilnih povezovalnih trakov, kar je nov izdelek Železarne. Pri tej inovaciji, katere nosilca sta bila skupaj z Bogdanom Ravnikom, je sodelovalo kakih deset sodelavcev. Vsak je opravil svoj del naloge. »Ker so to v bistvu po posebnem postopku obdelani hladnovaljalni trakovi, smo jih poizkusili izdelati tukaj. Čeprav linije niso opremljene za proizvodnjo teh trakov, se nam je zamisel posrečila. Te trake smo prej uvažali z Zahoda. Za nas je izdelek še posebej zanimiv, ker lahko porabimo najslabši material in z njim zaradi visoke stopnje obdelave dosežemo zelo ugodno ceno.«

Tehnološki postopek valjanja na Sendzimir ogrođju je tak, da pri vsakem kolobarju ostane 10 do 15 m neizvaljene pločevine, ki so ga v začetku obratovanja hladne valjarne vračali v jeklarno. Nastajala je velika škoda, ker je bila to v resnici lužena topla valjana pločevina. Zato so na liniji za previjanje dogradili sistem odstranjevanja plošč z linije in dokupili škarje za razrez pločevine in tu sedaj razrezujejo navadno nizko oglično pločevino. Nerjavna jekla pa razrezujejo na liniji za pripravo kolobarjev. Taka pločevina, ki je razrezana na trgovski format in zravnanja na razreznem stroju, se potem pakira in odpremi za prodajo. Z uvedbo tega postopka se je izplen zelo povečal, kar ugodno vpliva na poslovni rezultat cele TOZD.

»Pri nas je bilo inovatorstvo oziroma naslonitev na lastne sile in

znanje edini izhod, če smo hoteli odstraniti vse mogoče zastoje pri obratovanju in doseči plan proizvodnje. Lahko je neka valjalna še tako skrbno skonstruirana, toda ko začne s proizvodnjo nov obrat, se pokaže kup stvari, ki jih je treba spremeniti. To pa je že samo po sebi spodbuda za inovatorje, zato nam te dejavnosti ni težko še bolj oživljati in krepiti. Bili smo pobudniki za razne akcije tudi na vzdrževanju.«

Ivo je predsednik inovacijske komisije pri odboru za gospodarstvo v TOZD Hladna valjalna Bela. Pravi, da so že v začetku, ko je sindikat šele organiziral to komisijo, mislili na to, da bodo v njej zastopani vsi oddelki v TOZD. Člani komisije se veliko ukvarjajo s problemi, ki so v zvezi z inovatorstvom. »Predno se kakšna inovacija začne izvajati, imamo opraviti z raznimi strokovnimi mnenji, ki so si pogosto tako nasprotna, da imamo zaradi njih le še dodatne težave. Zato se moramo sami poglobiti v problem. Čeprav nam mnogo pomagajo sodelavci iz oddelka za zaščito industrijske lastnine, je delo v inovacijski komisiji veliko breme za vse nas.«

Velik problem, ki danes stoji pred vsakim inovatorjem, je pot, ki jo mora premagati od ideje do izvedbe inovacije. Tudi pri svojih idejah sem se moral sam boriti za njihovo izvedbo, čeprav so moji nadrejeni tisti, ki bi se morali po svoji službeni dolžnosti zavzemati za njihovo izvedbo. Pri tej borbi se človek najbolj iztroši, namesto da bi ta čas snoval kako novo inovacijo. V naši temeljni organizaciji je na tem področju mnogo naredil asistent za delovne naprave — kot koordinator dela med TOZD in izvajalci.

Razmišljali smo že, da bi morali zagotoviti skupino ključavničarjev oziroma izvajalcev, ki bi skrbeli samo za realizacijo inovacijskih predlogov. To delo sedaj največkrat nalagamo remontnim skupinam, ki pa za to delo zaradi svojih rednih delovnih obvez nimajo dovolj časa. Če ne gre drugače, bomo morali angažirati take skupine od zunaj. Najslabši vtis dobi novator, če ima predlog, pa ga zaradi neorganiziranosti znotraj Železarne ne more uresničiti. V takem primeru človek izgubi veselje do dela. Noben izvajalec ni tako drag, da se to ne bi izplačalo. Škoda, ker mnoge dobre ideje propadajo, je veliko hujša.«

Ivo meni, da bi morali biti inovatorji inovacijske dejavnosti vsi vodilni delavci v TOZD že po svoji službeni dolžnosti. Zelo primerno mesto, kjer se lahko uveljavi kak inovacijski predlog, je samoupravna delovna skupina. Če po strokovni plati predlog ne najde poti naprej, pa mnenje SDS dobesedno zavezuje vodjo TOZD, da sproži inovacijski postopek.

»Člani inovacijske komisije se morajo zavedati, da je njihova dolžnost spodbujati inovacijsko dejavnost v temeljni organizaciji,« je povedal, ko je razložil svoje mnenje o delu in dolžnostih komisije. »Njihova dolžnost je oceniti vse predloge, tako da ne pride do kakršnihkoli subjektivnih težav. Člani komisije morajo biti na tekočem tudi z vsemi inovacijami v TOZD. Vedeti morajo namreč, katere inovacije so še v veljavi in katere so že opuščene, že zaradi izplačil rente. Komisija naj bi tudi spremljala vse postopke in dajala svoje mnenje o izplačevanju odškodnine. Delovala pa naj bi tudi na področju registriranja idej in s svojim vplivom pripomogla k njihovi čimhitrejši realizaciji.«

Ivo je diplomirani inženir metalurgije. V Železarni je zaposlen od 1973. leta. Najprej je delal na RO, kjer je pod mentorstvom dr. Gabrovskega delal diplomsko nalogo s področja hladne deformacije vlečenja nerjavnih jekel in primerjavi z nizkoogličnimi jekli. »Moram povedati, da sem se pri tem veliko naučil. Odprle so se mi oči za delo metalurga in dobil sem tudi izredno veselje do tega dela. Na RO so me uvedli v delo inženirja, kakršno naj bo v resnici, tako da potem zame sam prehod v proizvodno delo ni bil težak, saj sem se z vso tehnologijo seznanil že na tem oddelku.«

V dijaških letih, ko je hodil še v gimnazijo, mu je tehnika sicer ležala, toda, kot pravi, ni imel niti najmanjšega vpogleda v to, kakšno naj bo delo metalurga. Tudi med študijem je bilo prakse izredno malo.

Ivo je doma iz Bohinjske Bistrice in ker ima njegov rod že dolgo tradicijo v železarstvu, tudi on ne more biti kaj drugega kot metalurg. Je razlozil, že starega očeta oče je delal kot železar sprva v Bohinju in potem na Jesenicah. Ravno tako sta bila metalurga tudi njegov stari oče in oče.

SOGLASJE DELAVSKEGA SVETA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE K TREM NALOŽBAM

(Nadaljevanje s 1. strani)

generatorjem. HE Javornik bo locirana na nadmorski višini 607 m. Na osnovi tehničnih podatkov je bila izbrana Peltonova turbina z instalirano močjo 1260 kW in bo letno pridobila 7.000.000 kWh električne energije. Voda bo pod HE zajezena in uporabljena kot hladilna voda tlaka okrog 5 barov za valjarne Bela in jeklarne 2.

Naložba zajema naslednje objekte:

1. Zbiralnik s prelivom in temeljnim izpustom; kapaciteta je 13.300 kub. m.

2. Priključni visokotlačni (VT) cevovod profila 700 od zbiralnika do obstoječega cevovoda profila 500.

3. Strojnica s turbino in generatorjem, stikalno opremo in povezavo z dispečerskim centrom v RTP Jesenice za upravljanje.

4. Priključni VT cevovod — od fiksne točke pri Žagarju do strojnice.

5. Pristopna cesta in most do strojnice.

6. Cevovod nizkotlačnega (NT) voda profila 700 od Javornika do energetske postaje na Beli.

7. Cevovod VT voda profila 250 od fiksne točke pri Žagarju do Javornika, kjer se priključi na obstoječi cevovod profila 200 do energetske postaje na Beli.

Objekt kot celota ne bo imel bistvenega posega v naravo in mikroklimatske razmere, ki sedaj vladajo na tem področju. Upravljanje hidrocentrale bo s pomočjo daljinskega krmiljenja in zato med rednim obratovanjem na objektu ne bo nobene zaposlenega. Delavci bodo prisotni le pri rednih obhodnih in vzdrževalnih delih.

Stavba HE in zajetje sta locirana na travniku in njivi na levem bregu potoka Javornik, tako da betonski zid zadržuje vodo proti potoku. NT in VT cevovoda sta speljana po obstoječi trasi cevovoda profila 500.

Končna predračunska vrednost investicije znaša 167.538.000 din, in sicer z lastnimi sredstvi in krediti v razmerju 50 : 50. Zaključek naložbe je predviden v decembru 1984.

Ekonomika investicije se utemeljuje z zmanjšanjem obremenitve javnega električnega omrežja za 9.026.080 kWh električne energije na leto. Od tega bo HE Javornik pridobila 7.000.000 kWh, 2.026.080 kWh pa bo znašal prihranek električne energije zaradi zmanjšane obratovanja črpalk za hladilno vodo iz Save. Zmanjša se tudi vodni prispevek za vodo iz Save. Iz denarnih tokov je razvidno, da je projekt kot celota likviden, saj so neto prilivi investicije vsa leta pozitivni, tudi že v prvem letu obratovanja HE Javornik. Nova investicija bo prinesla dovolj dodatnega prihodka za planiranje anuitet za kredit in ostale obveznosti iz dohodka.

Investicijski program je obravnavan tudi z obrambnega vidika in je ugodno ocenjen, saj je projekt v vojnem stanju lahko uporaben večnamensko. Ob izpadu javnega električnega omrežja bo HE prispevala k zadrževanju temperature v agregatih tople obdelave, prebivalstvu pa nudila najnujnejšo razsvetljavo. Voda iz zajetja pod HE Javornik in izjemnih razmerah ali vojni lahko služi za oskrbo prebivalcem.

Investicija HE Javornik je zajeta v srednjeročnem planu investicijske železarne Jesenice od 1981—1985, in sicer z vrednostjo 130 milijonov din. Investicijo je potrdil delavski svet TOZD Energetika na svoji seji dne 26. februarja 1982. Investicija je zajeta tudi v srednjeročnem planu SOZD Slovenske železarne.

ANALIZA INVESTICIJSKEGA PROGRAMA

Investicijski program je izdelan v skladu z veljavno metodologijo.

Z ukinitvijo vodnih strojev v valjarnah Javornik se bo vgrajeni vodni potencial izkoriščal na višjem tehnološkem nivoju. Del visokotlačne vode se bo še naprej izkoriščal kot hidrantska voda. Pretežni del vode in vodnega padca pa se bo uporabil za proizvodnjo električne energije in hladilno vodo. Tisti del vodnega padca, ki bo uporabljen kot hladilna voda, bomo dobili nazaj v obliki električne energije, ki jo sedaj trošimo za črpanje hladilne vode iz Save. Za izkoriščanje vode v obliki vodne energije bo treba zgraditi visokotlačni cevovod profila 250, dolžine 1000 m od odcepa pred HE Javornik do valjarne Javornik. Za izkoriščanje nizkotlačne vode kot hladilne vode bo treba zgraditi vodno zajetje pod oziroma ob HE Javornik, cevovod profila 700 od HE Javornik do priključka na obstoječi cevovod profila 500 ter cevovod pro-

fila 700, dolžine 900 m od valjarne Javornik do energetske postaje Bela. S stališča tehnologije vodnega gospodarstva predstavlja to večjo varnost obratovanja naprav, ki rabijo hladilno vodo in energetsko najbolj smotno izkoriščanje vodnih potencialov.

Za izkoriščanje vode v obliki električne energije bo zgrajena HE Javornik s Peltonovo turbino (Lito-stroj) moči 1260 kW in sinhronskim generatorjem (RK) moči 1400 kWh, 5 kV, 750 obr./min. Električno bo generator priključen na 5 kV zbiralke v HE Javornik. Na 5 kV omrežje Železarne bo priključen prek zemeljskega kabla.

HE Javornik bo upravljana daljinsko preko telemehanskega sistema TM 15 — proizvod Iskre, iz dispečerskega centra Železarne na Jesenicah.

Ker bo HE upravljana daljinsko, ne bo potrebnih dodatnih delavcev. Upravljanje in vzdrževanje bodo izvajali delavci, ki opravljajo podobne naloge na obstoječih agregatih.

HE Javornik ne bo imela negativnih učinkov na okolje: ne bo povzročala hrupa, vodni tokovi se v okolici ne bodo spremenili, zgradba in cevovodi bodo vkomponirani v prostor tako, da po obnovi rastlinstva po končani gradnji skoraj ne bodo opazni.

Z obrambnega vidika HE Javornik nudi vsaj dve veliki pozitivni možnosti: ob izpadu električne energije je mogoče hitro vzpostaviti napajanje najnujnejših potrošnikov. Zajetje hladilne vode se glede na čistost vode lahko uporabi za napajanje s pitno vodo bližnje okolice.

Vsa oprema bo dobavljena z domačega jugoslovanskega tržišča. Predračunska vrednost je bila določena na osnovi projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja, ki ga je za HE Javornik izdelal IBE Ljubljana, za cevovode pa TB Jesenice ter ponudb Litostroja, Rade Končarja in Iskre.

PROIZVODNJA AGLOMERIRANIH PRAŠKOV ZA VARJENJE — TRETJA FAZA

Železarna Jesenice že dolga leta izdeluje elektrodne za varjenje in dodatne materiale za varjenje. Izdeluje taljene praške po klasični tehnologiji, zadnja leta pa uvaža od licenčnega partnerja OERLICON aglomerirane praške, ki nadomeščajo taljene praške. Uvožene aglomerirane praške razpečava na jugoslovanskem tržišču. S to investicijo bo Železarna uvedla proizvodnjo aglomeriranih praškov v svojih obratih, in sicer okoli 4.200 ton letno. Predvidena je proizvodnja različnih vrst aglomeriranih praškov, prilagojenih potrebam jugoslovanskega tržišča.

Investicija predvideva:

- novo napravo za proizvodnjo aglomeriranih praškov s kapaciteto 4.200 ton letno,
- dozorno napravo za pripravo 4.500 ton suhe mešanice praškov za aglomeriranje,
- vse ustrezne transporterje, cevovode, električno opremo in instalacije, dovode in razvode energetskih medijev,
- laboratorijsko opremo,
- transportna sredstva in naprave.

Od celotne investicijske opreme bo uvožena linija za izdelavo aglomeriranih praškov in laboratorijska oprema. Ostala oprema bo nabavljena ali izdelana doma.

Končna investicijska vrednost je predvidena v višini 139.300.000 din; 47 % bo pokrita z lastnimi sredstvi, 19 % z združenimi sredstvi Investicijske banke SOZD SZ in 34 % s krediti Ljubljanske banke.

Za novo proizvodno linijo in transport bo potrebnih 15 novih delavcev. Delo bo potekalo v treh izmenah, nočno delo žensk pa bo ukinjeno.

Preskrba surovin je zagotovljena iz sedanjih virov za tekočo proizvodnjo taljenih praškov, 26 % sedaj uvoženih surovin bo nadomeščenih z domačimi, le 17 % vseh surovin bo potrebno uvažati.

Oprema je priključena na električno energijo, delno pa na plin. Oba energetska medija sta zagotovljena iz virov Železarne. Prav tako je z vodo, komprimiranim zrakom in ostalimi priključki, ki so že v obstoječi proizvodnji.

Proizvodnja aglomeriranih praškov ne bo imela posebnih vplivov na okolje. Prah, ki se pojavlja pri pripravi surovin, bo zajet z moko in suho odpraševalno napravo. Iz suhe

odpraševalne naprave se prah vrača nazaj v proizvodni proces, iz mokre pa se usedline transportirajo na pripravljen deponijo.

Investicija je bila pričeta z izdelavo elaborata v aprilu 1982, zaključek pa je predviden v prvem kvartalu 1984. leta.

Investicija je v ekonomskem delu elaborata utemeljena kot uspešna naložba. Realni gotovinski tok, iz katerega so izločeni viri financiranja projekta, kaže, da je investicija sposobna v ekonomski dobi, to je v desetih letih, sama pokriti vse svoje obveznosti in hkrati ustvariti akumulacijo. Interna stopnja donosa znaša 18 %. V prvem letu naprave se ne bodo obratovala s polno kapaciteto, zato povečani dohodek ne bo kril vseh novih obveznosti iz čistega dohodka, že naslednje leto in naprej pa ustvarjeni dohodek povečuje, poleg kritja vseh obveznosti, tudi vse sklade.

Celotni prihodek TOZD se bo po investiciji povečal za 147.456.000 din.

POVEČANJE PROIZVODNJE VAC ŽICE

S proizvodnjo VAC žice so v naši Železarni pričeli v letu 1968 in v letu 1978 z nabavo najnovejše strojne opreme dosegli proizvodnjo 5.000 ton letno. Dosedanja proizvodnja žice ne pokriva potreb domačega trga, istočasno pa je VAC žica zelo dober izvozni izdelek, zato je povečanje proizvodnje nujno. S predloženo investicijo se predvideva povečanje proizvodnje za 2.500 ton letno. Proizvodna oprema bo zaradi pomanjkanja deviznih sredstev izdelana po domačih projektih, in sicer na osnovi že osvojenih novejših tehnologij. Oprema bo nameščena v že obstoječe proizvodne hale ob opremi za proizvodnjo VAC žice. Del tehnologije proizvodnje novih količin VAC žice bo potekal na že obstoječih napravah tako, da so še rešeni problemi v zvezi z ekologijo okolja. Potrebne kadre za nove naprave bodo dobili z notranjimi premestitvami in združevanjem nekaterih žičarskih strojev in preureditvijo njihovega posluževanja. Za povečano proizvodnjo je potrebnih za troizmensko delo 12 delavcev. Nova proizvodnja je preskrbljena z vložkom, to je s toplo valjano žico iz TOZD Valjarne žice in profilov Železarne.

Energetski in ostali priključki obstojijo že na napravah tekoče proizvodnje, soglasje TOZD Energetika za priključitev novih naprav je dano.

Lokacija novih naprav bo v halah žičarne I in v žičarni II. Nove naprave obsegajo šeststopenjski žičarski stroj, pet linij za končno vlečenje žice, polavtomatski pakirni stroj in ostalo pomožno opremo.

Termin izgradnje investicije predvideva pričetek priprav v drugem kvartalu 1982 in zaključek v drugem kvartalu 1984.

Proizvodnja dodatnih 2.500 ton VAC žice v TOZD Žičarna se bo po terminskem planu pričela v prvi polovici leta 1984. 2.000 ton te proizvodnje je namenjeno za izvoz, 500 ton pa bo prodano na domačem trgu. Proizvodnja žičarne se količinsko zaradi uvajanja zahtevnejše proizvodnje VAC žice ne bo povečala, zato je uspešnost investicije računana na podlagi razlik prihodka pred in po investiciji ter na osnovi ugodnejših stroškov pri VAC žici. Po investiciji se bodo skladi povečali letno za okrog 28 milijonov din, tako da se bodo investicijska sredstva povrnila v treh letih od pričetka obratovanja novih naprav. Vsa leta po investiciji je gotovinski tok pozitiven. Interna stopnja donosnosti projekta je 39 %, kar pomeni hkrati tudi največjo obrestno mero, ki jo projekt prenese pri kreditih na odplačilno dobo deset let.

Bilanca izvoza se bo pri novi proizvodnji VAC žice povečala letno za okrog 2 milij. dolarjev.

Za izvedbo investicije bo potrebnih 80.232.000 din. Finančna konstrukcija predvideva 69 % združenih sredstev DO Železarna in 31 % bančnih kreditov.

Dopisujte

V ŽELEZARJA

V livni jami (Foto S. Kokalj)

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 10. DO 16. JANUARJA

10. januarja, JERNEJ HOČEVAR, vodja prod. sektorja, Jesenice, Kejarjeva 38, štev. tel. 82—118.

11. januarja, JANEZ JAMAR, v. d. vodja TOZD HV Bela, Jesenice, Titova 1/a.

12. januarja, AVGUST KARBA, vodja OPP, Jesenice, Svetinova 10, štev. tel. 83-248.

13. januarja, SAŠO KAVČIČ, vodja TOZD HV Jesenice, Jesenice, Titova 85, štev. tel. 81-413.

14. januarja, JANEZ KOMEL, vodja TOZD Žičarna, Jesenice, Janševa 6, štev. tel. 81-026.

15. januarja, JOŽE KOŠIR, vodja TOZD Transport, Mojstrana, Triglav-ska 17, štev. tel. 89-022.

16. januarja, JOŽE KRAMAR, vodja TOZD Energetika, Mojstrana, Dovesje 112.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 7. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 7. ure do 7. ure naslednjega dne. V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja opažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva članu poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM	DNEVNI	NOČNI
PONEDELJEK — 10. 1.	MARJAN PINTAR	MIHA ŠLIBAR
TOREK — 11. 1.	JANEZ VEHAR	STANE MENCINGER
SREDA — 12. 1.	AVGUST NOVŠAK	BOŽIDAR ČERNE
ČETRTEK — 13. 1.	ANTON SITAR	JANEZ ARH
PETEK — 14. 1.	IVAN SLAMNIK	ANTON BURJA, st.
SOBOTA — 15. 1.	IGOR LOGAR	JOŽE ZIDAR
NEDELJA — 16. 1.	ALOJZ SLIVNIK	MARJAN ERMAN

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 10. do 15. januarja bodo delale naslednje obratne ambulante: DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može-Kovačič.

DISPANZER ZA BORCE: dr. Marija Može-Kovačič.

POPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec.

V soboto, 15. januarja, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec.

ZOBNE AMBULANTE

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražisar in III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.

POPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

ZA BORCE: vsak dan od 13.30 do 14.30 — dr. Alojz Smolej.

V soboto, 15. januarja, samo dopoldne: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

INTERESENTOM ZA ZIMSKE POČITNICE V ČSSR

Obveščamo interesente za zimske počitnice v Donovalih ČSSR, da je v izmenah od 13. do 23. januarja 1983 in od 23. januarja do 2. februarja 1983 še nekaj prostih mest.

ZA PREHOD DRŽAVNE MEJE NI POTREBNO VPLAČATI DEPOZITA.

Vse ostale informacije dobite po tel. 31—13.

Oddelek za družbeni standard

DELAVCEM TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTI ŽELEZARNE

Odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Remontne delavnice je odločil, da se s 1. januarjem 1983 za izposojeno orodje ali pribor plača prispevek — izposojevalnina v višini 50 dinarjev.

Izposojeno orodje je treba skladno z navodilom vrniti nepoškodovano in uporabno najkasneje v 14 dneh.

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Remontne delavnice

18. SEJA DELAVSKEGA SVETA

18. sejo delavskega sveta TOZD Remontne delavnice je predsednik Ari-jani sklical 27. decembra. Po poročilu o izvajanju sklepov prejšnje seje, ki ga je podal vodja TOZD, so obravnavali še naslednje zadeve:

Sprejeli so ugotovitveni sklep, da so vse samoupravne delovne skupine TOZD RD obravnavale gospodarski načrt v celoti ne bi bil sprejet. Ob ugotovitvi, da je gospodarski načrt za leto 1983 sprejet, je delavski svet uskladił naslednji dve pripombi:

— V planu celotnega prihodka in njegove razporeditve za leto 1983 mora biti zagotovljeno povečanje mase za osebne dohodka za TOZD Remontne delavnice v enakem deležu, kot bo to doseženo za delovno organizacijo kot celoto.

— V programu investicijskega vzdrževanja je po planu namenjena sredstva za ureditev elektro delavnice treba razbiti na dodatno pozicijo za izvedbo pripravljajlnih del ureditve delavnice elektro strojev v izpraznjeni brusilnici na Javorniku.

Sprejeli so okvirni načrt proizvodnje in delitve dohodka v celotni Železarni. Posebej so naročili delegatom v delavskem svetu Železarne, da odgovorno podprejo cilje, postavljene v uvodnem delu gospodarskega načrta.

Sprejeli so tudi okvirni program dela za delovne skupnosti v letu 1983. Posebej so naročili delegatom v DS Železarne, da opozorijo delavski svet, da je TOZD RD v gospodarskih načrtih delovnih skupnosti vključena programsko in strokovno zgolj kot participacija pri teh uslugah in stroških po številu zaposlenih. Zagotovljena so sicer vsa splošna opravila, ki so poverjena službam, pričakovali pa so, da bo v letu 1983 dokončno oblikovan srednjeročni program razvoja Remontnih delavnic in njihova vloga v železarni Jesenice ter da bodo pretežni del opravil za vzdrževanje žerjavov ter naračanje rezervnih delov zanje opravili prek računalniških programov. Posebej bodo rabili strokovno pomoč za izdelavo kataloga del in nalog. V gospodarskih načrtih delovnih skupnosti te specifične naloge za TOZD RD niso poudarjene.

Na predlog predsednika odbora za uresničevanje zakona o združenem delu so sprejeli sklep, da se referendum za sprejetje dodatnih meril za nagajevanje po delu še ne razpiše, poizkusno izvajanje pa se podaljša, dokler ne bodo strokovne službe našle ustreznega načina za vse temeljne organizacije enotne in enake vgraditve dodatnih meril v pravilnik o delitvi sredstev za osebne dohodka.

Obravnavali in soglasno so sprejeli samoupravni sporazum o usklajevanju letnih načrtov zaposlovanja v občini s tem, da se upoštevajo pripombe strokovnih služb Železarne, prav tako so tudi sprejeli pravilnik o popisu sredstev in njihovih virov.

Na podlagi rezultatov analitične ocene sektorja za ekonomiko in organizacijo, oddelka za nagajevanje, je DS potrdil spremembo vrednotenja del in nalog obračunovalec delovnih nalogov — administrator in sprejel predlog za povišanje s 6. na 7. kategorijo od 1. januarja 1983 dalje.

Brez pripomb so sprejeli poročilo stalne inventurne komisije o stanju skladišč. Komisija pri pregledu ni ugotovila nobenih razlik in se dejansko stanje ujema s stanjem skladiščne kartoteke ter mesečnim materialnim dnevnikom.

Obravnavali so pritožbo delavk, ki delajo na delovnih nalogah instrumentalec — planimetrer. Njihovo zahtevo, da se te delovne naloge vnesajo v seznam nalog, katerim pripada premija, je delavski svet sprejel kot konkretno pripombo na merila za nagajevanje po delu, ki so v poizkusnem izvajanju. Odločili so, da se predlog, takoj posreduje strokovni

sužbi. Če služba ugotovi upravičenost predloga, delavski svet meni, da se lahko to vgradi v merila že v poizkusnem obdobju.

Obravnavali so pritožbo delavca gradbeno remontnih delavnic zaradi nepravilne ugotovitve pripadajoče premije za mesec november. Po pojasnilu vodje obrata GRD je DS ugotovil, da določila osnutka meril niso bila namerno kršena, dopušča pa možnost, da je prišlo do napake, zato naroča vodstvu TOZD, da za tega delavca za mesec november ponovno ugotovi upravičenost do premije.

Pritožbi delavca na sklep št. 8 odbora za delovna razmerja z dne 16. novembra 1982 niso ugodili, ker so ugotovili, da postopek izbire delovodja montažnega oddelka ni bil v nasprotju z določili. Delegati so odločili, da se zahteva za varstvo pravic zavrne kot neutemeljena.

Ugodili so vlogi delavca obrata RTA za opravljanje dela izven rednega delovnega časa, in sicer pod po-

gojem, da zaradi tega ne bo moteno redno delo v Železarni.

Delavski svet je bil seznanjen z vlogo VIZ Jesenice, TOZD osnovna sola Polde Stražisar, v kateri prosijo za kooperantsko delo, in sicer krivljenje S železnih kljuk. DS naroča vodstvu TOZD, da se zavodu da poizkusno naročilo.

Na predlog strokovne službe je delavski svet odločil, da TOZD Remontne delavnice, obrat RTA, prevzame nove naloge vzdrževanja, menjave in časovnega nastavljanja registrirnih ur. V zvezi s prevzemom novih nalog odloča, da se poviša normativ v oddelku TTZ, delovne naloge telefonski mehanik, z ene na dve osebi.

Sprejeli so informacijo, da sodišče združenega dela v Kranju opozarja, da pravilnik o izobraževanju ni bil sprejet skladno s samoupravnim zakonodajo. V Železarni se pripravljajo spremembe tega pravilnika, ki bo predvidoma sprejet na referendumu v prvem tromesečju leta 1983.

Na predlog odbora za uresničevanje zakona o združenem delu TOZD RD delavski svet zadoljuje vodja TOZD, da takoj stori vse potrebno za celotni pregled in dopolnitev statuta temeljne organizacije ter poskrbi za usklajevanje posameznih členov z veljavnimi zakoni.

ZK

14. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Remontne delavnice Mitja Kersnik je 27. decembra sklical 14. redno sejo, na kateri so bili poleg članov odbora prisotni tudi vodje obratov, računovodja in predstavnik odbora samoupravne delavske kontrole.

Najprej so obravnavali gospodarski načrt TOZD Remontne delavnice za leto 1983 in poročilo o delu TOZD v mesecu novembru. Na dokumenta niso imeli bistvenih pripomb.

Sprejeli so informacijo računovodje o novem pravilniku o popisu sredstev in njihovih virov ter predlagali delavskemu svetu, da ga sprejme.

Za mesec januar so odobrili nadurno delo v obsegu, določenem z letnim planom nadur. Posebej so ponovno sprejeli naslednja stališča:

— Delavci, ki delajo v sistemu premakljivega delovnega časa, ne morejo opravljati dela v nadurah.

— Zaradi omejevanja nadur po zakonu se ne sme brez odločitve odbora za gospodarstvo opustiti sedaj uvedena dežurstva.

— Režijski delavci lahko delajo v nadurnem času samo, če so v svojem

prostem času poklicani v tovarno, da kot specialisti odpravijo tehnični problem na proizvodnih napravah.

Seznanjeni so bili s poročilom stalne inventurne komisije o stanju v skladiščih.

Obravnavali so tudi problematiko skladiščenja rezervnih delov za žerjave. Niso sprejeli predloga strokovnih služb, da se za rezervne dele na Javorniku uredi novo skladišče. Menili so, da je mogoče v obstoječih skladiščih vpeljati normalno in kvalitetno poslovanje.

Na predlog odbora samoupravne delavske kontrole Železarne so sklenili, da se za izposojeno orodje in pribor v TOZD Remontne delavnice s 1. januarjem 1983 poviša odškodnina z 10 na 50 dinarjev.

Ugodili so vlogam 20 delavcev Železarne, da lahko koristijo male usluge.

ZK

VPRAŠANJE SAMOUUPRAVNIM ORGANOM TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

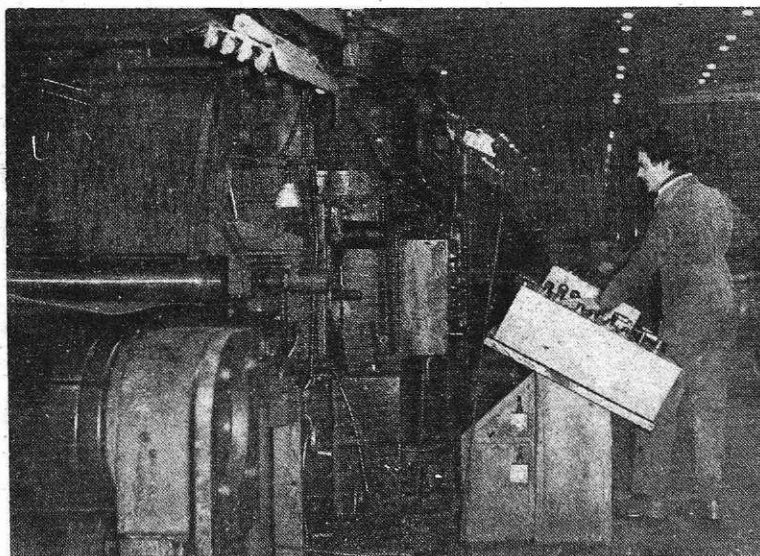
Delovna skupina ravnalcev iz adjustaže štekel na Javorniku postavlja javno vprašanje vsem vodstvenim in družbenopolitičnim organizacijam TOZD Valjarna bluming-štekel in Železarne.

Kaj se pojmuje pod težko fizično delo?

Delamo v adjustaži štekel na Javorniku kot prvi ravnalci na Gotha ravnalnem stroju. Proizvodnja treh ravnalcev se giblje od 60 do 70 ton, pa tudi več poravnane pločevine. Vsak si lahko izračuna sam težino našega dela: če tehta kos pločevine 48 kg, koliko napora je treba vložiti, da se naredi 70 ton. Za to zelo težko fizično delo imamo že več kot 15 let šesto (6.) kategorijo in lahko rečemo, da smo med slabše nagajenimi v oddelku, čeprav je prispevek našega dela eden največjih v oddelku. Vsak se lahko prepriča, če hoče!

Že več kot eno leto je preteklo, odkar smo se pritožili delavskemu svetu TOZD Valjarna bluming-štekel, kjer so vsi ugotovili, da se nam dela velika krivica in da se naj naša kategorija takoj popravi za dve kategoriji. Stanje pa je do danes še vedno isto. Sprašujemo, kakaj tak mačehovski in zaviralni odnos do delavcev, ki si s svojim težkim fizičnim delom zaslužijo veliko več. Vedno se povsod govori, piše, da je treba bolj vrednotiti težko fizično delo, toda mi se počutimo zelo ogoljufane. V mesecu decembru smo delali tri sobote in niti ene sobote, ni bil prispevek treh ravnalcev manjši od 70 ton. Toda izgleda, da našega dela nihče ne ceni!

RAVNALCI

Sodelavec pri Sendzimir liniji (Foto S. Kokalj)

NAGRADNI NATEČAJ ZA INOVACIJE

Na podlagi sklepa sveta Zveze sindikatov Jugoslavije o ustanovitvi stalnega nagradnega natečaja koordinacijski odbor sveta Zveze sindikatov Jugoslavije za inovacije razpisuje

nagradni natečaj

za inovacije s področja izboljševanja delovnih pogojev in humanizacije dela.

Nagrade za leto 1982 bodo podeljene ob prazniku dela — 1. maju leta 1983. Po tem natečaju bodo podeljene naslednje nagrade:

— dve prvi nagradi po 30.000 dinarjev in diploma sveta Zveze sindikatov Jugoslavije.

— dve drugi nagradi po 20.000 dinarjev in diploma sveta Zveze sindikatov Jugoslavije.

— dve tretji nagradi po 10.000 dinarjev in diploma sveta Zveze sindikatov Jugoslavije.

— plaketa sveta Zveze sindikatov Jugoslavije.

Pravico do sodelovanja imajo vsi delavci, katerih inovacije izpolnjujejo naslednje zahteve:

- izboljšujejo pogoje dela,
- zmanjšujejo težje nezgode pri delu,
- humanizirajo delo,
- izboljšujejo varnost delavcev pri delu,
- zmanjšujejo invalidnost delavcev,
- odstranjujejo različne vzroke za obolenja delavcev,
- odstranjujejo ali precej zmanjšujejo profesionalna obolenja,
- odstranjujejo vzroke, ki škodljivo vplivajo na pogoje dela,
- zmanjšujejo ali odstranjujejo možnost poškodb pri delu,
- zmanjšujejo število beneficiranih delovnih mest,
- prispevajo h krepitvi delovne sposobnosti delavca,
- povečujejo produktivnost in dohodek.

Prijavljene inovacije morajo biti v zvezi z izboljševanjem dela in morajo vsebovati:

- prijavo in opis inovacije ter dokaz o stopnji uporabnosti,
- dokaz oziroma obrazložitev učinkov inovacije po merilih natečaja, pri čemer imajo prednost zdravje delavca in boljša delovni pogoji,

- obrazložitev in dokaz za ekonomske in druge učinke,
- sklep ustreznega organa o vrednosti inovacije oziroma izboljšave,

- priporočilo osnovne organizacije zveze sindikatov,
- naslov udeleženca natečaja.

Pri ocenjevanju bodo imele prednost inovacije, ki jih v praksi že uporabljajo.

Prijave bodo sprejemali do vključno 1. marca 1983.

Prijave pošljite svetu Zveze sindikatov Jugoslavije, koordinacijskemu odboru za inovacije, Beograd, Trg Marksa i Engelsa 5.

Vse druge informacije o tem natečaju lahko dobite po telefonu (011) 330-481, interna 313, ali (011) 334-496.

Koordinacijski odbor sveta ZSJ za inovacije

RAZGLAS

O PRVOMAJSKI NAGRADI DELA

Koordinacijski odbor SR Slovenije za predlaganje kandidatov za Prvomajsko nagrado dela objavlja

razglas

o roku in načinu prijave možnih kandidatov iz SR Slovenije za Prvomajsko nagrado dela v letu 1983.

1.

Po zakonu o Prvomajski nagradi dela (Uradni list SFRJ 21/74) dajejo pobudo za podelitev te nagrade organizacije združenega dela s področja gospodarstva, družbenopolitične organizacije v njih in delavci.

Zato poziva koordinacijski odbor SR Slovenije za predlaganje kandidatov za Prvomajsko nagrado dela vse našete dejavnike, da prijavijo možne kandidate iz SR Slovenije za podelitev Prvomajske nagrade dela v letu 1983.

2.

Kot kandidata za Prvomajsko nagrado dela je možno prijaviti posameznega delavca — neposrednega proizvajalca v gospodarski dejavnosti, če se ob izjemnih uspehih vključujejo v oblikovanje socialističnih samoupravnih odnosov z ustvarjalnim delovanjem v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah. Za izjemen delovni uspeh veljajo:

- izjemen prispevek k povečanju produktivnosti dela,
- trajnejši in izjemen nadpovprečni delovni učinek oziroma izjemna kakovost dela,
- pobude in delovni rezultati, s katerimi so doseženi veliki prihranki v stroških proizvodnje,
- pomembni racionalizatorski in inovatorski predlogi,
- učinkovite tehnične in tehnološke izboljšave,
- izjemni uspehi v delovnih in proizvodnih tekmovanjih.

Po sklepu odbora za podeljevanje Prvomajske nagrade dela od 17. julija 1979 so skladno z drugim členom navedenega zakona delavci — neposredni proizvajalci vsi neposredni udeleženci v proizvodnji, razen direktorjev in članov poslovnih organov v organizacijah združenega dela.

Osnovna merila za podelitev Prvomajske nagrade dela določa zakon o Prvomajski nagradi dela.

4.

Možnega kandidata za Prvomajsko nagrado dela pisno prijavi temeljna ali druga organizacija združenega dela potem, ko je sklep o tem sprejel zbor njenih delavcev ali delavski svet, družbenopolitična organizacija pa, če so tako sklenili njeni člani ali njen pristojni organ.

Prijava se opravi na posebni tiskovini v štirih izvodi, od katerih enega zadrži predlagatelj. Prijava mora vsebovati vse podatke, ki so zahtevani in podrobno utemeljitev.

Pisno prijavo pošljite najpozneje do 15. januarja 1983:

— v dveh izvodi na republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, Ljubljana, Dalmatinova 4,

— v enem izvodu občinskemu svetu Zveze sindikatov Slovenije svoje občine.

Tiskovine za prijavo lahko dobite pri republiškem svetu ali pri občinskih svetih zveze sindikatov.

5.

Kandidate iz SR Slovenije bo izbral koordinacijski odbor, sestavljen iz delegatov republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Gospodarske zbornice SR Slovenije in republiškega sveta zveze organizacij za tehnično kulturo Slovenije.

O nagrajenih odloči z zakonom pooblaščen zvezni odbor.

Železarski globus

SOVJETSKA ZVEZA

V želarni Izarski v Leningradu gradijo novo valjarno, ki bo valjala največjo in najtežjo pločevino na svetu. Pričela bo obratovati leta 1984 in bo iz 100-tonskih blokov izvaljala pločevino široko do 5 m in debelo do 500 mm. Takšno pločevino bodo uporabljali pri gradnji jedrskih elektrarn.

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

ŠTUDENTJE O DOSEDANJEM IN PRIHODNJEM DELU

V petek, 17. decembra, so se študentje zbrali na redni letni skupščini, da bi se pogovorili o delu kluba v letu 1981/82, dali razrešnico staremu predsedstvu in izvolili novo predsedstvo ter predsednika in kar je najbolj pomembno, predlagali program dela za študijsko leto 1982/83.

V poročilu dela kluba študentov jeseniške občine (KSJO) je bivša predsednica Mandžičeva opozorila, da klub v preteklem letu ni bil preveč aktiven. Vzrok za to je bil predvsem v majhnem številu jeseniških študentov, ki so bili pripravljeni delovati v klubu na kakršenkoli način, bodisi v predsedstvu, v športnih aktivnostih ali pa v okviru zabavnih prireditvev. Predvsem bruci so zelo nezainteresirani za delo. Klub so »držali pokonci« stariji študentje, ki so kljub slabi udeležbi uspeli izpeljati nekatere zastavljene cilje. Vendar se postavlja vprašanje, kaj bo iz aktivnosti kluba, ko bodo stariji študentje diplomirali in postopoma zapustili klub. Komu naj prepustijo delo?

Posamezne komisije v preteklem študijskem letu niso upravičile svojega obstoja. Tako, na primer, komisija za kulturo ni storila prav ničesar, pa tudi člani te komisije so bili malokrat prisotni na sestankih in drugih aktivnostih kluba. Tudi komisija za šport je v letu 1981/82 bolj živovarila, saj razen rekreacije v ŽIC in ideje o smučarskem izletu, ki je žal ostala zgolj ideja, ni organizirala nič novega na športnem področju.

Komisija za informiranje pri delu kluba močno izstopa, kar je zaslug posameznikov, ki so obveščali javnost preko javnih občil in plakatov o dejavnosti KSJO. Komisija se je spopadla s težavami v zvezi s plakati, ki so pošli, novih pa ni bilo moč nabaviti po zmerni ceni. Na pomoč jim je priskočila občinska konferenca s svojimi plakati, ki so jih študentje nekoliko dopolnili s svojimi zamislimi.

Tudi komisija za organizacijo je bila v preteklem letu med najbolj aktivnimi. Pri njenem delu so bili navadno angažirani vsi aktivni člani predsedstva. Komisija je organizirala novoletno praznovanje, pustovanje, brucovanje, spoznavni večer, izpodletela ji je le organizacija piknika zaradi premajhne udeležbe študentov. Pa tudi delovna akcija v Železarni ni našla na področju, saj očitno nekateri študentje denar dosti raje trošijo, kot ga služijo.

Komisija za idejnopolično delo se lahko pohvali z organizacijo zelo

aktualnega predavanja o gospodarskem položaju v naši družbi, ki žal ni našel na odziv v širši javnosti. Komisija je imela v načrtu organiziranje še enega predavanja, kar pa ni uspelo uresničiti, zato se bo ta naloga prenesla v naslednje mandatno obdobje.

Komisije za mladinske delovne akcije in SLO, socialno-ekonomska komisija in aktiv niso v preteklem obdobju storile prav ničesar in tako spodbile še zadnji razlog za svoj obstoj. Grajo še zlasti zasluži študentski aktiv zveze komunistov, ki bi moral biti vzor ostalim študentom in Tito vi stipendisti, ki so ostali gluhi za številne pozive predsedstva KSJO. Ob ugotavljanju stanja o delu komisij so študentje sklenili, da bodo komisije razpustili in delali poslej kolektivno, saj so komisije obstajale le na papirju.

V razpravi na poročilo o delu so se študentje razgovorili in izpostavili bistvene probleme, ki tarejo klub in omejujejo že tako okrnjeno možnosti delovanja.

Prvi problem in vzrok, da je bilo v preteklem letu bolj malo storjenega, je nezainteresiranost brucov. S tem je neločljivo povezan tudi problem prostora, v katerem bi se študentje zbirali in delovali. Bruci so sicer izjavili, da so pripravljeni sodelovati pri delu kluba, vendar ne v obliki, v kakršni poteka sedaj. Predlagali so, da bi delo potekalo v neformalni obliki, da bi opustili sestankovanje in se pričeli zbirati čisto spontano. Predlog je bil sprejet, vendar ni v celoti uresničljiv, dokler klub ne dobi svojih prostorov ali pa vsaj skupnih prostorov z ostalo jeseniško mladino.

Na skupščini je bil prisoten tudi predsednik občinske konference ZSMS, ki je študentom povedal, da jeseniška mladina ima svoje prostore v okviru posameznih krajevnih skupnosti, ki pa niso stalni, ker jih vsake toliko časa odzamejo zaradi hrupa in drugih, mladini večkrat nerazumljivih stvari. Za stalne prostore se mladina bori že dolgo; večkrat so ji prostore obljubili, vendar jih dejansko ni dobila. Zato so se odločili, da bo občinska konferenca stopila v akcijo za klubske prostore prek

SZDL. Ker z dogovarjanjem v jeseniški občini ni mladina ničesar dosegla, so se odločili, da bodo postavili občinski SZDL nekakšen ultimatum.

Nadalje se je predsednik jeseniške mladine spet dotaknil vprašanja udeležbe študentov v mladinskih delovnih akcijah. Zahteval je, da mora klub kot predstavnik študentov zagotoviti določeno število brigadirjev. Študentje so ponovno poudarili, da med počitnicami nimajo toliko časa, kot menijo nekateri. Vse poletne mesece imajo redne izpitne roke, ki jih morajo izrabiti, če želijo izdelati letnik. Zelo redki so namreč študentje, ki opravijo izpite do konca meseca junija. Poleg tega večino študentov pesti denarna stiska, zato se poleti, če že najdejo čas, raje zaposlijo. Pa tudi sicer, po mnenju nekaterih študentov, brigade niso organizirane tako, da bi pritegnile poprečnega študenta; vojaška disciplina in organizacija ne more biti privlačna za mladega človeka, ki že tako skoraj povsod srečuje zahteve po strogi disciplini in pokornosti.

Razpravo so zaključili s predstavitvijo pisma, v katerem je jeseniška mladinska občinska konferenca poslala svoje pripombe in sugestije 11. kongresu ZSMJ.

Ko so študentje dali razrešnico staremu predsedstvu in predsedniku, so izvolili člane novega predsedstva, v katerega so vključili precej novih članov, čeprav je jedro ostalo staro. Dolžnosti predsednika v študijskem letu 1982/83 je prevzel Roman Kalan, za podpredsednika pa so izvolili prejšnjega predsednico Mandžičevo.

Ob koncu je novoizvoljeni predsednik podal predlog programa za tekoče leto, ki ga bodo študentje sproti dopolnjevali, ko se bodo srečevali z različnimi problemi in zahtevami med letom. Okvirni program za leto 1982/83 vsebuje naslednje naloge in cilje: pospešeno iskanje klubskih prostorov, rekreacija ob sobotah od 15. do 17. ure v ŽIC, zbor študentov pri Šrancu vsako soboto ob 19. uri in vsako sredo v Ljubljani, občasno prirejanje plesov v hotelu Pošta, organiziranje predavanja, organizacija skupinskega smučanja v februarju, udeležba na kurirskem smuku, zimski pohod na Stol, novoletno praznovanje, pustovanje, brucovanje, druge akcije na pobudo študentov.

Spregovorili so tudi o pripravah in drugih podrobnostih v zvezi z novoletnim praznovanjem. Najdaljšo noč v letu bodo preživel v koči v ČRNEM VRHU, kjer bodo poleg plesa ob glasbi z gramofona in raznih družabnih igrar lahko poslušali in peli ob zvokih kitar. Tanja Kastelic

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

POGOJI PRI DALJŠEM BIVANJU V ZAKLONIŠČU

Če je v zaklonišču ležišč le za tretjino ljudi, organiziramo spanje v izmenah.

Da preprečimo apatičnost, moramo ljudem omogočiti mirno gibanje v zaklonišču. Občutek, da se lahko premika po zaklonišču, je za človeka zelo pomemben. V nasprotnem se pojavi KLAUSTROFOBIA, t. i. strah pred zaprtim prostorom. Gibalni prostor v zaklonišču povečamo tako, da bivalnih prostorov ne ločimo z vrati. V zaklonišču se je treba izogibati intenzivnemu gibanju. Težko delo omejimo na minimum, ker obremenjuje srce, ki je že sicer obremenjeno zaradi visoke temperature v zaklonišču. Da preprečimo paniko in klavstrofobijo morajo biti ljudje poučeni, kdaj lahko redno in izredno zapustijo zaklonišče. Vhodi in izhodi so označeni z rdečo lučjo ali s svetlobnim napisom.

Zaklonišča morajo imeti primerna stranišča, ki ustrezajo fiziološkim, higienskimi in zaščitnim pogojem. Človek dnevno izloči okrog 0,14 kg blata in 1 liter urina. Če upoštevamo, da normalna oseba opravlja veliko potrebo v presledkih 8 do 13 ur, bo vsakdo v ta namen uporabljal stranišče 1,5 krat dnevno – vsakič po 7 minut (upoštevamo tudi pranje rok). Za malo potrebo pa 3 do 4 krat dnevno po 3 minute. Tako se bo torej vsaka oseba zadrževala v stranišču približno 20 minut dnevno. Naši normativi določajo 3 stranišča za 100 oseb. To pomeni, da bi jih uporabljali po 12 ur dnevno.

Zaradi nižjih gradbenih stroškov urejamo v zakloniščih suha stranišča. Ta omogočajo popolno izoliranje zaklonišč od zunanjih vodovodnih napeljav in kanalizacij. Suha stranišča so urejena za enkratno ali večkratno uporabo. PVC vrečke za enkratno uporabo morajo biti izdelane tako, da se po uporabi nepropustno zaprejo in potegnejo iz straniščne posode, ne da bi se pri tem raztrgale.

PRI suhih straniščih za večkratno uporabo mora biti na razpolago dovolj sredstev za dezodoracijo in debakterizacijo fekalij (klorovo apno, lizol). Napolnjene vreče odlagamo v za to izdelane posode, ki se dobro zapirajo. Ko so polne, jih odnesemo iz zaklonišča. V bližini zaklonišča izkopljejo primerno jamo, v katero polagamo napolnjene vreče.

Bivanje v zaklonišču je udobnejše, če so prostori čisti in urejeni. Potreben pribor in sredstva za čiščenje morajo preskrbeti uporabniki sami. Čiščenje in urejanje prostorov med dolgotrajnim bivanjem v zaklonišču zmanjšuje občutek neodobnosti in otopenosti ljudi v njem.

Namen preventivnih zdravstvenih ukrepov v zaklonišču je obvarovanje zdravja. Da bi to dosegli moramo poskrbeti:

- da ljudje uživajo dovolj tekočin (hladne vode, čajev, juhe)
- za zadostno in primerno prehrano (posebej pripravljena živila za prehrano v zaklonišču)
- za mimospanje
- da se ljudje v zaklonišču lahko umirjeno gibljejo in
- za razvedrilo.

Poleg tega je treba na vsakih 100 ljudi oskrbeti apoteko z najnujnejšimi antibiotiki, analgetiki, sredstvi za znižanje temperature, preprečevanje infekcij, umiritev in spanje, sredstva za redno odvajanje, oskrbo ran in drugo. Izbor zdravil naj bo tak, da jih je mogoče uporabljati brez zdravniških navodil.

Z zakloniščem upravlja starišina zaklonišča in njegov namestnik. Pri kontroli vrat in vratice so 4 člani v izmeni, za vzdrževanje reda v izmeni 2 člani (1 član na 100 oseb) za zvezo z občinskim štabom CZ pa v izmeni en član. Za upravljanje s filtrirno-ventilacijskimi napravami in kontrolo zraka je 4–6 članov v izmeni. Za preskrbo z vodo in hrano je odgovoren v izmeni en član, za prvo medicinsko in socialno pomoč pa sta odgovorni 2 medicinski sestri. Za higieno in snago skrbijo v izmeni 4 člani.

Vir: Zaklonišča (Bojan Vandot 82)

Izgradnja in upotreba sklonišča (Privredni vestnik 79)

BRANKO ISKRA SEKRETAR PREDSEDSTVA OBČINSKEGA KOMITEJA ZKS JESENICE

V četrtek, 23. decembra, so na seji občinskega komiteja (prej konference) ZKS Jesenice izvolili novega sekretarja predsedstva komiteja (prej komiteja) in spregovorili o varnostnopolični oceni v občini.

Za sekretarja predsedstva so izvolili Branka Iskro, dosedanjega predsednika občinskega sindikalnega sveta, Albina Tušar, sedanja sekretarka, pa odhaja na novo delovno mesto v Železarno. Poslovodni odbor železarne Jesenice je namreč predlagal, da se Albina Tušar vključi v poslovodni odbor, ker je v Železarni opazno stagniranje na področju samoupravljanja.

Ravno zaradi njenega predčasne odhoda s funkcije sekretarke občinskega komiteja oziroma sedaj predsedstva so delegati občinske konference ZKS (sedaj komiteja) menili, da potek razreševanja dolžnosti sekretarke ni bil pravičen in da bi o tem morali biti obveščeni že prej. Menili so tudi, da je kadrovanje zgrešeno, saj je v Železarni dovolj šolanih kadrov, ki bi lahko kaj naredili na področju samoupravljanja. Zato ni prav, da Albino Tušar po devetih mesecih dela pošiljajo drugam. Način kadrovanja je torej nepravilen, saj kadrujemo čez noč in brez soglasja in vednosti vseh članov zveze komunistov.

V nadaljevanju seje so bili delegati seznanjeni z varnostno politično oceno v občini. Branko Stare, predsednik komiteja za SLO pri skupščini občine Jesenice, je spregovoril o aktualnih gospodarsko političnih problemih in pojavih zlorabe družbene lastnine, Franc Kobentar, načelnik oddelka za SLO in družbeno samozaščito pri SO Jesenice, pa je poudaril, da je treba usmeriti več pozornosti na tiste delovne organizacije, ki poslujejo z izgubo, saj so povod za nezadovoljstvo občanov. Komunisti v temeljnih organizacijah in krajevnih skupnostih morajo pregledati obrambne načrte in presoditi, koliko

so realni in kako so urejeni obrambni objekti, predvsem zaklonišča.

Jože Ajdišek, komandir postaje milice Jesenice, je spregovoril o nekaterih konkretnih primerih, ki kažejo na pomanjkljivosti v varnostnih razmerah.

Zabeležili so nekaj primerov ilegalnih prehodov čez državno mejo. Pri tem je pomembno, da ni nevarnost samo v ilegalnem prehajanju iz Jugoslavije v tujino, ampak so bolj nevarni primeri ilegalnega prehajanja iz tujine v Jugoslavijo. Pri prebegih čez mejo ne gre samo za tuje, ampak tudi za naše ljudi, ki preizkušajo »prepuštnost« meje in potem to sporočajo svojim prijateljem.

Tudi mejni prehodi so tarča naših sovražnikov, saj na njih umetno ustvarjajo gneče, da potem lahko slabo govorijo o naši državi.

V razpravi je Mirko Rabič, predsednik občinske konference SZDL,

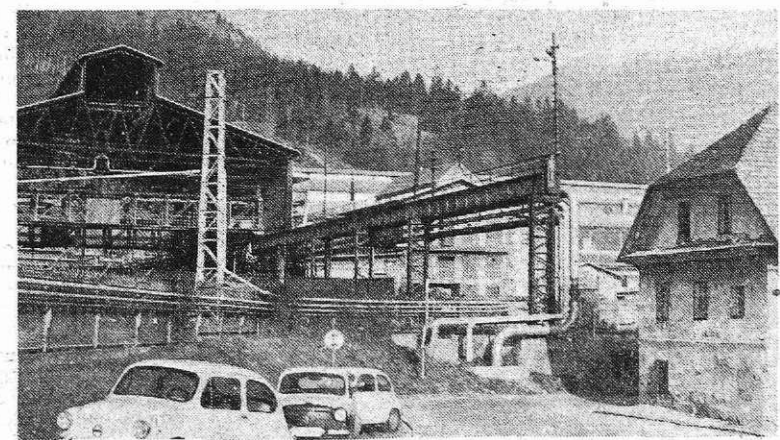
sprožil vprašanje, ali smo znotraj osnovnih organizacij zveze komunistov dovolj močni, da prevzamemo najbolj odgovorne funkcije v občini. Poudaril je, da pri vrednotenju kadrov za individualne poslovodne organe in delavce s posebnimi pooblastili ne upoštevamo kriterijev iz sedmega poglavja družbenega dogovora o kadrovski politiki v občini. To pa slabša politično in varnostno situacijo v občini.

Ob koncu razprave je Štefan Nemeč, predsednik medobčinskega sveta ZKS za Gorenjsko, podal nekaj izhodišč za izboljšanje varnostno političnih razmer na Jesenicah.

Tako naj osnovne organizacije zveze komunistov preverijo delo samoupravne delavske kontrole, več naporov pa bo treba vložiti tudi v ohranjanje sedanjega družbenega in osebnega standarda. Pri povezovanju osnovnih organizacij je treba vzpostaviti več pristnih, živih stikov, da povezovanje ne bo samo formalno, v vse te akcije pa je treba vključiti čimveč delovnih ljudi.

Na koncu seje so obravnavali še spremembe statutarnega sklepa o organiziranosti in delovanju zveze komunistov v občini in prevezave članov osnovnih organizacij zveze komunistov.

Lilijana Kos

Obrati na Javorniku foto S. Kokalj

OSNUTEK NAVODIL ZA ZBIRANJE IN PRODAJO ODPADNIH OLJ V RAZPRAVI

Pravilnik o ravnanju z odpadnimi olji, ki ga je 24. januarja 1980 izdal republikanski sekretar za industrijo SRS, predpisuje nekoliko spremenjena določila glede ravnanja z odpadnimi olji.

V navodilu Železarne IS 000033 z dne 25. julija 1979 je bilo doslej predpisano, da se odpadna olja sežigajo, in sicer na energetske postaje na Belu. Poglavitna sprememba novega republiškega pravilnika je, da odpadna olja razvršča v A do F vrste, od katerih se smejo sežigati samo olja D vrste, vsa ostala pa je treba poslati v ponovno prečiščenje (reciklajo), da se nato zopet uporabijo.

Po grobi oceni dobimo vsako leto v Železarno nad 600 ton olj, od katerih 400 ton odpadnih olj in jih poslati v prečiščenje v za to urejeno prečiševalnico Petrola v Mariboru. Da bi se to uresničilo, je bila pri oddelku za ekologijo in varstvo okolja Železarne imenovana posebna komisija, ki je pregledala vse TOZD in delovne skupnosti, kjer uporabljajo olja in kjer nastajajo odpadna olja. S pristojnimi so se dogovorili o količinah odpadnih olj, kje in kako se bodo zbirala, kdo bo za to odgovoren, kdo bo poročal o zbranih količinah in podobno. Vsake tri mesece mora namreč oddelku za ekologijo in varstvo okolja v Železarno poročati Gospodarski zbornici Slovenije, koliko olj je Železarna prejela na uporabo in koliko jih je poslala na prečiščenje.

V pravilniku je predpisan faktor vračanja in če ga ne bi količinsko dosegli, bo Gospodarska zbornica ukrepala zaradi takšnega slabega dela in nedovoljnih prizadevanj. Ta so posebno pomembna v sedanjem času stabilizacije in varčevanja, saj tone pridobljenih olj po prečiščenju ne bo treba uvoziti.

Po opravljenih razgovorih v TOZD in delovnih skupnostih je omenjena komisija pripravila osnutek ustreznega navodila, lahko bi rekli tudi po-

slovnika, ki bo v kratkem dan v razpravo in dopolnjevanje, nato pa ga bosta obravnavala odbor za gospodarstvo in odbor za splošne zadeve pri delavskem svetu Železarne. Odbor za gospodarstvo bo odločil o nje govih vsebini zato, ker so v njem določbe za stimulacijo, ki naj bi jo v določenem odstotku prejela sindikalna organizacija tiste TOZD ali delovne skupnosti, kjer se bodo olja zbirala oziroma kjer bodo sodelovali pri tem delu. V uvodu navodila je poudarjeno, zakaj se bo zbirala odpadna olja v drugem poglavju pa so navedene vrste odpadnih olj natančno po republiškem pravilniku. V njem niso našeta topila in razredčila ter ostanki čiščenja rezervoarjev, ker emulzije niso predmet tega navodila in se bodo posebej obravnavale. V tretjem poglavju je naveden način zbiranja odpadnih olj. Predvsem bo za to treba urediti posebne posode, sode in kontejnerje, odvisno od količin. Sledi navedba odgovornih za zbiranje po TOZD in odgovornih za poročanje o zbranih količinah odpadnih olj. V naslednjem poglavju je predpisana potrebna dokumentacija. Uvedene naj bi bile posebne kartice, na katere se bo vpisovalo vse potrebne podatke za evidenco. V centralni zbiralnici v centralnem skladišču na Belu, kamor se bodo vozila odpadna olja za prodajo, bodo vodili evidenco o zbranih in oddanih količinah v posebni knjigi. Na koncu so navodila za sežig oljnih gošč in končne določbe, v katerih so med drugim navedene sankcije za neupoštevanje tel pravil.

Osnutek navodila bo v razpravi 1 dni, nakar ga bosta ob upoštevanju predlogov in dopolnil obravnavala omenjena odbora. B. B.

VARSTVO IZUMOV IN TEHNIČNIH IZBOLJŠAV (2)

Zvezni zakon o varstvu izumov, tehničnih izboljšav in znakov razlikovanja navaja zlasti, kdaj velja izum za ustvarjenega v organizaciji združene-ga dela, če je do izuma prišlo pri delu z družbenimi sredstvi.

Izum je ustvarjen v OZD, če je do izuma prišlo pri delu z družbenimi sredstvi, zlasti pa v zvezi z izumiteljevim delom v OZD, pri delu, ki je opravljeno na zahtevo ali po nalogu OZD ali na podlagi pogodbe, sklenjene med OZD in izumiteljem. V šestih mesecih od dneva, ko je izumitelj prenehal delovno razmerje v OZD, izum pa se nanaša na dejavnost organizacije, izumitelj mora o izumu nemudoma pisno obvestiti OZD, v kateri je izum ustvarjen. To obvestilo vsebuje: natančen opis izuma in njegove tehnične lastnosti in podrobnosti ter risbe, ki so potrebne, da bi bil razumljiv, podatke o tem, ali je izum ustvarjen na pobudo delavca — izumitelja ali v okviru izvrševanja delovnih nalog, podatke o tistih, ki so delali z izumiteljem pri izumu, z opisom njihovega prispevka. Zakon posebej določa, da morata OZD in izumitelj varovati izum v tajnosti do vložitve prijave za priznanje patenta.

V primeru, da navedeno obvestilo ne vsebuje vseh podatkov, ki smo jih našli in ki jih zahteva zakon, mora OZD določiti izumitelju rok, v katerem mora odpraviti pomanjkljivosti v obvestilu. Če izumitelj ne more sam izdelati opisa izuma ali potrebnih risb, lahko zahteva strokovno pomoč od OZD, ki mu jo mora nemudoma zagotoviti, razen v primerih, ko je očitno, da je predlog neuresničljiv. Rok, da bi se odpravile pomanjkljivosti, naj bi bil čim krajši iz organizacijskih in praktičnih razlogov. Zakonsko določilo, »da je predlog neuresničljiv, je treba ozko razlagati. O neuresničljivosti predloga bomo lahko govorili v tistih primerih, ko bi šlo za povsem nemogočo tehnično rešitev.

OZD mora v 60 dneh po prejemu obvestila o izumu pisno obvestiti izumitelja, ali bo vložila patentno prijavo, oziroma ali jo bo vložila kakšna druga OZD. Če izumitelj ne obvesti OZD o ustvarjenem izumu, se šteje 60-dnevni rok od dneva, ko organizacija izve za izum, oziroma od dneva, ko je prejela obvestilo o izumu.

Če OZD ne obvesti v 60 dneh izumitelja, ali bo vložila patentno prijavo, oziroma ali jo bo vložila kakšna druga OZD, ali če ga obvesti, da patentne prijave ne bo vložila ne ona in ne druga OZD, ima izumitelj pravico, da sam vložijo patentno prijavo. Zakon tudi določa, da mora izumitelj v patentni prijavi navesti, da je bil izum ustvarjen v OZD.

Če je izum ustvarjen v OZD, zavarovan pa na izumiteljevo ime (gre za primer, naveden v prejšnjem odstavku), ga lahko izkoriščajo vse OZD v državi. OZD, ki izkorišča tak izum, mora plačati izumitelju nagrado odvisno od tega, koliko je tak izum prispeval k povečanju dohodka ali zmanjšanju stroškov oziroma izgub v OZD, v kateri se izkorišča. Ker lahko pride v takšnem primeru do spora zlasti o višini plačila, odloči o sporu pristojno sodišče.

Za izum, ustvarjen v OZD, ki se ne izkorišča, zavarovan pa je s paten-

tom, ima izumitelj pravico do posebne nagrade za prispevek k splošni tehnološkemu napredku, ki jo izplača OZD, na ime katere je izum zavarovan.

Izumitelj ima pravico do posebne nagrade tudi za izum, ustvarjen v OZD, ki se izkorišča, njegovega vpliva na povečanje dohodka TOZD pa ni mogoče neposredno izraziti, temveč prispeva k izboljšanju delovnih in naravnih pogojev, varstva ljudi in premoženja, varstva in izboljšanja človekovega delovnega in življenjskega okolja. Takšno posebno nagrado bo v samoupravnem aktu teže opredeliti, kajti vpliva na povečanje dohodka ne bo možno neposredno ugotoviti. Verjetno bo treba vsak primer reševati posebej na osnovi splošnih kriterijev in izkušenj. Zakon še določa, da je potrebno s samoupravnim splošnim aktom natančneje urediti postopek v zvezi z obravnavanjem obvestila o izumu ter osnove in merila za ugotavljanje prispevka k povečanju dohodka, višino, način in pogoje za določitev in izplačilo posebnega nadomestila — plačila.

MORALNE IN MATERIALNE PRAVICE IZUMITELJEV IN DRUGIH USTVARJALCEV

Izumitelji in drugi ustvarjalci, katerih stvaritve so zavarovane na podlagi zakona o varstvu izumov, tehničnih izboljšav in znakov razlikovanja, imajo s tem zakonom določene moralne in materialne pravice do svojih stvaritev. Poleg navedenega imajo ustvarjalci še druge pravice, ki jih določajo zakon in samoupravni splošni akti.

Lastnost izumitelja in ustvarjalca ima lahko ena oseba, ali več, ki je, oziroma so ustvarile nek izum. Lastnosti ustvarjalca nimajo osebe, ki so izumiteljem ali drugim ustvarjalcem nudile le tehnično pomoč, npr. tehtale ali merile določene snovi ali rezultate ali izdelale skice, risbe ali opis izuma.

Moralna pravica ustvarjalca je, da je kot tak označen v prijavi in v vseh listinah, ki se nanašajo na patent. Jasno, če je izumitelj več, morajo biti vpisane vse osebe kot ustvarjalci. S samoupravnim splošnim aktom se lahko določijo tudi druge moralne pravice ustvarjalca.

Na tem mestu velja omeniti tudi tehnične izboljšave in v zvezi z njimi posebne pravice avtorjev. V Železarni imamo sedaj Pantzovo nagrado in nagrado »novator letas«. Dan je tudi predlog, da se uvede podobna nagrada tudi za tistega, ki bi v določenem času, na primer, v enem letu napravil izum ali tehnično izboljšavo, s katero bi se dosegel najboljši rezultat s področja varstva pri delu ali izboljšanja človekovega okolja.

Materialna pravica ustvarjalca do stvaritve obsega njegovo pravico, da svojo stvaritev izkorišča in razpolaga z njo in da uveljavlja pravico do plačila — nadomestila in nagrade v primerih in na način, ki so določeni z zakonom in samoupravnimi splošnimi akti. To velja za stvaritve, nastale zunaj združenega dela oziroma za tiste, ki so sicer nastale v združenem delu, pa se je OZD pisno odrekla pravici do vložitve zahteve za priznanje patenta. Enako velja tudi za tehnično izboljšavo, torej kadar OZD ne želi uporabljati v njej ustvarjene tehnične izboljšave.

Za stvaritve, ustvarjene v združenem delu oziroma z družbenimi sredstvi, zakon določa, da ima delavec, ki z izumom ali drugo obliko ustvarjalnosti pri delu z družbenimi sredstvi prispeva k povečanju dohodka TOZD, v tej organizaciji pra-

vico do deleža pri dohodku in obliki posebnega plačila — nadomestila, in sicer za ves čas izkoriščanja izuma ali druge oblike ustvarjalnosti, vendar ne dlje kot traja zakonsko varstvo. Ustvarjalcu grede v zakonu in samoupravnem splošnem aktu opredeljene materialne in moralne pravice. Kdaj se šteje, da je izum ustvarjen v OZD, smo že navedli. V takih primerih postane nosilec pravice OZD, v kateri je stvaritev nastala. V tej zvezi se postavlja vprašanje, koliko časa traja zakonsko varstvo glede pravice ustvarjalca do posebnega plačila — nadomestila? Za izume, zavarovane s patenti, traja sedem (7) let, v izjemnih primerih je to lahko 14 let. Pri tehničnih izboljšavah gre delavcu pravica do posebnega plačila — nadomestila največ pet (5) let od začetka njene uporabe. V praksi se v tem času za izkoriščanje oziroma uporabo tehnične izboljšave izplačujejo rente, seveda na način in po postopku, določenem s samoupravnim splošnim aktom.

Zanimiva je še določba zakona, da sta nični določba samoupravnega splošnega akta ali pogodbe ter izjava, s katero se delavec v združenem delu vnaprej odpove moralnim in materialnim pravicam, ki mu grede kot ustvarjalcu na podlagi zakona. Gre za načelo neodtujljivosti pravic do dela z družbenimi sredstvi in pravic, pridobljenih na podlagi dela. Ne izključuje pa to načelo možnosti, da delavec svobodno razpolaga z že ustvarjenimi rezultati svojega dela.

Iz strokovne literature povzamemo naslednjo ugotovitev, navedeno v zvezi z izumi, ki so jih ustvarili izumitelji — posamezniki zunaj OZD (podjetji) in tistimi, ki so bili ustvarjeni v združenem delu, torej v delovnem razmerju. Razmerje se spreminja tako, da se postopno povečuje število izumov, ustvarjenih v delovnem razmerju, za katere so nosilci patentov podjetja oziroma organizacije in hkrati zmanjšuje število izumov, za katere so nosilci patentov izumitelji posamezniki.

Tako je zunaj naših meja v industrijsko najbolj razvitih državah teh izumov že 80 do 90 %, npr. v ZDA, ZRN, SZ, NDR, v industrijsko razvitih državah pa med 65 do 75 %, v naši državi 54 %.

Pri nas je bilo v letih 1975—1979 med vložniki patentnih prijav 84 % posameznikov in 16 % družbeno pravnih oseb. Med nosilci patentov je bilo 46 % posameznikov, 54 % patentov pa je bilo izdanih družbeno pravnim osebam.

Omenili bi še pravico delavca, ki ima stvaren predlog za rešitev določenega problema v zvezi s proizvodnjo v TOZD, v katero je združen. Ta pravica je v tem, da zahteva strokovno preveritev utemeljenosti svojega predloga. Podobno velja tudi za osebo, ki daje predlog, a ne združuje dela v okviru te OZD, če se predlog nanaša na dejavnost te organizacije. V obeh primerih se postopek za uveljavljanje pravice delavca in za preveritev utemeljenosti predloga osebe za rešitev določenega tehničnega problema, ki sta navedena v tem odstavku, ureja s samoupravnim splošnim aktom. (se nadaljuje) SR

POPRAVEK

V prvem sestavku o obravnavanju zakonu je v tretjem odstavku prišlo do napake: namesto OBSEŽEN je bilo napisano DOSEŽEN. Pravilno se odstavek glasi:

Izum je nov, če pred vložitvijo zahteve za priznanje, torej pred vložitvijo patentne prijave, ni bil obsežen s stanjem tehnike. Postavlja se vprašanje, kaj to pomeni, da je izum obsežen s stanjem tehnike? Zakon določa v dveh točkah glede tega vprašanja naslednje:

SPOROČILA DEVETEGA KONGRESA ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

delo devetega kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije.

Na teh globalnih in vseinskih vprašanjih so bile opredeljene in precizirane naloge in smeri nadaljnje aktivnosti. Razprava na kongresu ni bila usmerjena samo na kritiko stanja, vzrokov in problemov, temveč predvsem na iskanje pravih izhodov in rešitev.

Temeljno sporočilo vseh razprav je bilo, da se bo samo skozi dosledno uresničevanje samoupravljanja uspešno uresničeval program ekonomske stabilizacije. Delegati so izrazili pripravljenost delavcev za večje varčevanje in nujna odrekovanja s ciljem, da se izkoplje iz sedanjih ekonomskih težav in enoglasno zahtevali, da morajo breme sedanjih ekonomskih težav nositi vsi v družbi. Delegati so zahtevali polno odgovornost vseh, še posebno nosilcev samoupravnih, poslovnih in političnih funkcij. Odgovornost mora biti sorazmerna pravicam in pooblastilom. Delegati so pozdravili in soglašali z vsemi razpravami, ki so poudarjale potrebo nadaljnje krepitve enotnosti delavskega razreda, jugoslovanske skupnosti, bratstva, edinstva in enakopravnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti. Še posebno kritično so delegati opozorili na nevarnosti različnih oblik nacionalizma, na njegove pojave v ekonomiji, kulturi, izobraževanju, znanosti in drugje in na vse negativnosti, ki se v zvezi s tem odražajo v enotnosti razrednih interesov.

OSNOVNE ZAHTEVE IN POUČENJE IZ RAZPRAV NA DEVETEM KONGRESU ZSJ

1. Enotna je bila zahteva vseh delegatov na devetem kongresu, da je potrebna odločna bitka za krepitev samoupravnega položaja delavcev in dosledno uresničevanje samoupravljanja. S tem ciljem so bile izražene enotne ocene, stališča in zahteve:

— da delavci odločajo o vseh bistvenih vprašanjih pogojev in rezultatov svojega dela in da imajo odločilno besedo v vseh fazah samoupravnega odločanja od začetne iniciative do sprejemanja in uresničevanja odločitev. Posebno se zahteva večja odgovornost za celotno odločanje;

— da se hitreje odpravljajo vse ovire in odpori, ki ovirajo, da bi delavci dosledno uresničevali svoje samoupravne pravice pri odločanju o pridobivanju dohodka in njegovi delitvi in uporabi, o pogojih gospodarjenja, cenah, skupni in splošni porabi, kreditno-monetarni politiki, ekonomskih odnosih s tujino in drugo;

— da se brez resničnega odločanja delavcev ne more začeti nobena investicija; da ne bi smeli osvojiti nobenega razvojnega plana, ki ni realen in če ne zagotavlja povezovanja in združevanja;

— delegati so izrekli nezadovoljstvo z dosedanjim potekom investiranja, še posebno v zvezi z gradnjo povečevanja odvisnosti od tuje tehnologije, o zgrešenih in nerealnih investicijah, zaradi česar stojijo neizkoriščene kapacitete. Do skrajnosti se mora zaostri odgovornost za zgrešene in neracionalne investicije. Opozorjeno je bilo, da v prihodnje ne bodo samo delavci nosili negativnih posledic zgrešenih investicij. V investicijski politiki se mora zagotoviti razredni interes, ki se izraža na enotnem jugoslovanskem prostoru in presega prakso-zapiranja. Resne kritike so bile naslovljene na politično-izvršilne in poslovne strukture, ki so doslej imele velik vpliv in so pripeljale do takega stanja;

— obsojene so bile vse oblike zapiranja v ozke in teritorialne okvire in grupno-lastniško ponašanje. Po oceni delegatov to pelje v razbijanje enotnih interesov delavskega razreda, medsebojno nasprotovanje delov delavskega razreda, slabitev skupnosti in zmanjševanje njene družbene moči.

— Delegati so ocenili in enoglasno zahtevali, da se z učinkovitejšim dogovarjanjem in sporazumevanjem rešujejo prisotni problemi in protislovja in zagotavlja nadaljnji uspešni družbeno-ekonomski razvoj. Opozorili so, da dosedanja praksa dogovarjanja in sporazumevanja tega ne zagotavlja. Izgubljalo se je veliko časa pri njihovem sprejemanju. Dokumenti niso bili sprejeti vse dotle, dokler iz njih niso bile črtane konkretne obveze, ki so bile v napoto podpisnikom. Pogosto se je uveljavljala praksa, da se po podpisu dokumenti niso uresničevali in spoštovali in da zato nihče ni nosil odgovornosti. Vse pogostejši so pojavi, da se pred dokumentov izvaja ocenjevanje, zagotavlja grupno-lastniški interes in monopolno obnašanje. Izražajoč odločno zahtevo, da se samo z nadaljnjim razvojem samoupravljanja lahko ustvarjajo trajne osnove za uspešen in hitrejši razvoj, so delegati ocenili, da so določeni administrativni

ukrepi sprejemljivi samo pod pogoji, da prispevajo h krepitvi položaja delavskega razreda in k hitrejšemu izhodu iz sedanjih težav.

2. Podprt je bil program ekonomske stabilizacije in izražena zahteva, da se dosledno uresničuje. Soočeni s svojimi nalogami in obvezami:

— so delegati izrazili visoko zavest in razumevanje za sedanje težave pa tudi svojo pripravljenost, da bomo z naslonitvijo na lastne sile in ob nujnih odpovedovanjih lahko izšli iz sedanjih težav, še posebno, če bomo redno plačevali prispele dolge tujini. Delegati so soglašali, da do povečanja proizvodnje lahko pride samo s kvalitativnimi faktorji gospodarjenja. Delegati so opozorili na velike rezerve v obstoječih kapacitetah, v kadrih, v primerjalnih prednostih naše domovine. Zato je bilo ocenjeno, da stabilizacija ne pomeni samo restrikcije, temveč da se z nje nujno uresničevanjem ustvarjajo bolj zdrave osnove za prihodnji hitrejši in skladnejši razvoj, s tem pa tudi krepitev materialnega in socialnega položaja delavcev;

— so bili odločno za to, da morajo biti osnovni nosilci bitke za stabilizacijo — delavci v materialni proizvodnji — motivirani in ustrezno nagradjeni za prispevek k povečanju proizvodnje, posebno proizvodnje za izvoz, za varčevanje, za odgovorno uporabo in racionalno koriščenje družbenih sredstev;

— so bili odločno proti takšni praksi, da se z neupravičenim povečevanjem cen in z izborjenim položajem v sistemu, brez upoštevanja ekonomskih zakonitosti, dosega večji dohodek in večji osebni dohodek;

— delegati so ostro obsodili lakotno porabo družbenih sredstev, še posebno visoke in neupravičene stroške za reprezentanco, za službena potovanja, za honorarje, za neupravičeno razširjanje administracije na vseh nivojih. Moti jih, ker obstoj velika in nesinhronizirana mreža predstavništva v tujini, ki so predraga in ne dajejo nikakšnega ali zelo majhnega prispevka in zato odločni v zahtevi, da se zmanjša njihovo število in poveča njihova učinkovitost dela;

— delegati so izrazili veliko razočaranje in zaskrbljenost delavcev, ker se je v naši socialistični skupnosti pojavilo toliko milijarderjev in ker se ničesar ne ukrene, da bi se preprečilo bogatenje in kapitalizacija. Opozorili so na nedovoljeno povezovalno privatnega in družbenega sektorja, na prisotnost pojave mita, korupcije in špekulacije, največkrat na škodo družbene lastnine. Zaskrbljeni so bili tudi zaradi porasta gospodarskega kriminala in njegovega toleriranja ter počasnosti pri preprečevanju vseh škodljivih pojavov. Vsi ti pojavi, po ocenah delegatov, močno nazirajo osnovne vrednote našega socialističnega sistema.

V razpravah na kongresu je bilo poudarjeno, da zaposlovanje ni samo bistven faktor hitrejšega ožvljanja proizvodnje, temveč tudi veliko socialno in politično vprašanje. Delegati so podprli vse predložene opredelitve v kongresnih dokumentih, na katerih je mogoče že sedaj reševati ta problem in ki zahtevajo večjo odgovornost zaposlenih za hitrejšo zaposlovanje. Poudarjeno je bilo, da so ogromne rezerve v instaliranih kapacitetah in v boljšem izkoriščanju delovnega časa. Zahtevali so, da se takoj uresniči opredelitev, da vsi, ki so dosegli pogoje za upokoje, sprostijo delovna mesta za mlade, solane in usposobljene kadre. Posebno so poudarili, da se do kraja zaostri odgovornost pri izigravanju natečajev, familijarnosti in drugih prisotnih deformacij pri zaposlovanju. Aktualnost tega vprašanja so potrdili tudi nekateri delegati z zahtevo po skrajšanem delovnem stažu.

Enoglasno so podprli akcijo »imaš hišo — vrni stanovanje«. Delegati so zahtevali, da se ta akcija razširi na vse, ki imajo dve ali več družbenih stanovanj. Zahtevali so tudi, da to akcijo vodijo vsi subjektivni dejavniki v naši družbi in da o tem redno obveščajo delovne ljudi in občane. Akcija ne sme postati kampa-nja, ampak mora biti organizirana in dolgoročna.

Kongresa se je udeležilo 40 delavcev — predstavnikov naših delavcev na začasnem delu v tujini. Poudarjena je bila potreba za bolj dosledno in učinkovitejšo angažiranje vseh družbenih dejavnikov pri uresničevanju politike postopnega in organiziranega vračanja teh delavcev. Glede na zapleteno situacijo, v kateri se nahajajo naši delavci, še posebno njihovi otroci v tujini, je bila poudarjena potreba po večji zaščiti njihovih pravic in interesov pri reševanju vseh vprašanj, ki so pomembna za ohranitev nacionalne in kulturne identitete in krepitve povezavnosti z domovino.

Informator sveta Zveze sindikatov Jugoslavije

Železarski globus

SOVJETSKA ZVEZA

Pred kratkim je bila podpisana pogodba s italijanskim železarskim koncernom FINSIDER o dobavi 130.000 ton cevi z velikim premerom za gradnjo cevovodov za zemeljski plin v tej deželi. Cevi bodo dobavljene v letu 1983, njihova vrednost bo okoli 200 milij. dolarjev in je del dolgoročne pogodbe med obema partnerjema, ki sta jo podpisala že v letu 1974.

VELIKA BRITANIJA

Največja britanska železarska družba British Steel Co. je imela v prvem polletju fiskalnega leta 1982-83, ki je zaključeno z 31. oktobrom, 154 milij. funtov šterlingov izgube. To je za 54 milij. manj kot v istem obdobju lani, vendar znatno več, kot so predvidevali. Glavni vzrok za takšen poslovni rezultat je zmanjšanje proizvodnje zaradi slabe gospodarske situacije in pomanjkanja naročil. Za leto 1982 kaže, da bodo v britanski železarski industriji izdelali okoli deset milij. ton surovega jekla, medtem ko celotne proizvodne zmogljivosti znašajo prek 21 milij. ton.

Sodelavca varilec v konstrukcijski delavnici (Foto S. Kokalj)

VOZNI RED ZA LINIJO ŠT. 10: JESENICE-JAVORNIŠKI ROVT

Postaje	1	2	3	4	5	6	7	8	9
JESENICE, bolnica	—	6.02	9.20	11.25	—	14.02	—	—	22.02
Zdravstveni dom	—	6.03	9.21	11.26	—	14.03	—	—	22.03
Železniška postaja	4.57	6.05	9.23	11.28	—	14.05	17.00	20.55	22.05
Gimnazija	—	6.06	9.24	11.29	—	14.06	17.01	20.56	22.06
Železarna	4.58	6.08	9.26	11.31	—	14.08	17.03	20.58	22.08
Senožeti	—	6.09	9.27	11.32	—	14.09	17.04	20.59	22.09
Javornik pod Klanec	5.01	6.11	9.29	11.34	—	14.11	17.06	21.00	22.13
Koroška Bela »K«	5.03	6.13	9.31	11.36	—	14.13	17.08	21.00	22.13
Koroška Bela, sola	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Trebež, kamnolom	—	6.15	9.33	11.38	—	14.15	17.10	21.05	22.15
Trebež, Zagor	5.05	6.16	9.34	11.40	—	14.16	17.12	21.06	22.16
Jav. rovt Kogovšek	5.11	6.22	9.40	11.47	—	14.22	17.19	21.12	22.22
Jav. rovt spomenik	5.14	6.25	9.43	11.50	—	14.25	17.22	21.15	22.25
Jav. rovt »K«	5.17	6.28	9.46	11.53	—	14.28	17.25	21.18	22.28
JAV. ROVT, PRISTAVA	5.20	6.31	9.49	11.56	—	14.31	17.28	21.21	22.31

Postaje	10	11	12	13	14	15	16	17
JAV. ROVT, PRISTAVA	5.25	7.25	12.50	13.25	14.35	17.30	21.25	22.35
Jav. rovt »K«	5.28	7.28	12.53	13.28	14.38	17.33	21.28	22.38
Jav. rovt spomenik	5.31	7.31	12.56	13.31	14.41	17.36	21.31	22.41
Jav. rovt Kogovšek	5.34	7.34	12.59	13.34	14.44	17.39	21.34	22.44
Trebež, Zagor	5.40	7.40	13.05	13.40	14.50	17.45	21.40	22.51
Trebež, kamnolom	5.41	7.41	13.06	13.41	14.51	17.46	21.41	22.51
Koroška Bela, sola	—	—	—	—	—	—	—	—
Javornik, pod Klanec	5.43	7.43	13.08	13.43	14.53	17.48	21.43	22.53
Koroška Bela »K«	5.45	7.47	13.10	13.45	14.55	17.50	21.45	22.55
Jav. rovt, pod Klanec	5.47	7.49	13.12	13.47	14.57	17.52	21.47	22.57
Jav. rovt, pod Klanec	5.48	7.50	13.13	13.48	14.58	17.53	21.48	22.58
Železarna	5.49	7.51	13.14	13.49	14.59	17.54	21.50	22.59
Gimnazija	5.50	7.52	13.15	13.50	15.00	17.55	21.50	23.00
Zdravstveni dom	5.52	7.54	13.17	13.52	—	—	21.52	—
JESENICE, BOLNICA	5.54	7.56	13.19	13.54	—	—	21.54	—

Legenda: V = vozi vsak dan
NP = vozi ob nedeljah in praznikih
D = vozi ob delavnikih
DSP = vozi ob dnevnih solskega pouka
SO = vozi ob sobotah
PO-PE = vozi od ponedeljka do petka

SEZNAM LINIJ NA DELAVSKIH PREVOZIH

Linija št. 1	Podbrezje—Zapuze—Jesenice
Linija št. 2	Kropa—Jesenice
Linija št. 3	Begunje—Jesenice
Linija št. 4	Jesenice—Radovljica
Linija št. 5	Jesenice—Brezica
Linija št. 6	Jesenice—Breg
Linija št. 7	Krnica—Jesenice
Linija št. 8	Fortuna—Kočna—Jesenice
Linija št. 9	Zasip—Jesenice
Linija št. 10	Javorniški rovt—Jesenice
Linija št. 11	Planina pod Golico—Jesenice
Linija št. 12	Rateče—Koroška Bela

TOZD potniški promet Jesenice

VOZNI REDI
za prevoze delavcev na delo in z dela,
ki jih opravlja
INTEGRAL

VOZNI RED ZA AVTOBUSNO LINIJO ŠT. 3: BEGUNJE—JESENICE

V	V	V	Postaje	V	V	V
1	2	3		4	5	6
5.18	13.18	21.18	Begunje	6.35	14.37	22.35
5.20	13.20	21.20	Poljce	6.33	14.35	22.33
5.23	13.23	21.23	Rodine	6.30	14.32	22.30
5.25	13.25	21.25	Smokuč	6.28	14.30	22.28
5.27	13.27	21.27	Doslovče	6.26	14.28	22.26
5.39	13.39	21.39	Koroška Bela	6.14	14.16	22.14
5.43	13.44	21.44	Jesenice, Želez.	6.10	14.12	22.10

Opomba: V = vozi vsak dan

VOZNI RED ZA LINIJO ŠT. 9: ZASIP—JESENICE

DSO	DSO	Postaje	DSO
1	2		3
5.15	13.15	Zasip	14.38
5.17	13.17	Gmajna	14.36
5.18	13.18	Jelovica	14.35
5.20	13.20	Mlino	14.33
5.22	13.22	Bled — Union	14.31
5.39	13.39	Kor. Bela	14.16
5.43	13.43	Jesenice, Želez.	14.12

Opomba: vozi ob delavnikih in prostih sobotah

ODHODI AVTOBUSOV V LOKALNIH PREVOZIH NA JESENICAH

iz smeri	ODHODI v smer	ODHODI
Hrušica	Železarna	5.40
Železarna	Hrušica	14.08
Bolnica	Valjarna	5.30, 13.30, 21.30
Valjarna	Bolnica	6.08, 14.08, 22.08
Bolnica	Kor. Bela	5.25, 5.28, 5.46, 13.30, 13.43, 14.02, 21.40, 22.02
Kor. Bela	Bolnica	5.32, 5.43, 6.06, 13.30, 13.45, 14.17, 21.40, 22.06
Bolnica	Železarna	5.47
Železarna	Bolnica	6.08, 14.08, 22.08
Kor. Bela	Železarna	5.40
Železarna	Kor. Bela	14.02
Tomšičeva	Železarna	5.40, 13.30
Železarna	Tomšičeva	6.08, 14.08
Bolnica	Bl. Dobrava	6.03, 14.03, 22.03
Bl. Dobrava	Bolnica	5.30, 13.30, 21.30

Ostali avtobusi vozijo v mestnem prometu od ponedeljka do sobote od 5.12 do 21. ure v intervalu po 15 minut, od 21. do 22.30 pa v intervalu 20 minut.

V nedeljah in praznikih vozijo avtobusi od 5.20 do 22.30 v intervalu po 30 minut.

VOZNI RED ZA LINIJO ŠT. 4: JESENICE—RADOVLJICA

D	D	D	NP	Postaje	P	D	NP	V	D	V
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
3.08	14.12	14.10	5.45	Jesenice, Železarna	14.46	14.46	21.50	13.50	14.46	21.50
—	14.16	14.14	5.41	Koroška Bela	—	—	21.46	13.46	—	21.46
—	14.18	—	5.37	Moste	—	—	—	—	—	—
—	14.25	—	5.30	Lesce, žel. postaja	—	—	21.28	13.28	—	21.28
—	14.27	—	5.28	Lesce, Tulipan	—	—	21.26	13.26	—	21.26
—	14.29	—	5.26	Radovljica, Isospan	—	—	21.24	13.24	—	21.24
—	14.30	14.34	5.25	Radovljica, a. p.	O	14.31	21.23	13.23	14.31	21.23

VOZNI RED ZA LINIJO ŠT. 6: JESENICE—BREG

D	V	D	NP	V	Postaje	D	NP	V	D	V
1	2	3	4	5		6	7	8	9	10
5.01		14.02	—	—	O	Jesenice, bolnica	P	5.49	—	—
5.03		14.04	—	—		Jesenice, zdr. dom		5.42	—	—
5.05		14.06	—	—		Jesenice, žel. post.		5.40	—	14.40
5.07	6.10	14.08	14.10	22.10		Jesenice, železarna		5.38	5.49	13.50
5.10		14.11	—	—		Javornik		5.35	—	14.35
5.12	6.14	14.13	14.14	22.14		Kor. Bela		5.33	5.45	13.46
5.17		14.18	—	—		Moste		5.27	—	14.27
—	6.21	14.21	14.21	22.21		Breg II.		5.24	5.38	13.39
5.20	6.23	14.23	14.23	22.23	P	Breg I.	O	5.22	5.36	13.37

Opomba: V = vozi vsak dan
D = vozi ob delavnikih
NP = vozi ob nedeljah, praznikih in prostih sobotah ŽJ

VOZNI RED ZA AVTOBUSNO LINIJO ŠT. 7: KRNIC—JESENICE

D	NP	DSO	D	NP	V	Postaje	V	D	NP	V
1	2	3	4	5	6		7	8	9	10
5.10	5.10	5.10	13.10	13.10	21.10	O	KRNICA	P	6.44	14.44
5.12	5.12	5.12	13.12	13.12	21.12		Zgornje Gorje		6.42	14.42
5.15	5.15	5.15	13.15	13.15	21.15		Spodnje Gorje		6.39	14.39
5.18	5.18	5.18	13.18	13.18	21.18		Rečica		6.36	14.36
—	5.22	—	—	13.22	21.22		Bed — Jelovica		6.32	14.32
—	5.23	5.22	—	13.23	21.23		Bled — Union		6.31	14.31
—	5.33	5.32	—	13.33	21.33		Vrba		6.21	14.21
5.38	5.40	5.39	13.38	13.40	21.40		Koroška Bela		6.14	14.16
5.42	5.44	5.43	13.42	13.44	21.44	P	Jesenice, železarna	O	6.10	14.12

Opomba: D = vozi ob delavnikih
NP = vozi ob nedeljah in praznikih
DSO = vozi ob delavnikih in prostih sobotah

VOZNI RED ZA LINIJO ŠT. 2: KROPA—JESENICE

D	NP	V	V	Postaje	V	D	NP	V
1	2	3	4		5	6	7	8
4.55	4.55	12.55	20.55	O	KROPA	P	7.02	15.02
4.58	4.58	12.58	20.58		Lipnica »K«		6.59	14.59
5.01	5.01	13.01	21.01		Pri Skirerju		6.57	14.57
5.04	5.04	13.04	21.04		Kamna gorica		6.54	14.54
5.07	5.07	13.07	21.07		Spodnja Lipnica		6.50	14.50
5.10	5.10	13.10	21.10		Zgor. Lancovo		6.47	14.47
5.13	5.13	13.13	21.13		Spodnje Lancovo		6.44	14.44
—	—	13.18	21.18		Lesce, žel. p.		6.39	14.39
—	—	13.20	21.20		Lesce, Tulipan		6.37	14.37
—	—	13.22	21.22		Radov. Isospan		6.35	14.35
5.22	5.22	13.23	21.23		Radovljica		6.34	14.34
5.23	5.23	13.24	21.24		Radovljica, Isospan		—	—
5.25	5.25	13.26	21.26		Lesce, Tulipan		—	—
5.27	5.27	13.28	21.28		Lesce, žel. postaja		—	—
—	5.36	13.37	21.37		Breg I.		6.23	14.23
—	5.38	13.39	21.39		Breg II.		6.21	14.21
5.39	5.45	13.46	21.46		Koroška Bela		6.14	14.16
5.43	5.49	13.50	21.50	P	JESENICE, Železarna	O	6.10	14.12

Opomba: V = vozi vsak dan
NP = vozi ob nedeljah in praznikih ter v prostih sobotah
D = vozi ob delavnikih

VOZNI RED ZA AVTOBUSNO LINIJO ŠT. 1: PODBREZJE—ZAPUZE—JESENICE

NP	D	V	V	Postaje	V	D	NP	V
1	2	3	4		5	6	7	8
4.50	5.01	12.50	20.50	O	PODBREZJE	P	7.03	15.03
4.56	5.07	12.56	20.56		Posavec		6.57	14.57
4.59	5.10	12.59	20.59		Dobro polje		6.54	14.54
5.04	5.15	13.04	21.04		Brezje		6.49	14.49
5.06	5.17	13.06	21.06		Crnice		6.47	14.47
5.09	5.20	13.09	21.09		Podvin		6.44	14.46
5.15	5.25	—	—		Radovljica		—	—
5.16	—	13.15	21.15		Zapuze		6.38	14.40
5.18	—	13.18	21.18		Begunje		6.35	14.37
5.20	—	13.20	21.20		Polje		6.33	14.35
5.23	—	13.23	21.23		Rodine		6.30	14.32
5.25	—	13.25	21.25		Smokuc		6.28	14.30
5.27	—	13.27	21.27		Doslovec		6.26	14.28
5.29	—	13.29	21.29		Breznica		6.24	14.26
5.34	5.34	13.34	21.34		Zabreznica		6.22	14.24
5.36	—	13.36	21.36		Moste		6.19	14.21
5.39	—	13.39	21.39		Koroška Bela		6.14	14.17
5.41	—	13.41	21.41		Javornik		6.13	14.15
5.44	—	13.44	21.44		JESENICE, Železarna	O	6.10	14.12

Opomba: V = vozi vsak dan
D = vozi ob delavnikih
NP = vozi ob nedeljah in praznikih ter prostih sobotah

Opomba: V = vozi vsak dan
Po-Pe = vozi od ponedeljka do petka

1	2	3	4	Postaje	V	D	NP	V
V	Po-Pe	V	V		5	6	7	8
7.15	—	—	—	Krnica	P	6.43	—	—
7.17	—	—	—	Zg. Gorje		6.41	—	—
7.20	—	—	—	Sp. Gorje		6.38	—	—
7.22	—	—	—	Sp. Gorje, Trgovina		6.36	—	—
7.23	—	—	—	Fortuna		6.35	—	—
7.25	—	—	—	Laze »K«		6.33	—	—
7.27	—	—	—	Sp. Poljane		6.31	—	—
7.30	—	—	—	Kočna		6.28	—	—
7.35	—	—	—	Bl. Dobrava a. p.		6.23	—	—
7.38	—	—	—	Lipce		6.20	—	—
7.40	—	—	—	Podkočna		6.18	—	—
7.41	—	—	—	Javornik, Elita		6.17	—	—
7.43	—	—	—	Javornik, pod klancem		6.14	—	—
7.44	—	—	—	Senožeti		6.11	—	—
7.45	—	—	—	Železarna	O	6.10	—	—

POJAV DOMOBRANSTVA IN NJIHOVE PRVE POSTOJANKE NA GORENJSKEM

Odlomek iz knjige Kokrški odred

Z le malo večjo pazljivostjo bi nas tu zlahka poželi, kajti bilo je presenečenje prve vrste. A komandant Karlo se je v naslednjem hipu že znašel in vsem, ki smo se bili dosegljivi, zavpil: »Po dva in dva proti vasi, ostali streljajte. Moramo jih zaustaviti!«

Tistih 14, morda 15, ki smo obkoljeni ostali z njim na čisti vzhodni od vasi, smo ga takoj poslušali.

S takim tokom napada je bilo v hipu vse postavljeno na glavo. Tam, kjer je bil razporejen številni tretji bataljon, je bilo še tiho, tu, kjer je bila majhna skupina drugega bataljona in nekaj borcev tretjega, so se napadale množično usipali iz gozda.

Komandant tretjega bataljona je bil še najbolj presenečen, še bolj pa zaskrbljen. Ker je bil zdaj kak kilometer od svoje enote, je hotel čimprej spet priti do nje. Med streljanjem je zavpil: »Držite se, jaz moram hitro k svojim fantom!« Tvegal je in postrani stekel prek planjave. Uspel je, a kmalu so njegovi koraki zaradi oslabelosti srca postali počasnejši. Ustavil se je pri težkem fiatu. Komandant Karlo pa je spodaj spet zavpil: »Streljajte natančno in krije drug drugega!«

Njegov odločni glas, ki je vzbujal zaupanje in zgled, je na vse, ki so ga slišali, deloval neverjetno ohrabrujoče. Brž, ko so se zelene postavbe pojavile iz gozda, že smo užgali proti njim. Če tega ne bi storili, jih ne bi ustavili v juriji, v katerega so se že spustili. Saj od nas niso bili za streljanje, temveč le za lučaj.

Gosto kot dežne kaplje so okoli nas po zemlji rile nemške in domobranske kroglice. Nemške glave in njihove kape smo videli natanko in še kar naprej so stihale bliže. Zato je bil pravi čudež, da prve četrte ure, ko je bila vsa premoč na njihovi strani, med nami ni bil nihče zadet.

Toda tudi oni so bili samo ljudje: naši, sicer maloštevilni strelji so tudi nje prisiljevali k tlom in jih tudi zadrževali. Takoj je bilo jasno, da je komandant Karlo presodil pravilno.

Pri začetku tega ognjenega umika sta veliko prisrčnosti pokazala tudi Jože Rotar, politkomisar 3. bataljona, in Jelka Miklavžina-Pešaj, sekretarka SKOJ. Oba sta takoj streljala proti napadalcem. Pri tem je Jelka en strel prevrtil podplate na desnem čevlju. A le toliko, da je nekaj dni malce šepala. Tudi nahrbtnik ni ostal cel. V njem je dobila več nabojev brzostrelkega rafala. Tudi Rotar je med umikanjem hrabil bližnje soborce.

Nemci in domobranci so nas stiskali vedno bolj, kajti prek jase so gonili le majhno, od ostalih odrezano skupino, medtem pa na zahodni strani vasi, tam, kjer je bil 3. bataljon, še ni bilo slišati nobenega pokanja.

Edini, ki sta nekaj časa pomagali ogroženi skupini, sta bili trojki lahke in težke strojnice na gričku. Ta pomoč je bila tedaj dosti uspešna. S težkim fiatom je mitraljezec dobro tolkel.

Umikajoči se skupini na senožeti je začela potekati municija. Minilo je že dobre pol ure tega premetavanja in streljanja, pa so prelezli šele slabe tri četrtnine planjave.

Ko je bil gozdček le še dobrih sto metrov oddaljen, so se napadalci z vzhodne strani pridružili še tisti, ki so medtem prihiteli iz južne, spodnje strani gozda. Skupino na umiku so dobili v križni ogenj.

Tedaj sta bila ranjena bolničar Alojz Tanjšek in mladi France Ravnikar, skoraj še deček, vendar sta se še mogla gibati. Komandanta Karla so medtem že zgubili.

Poslednjega bataljona bi bil zdaj življenjsko važen. A tega ni bilo. Suhih grt, premočeni, umazani, utrujeni in vsak le še z nekaj naboji so se borci skupine, ki je bila na najhujšem udaru, končno znašli blizu gozdička in nazadnje v njem.

Zapisal sem:

»Nikoli mi ne bo jasno, kako nam je uspela ta rešitev, kajti okoli nas so pokale dumdimke, cvilele kroglice in vrtele po tleh, kot bi kdo okopal zemljo. Vse to je trajalo skoraj eno uro.«

A bilo je res: rešeni smo se zgrudili v gozdičku. A le za hip, da smo zajeli nove sape. Komandanta Karla ni bilo za nami in tudi njegov zaskrbljeni spremljevalec Lojze Veber ga ni videl v zadnjih minutah. Na nas je bolj legala skrb za komandanta. Potem smo le izginili nad vasico, ki so jo kmalu preplavili Nemci in domobranci. Tudi na planjavi jih je bilo vse živo... Ko bi jih vsaj zdaj zgrabil tretji bataljon! A ta je bil drugod nad vasjo.

In kako je bilo med tem na položajih 3. bataljona in v vasi?

Mihael Karo-Korel, ki je bil tedaj komandir 2. čete 3. bataljona, je bil s četo na najbolj izpostavljenih položajih. Pozneje je o tem povedal, da je med streljanjem pri 2. bataljonu prišlo povelje za umik nad vas. Ni mu šlo v glavo, kajti imeli so lepo priložnost za uspešen boj.

Komandant Franc Ribnikar-Lenart je bil tedaj že nad vasjo in je s soborcem povedal, kako je bilo na vzhodni strani. Potem so obvezali ranjence 2. bataljona, ki so že dosegli 3. bataljon. Andrej Zupan, domačin in tedaj deseter v 1. četi 3. bataljona, se je še bolj čudil umiku.

In kako je bilo v vasi, kjer je do zadnjega ostala in pripravljala kosilo bataljonska kuhinja?

Nemci in domobranci so prihiteli med hiše, ne da bi bil nanje kdo streljal. Od vaščanov tedaj sicer niso ubili nobenega, začeli pa so ropati in pripravljati hiše za požig. To so Nemci in domobranci ljudem tudi naravnost povedali. Zato se je po vsej vasi začel razlegati vik žensk in otrok, ki se je mešal z glasovi živali.

Nemci in domobranci so v Knobezu-Rezarjevi hiši dobili kup partizanskih nahrbtnikov z opremo. Tudi municija je bila v nahrbtnikih. Zato je med požarom še bolj pokalo. V vasi so ostali tudi štirje zapuščeni

kotli skoraj kuhanega kosila. Nemci in domobranci so iz njih vlačili kose mesa in jih tlačili v svoje torbe in nahrbtnike.

Po požigu so Nemci in domobranci zgnali skupaj še tiste domačine, ki se niso umaknili k partizanom, in jih odgnali s seboj. Pomešali so jih medse in se tako zaščitili pred partizanskim napadom. Borci 3. bataljona so s strmin nad vasico nemočno opazovali tako pomešano kolono, ki se je spuščala navzdol proti Križam.

Se je gorelo, ko se je 3. bataljon spustil v uničeno vasico, z njim pa nekaj domačinov, predvsem žensk, ki so se med napadom zatekli k partizanom. Ti so ljudem pomagali reševati, kar se je dalo, kajti poslopja še niso dogorela; na gašenje pa v tej gorski vasi ni bilo mogoče misliti.

Blizu vasi je 3. bataljon zajel nekoga domobranca, ki je sodeloval pri streljanju in požiganju. Obsodili so ga na smrt.

Medtem so na vzhodni strani blizu vasi našli tudi mrtvega komandanta 2. bataljona KO Stanislava Dobreta-Karla. V samem perilu je ležal na robu neke njive. Na več mestih so bili kupčki strjene krvi. Vse je kazalo, da je bil najprej z dumdimko ranjen v stegno, a ker so se mu napadalci bližali, se je s pištolo verjetno sam ustrelil v glavo, ker se je poznala sled strela.

Mrtvemu komandantu so Nemci in domobranci slekli obleko in mu odvzeli brzostrelko. S sezutimi komandantovimi škornji so se potem domobranci hvalili in jih kazali tudi v Žejah, v hiši Pavla Koširja ter zlobno zatrjevali njegovim, da »je padel tudi vaš«. Še bolj so se oboji postavljali s komandantovo bluzo, na kateri so bile prišite poveljniške oznake. Tako so za njegovo smrt naglo zvedeli po vsej okolici.

Goreči Gozd z ogromnim dimom je z Jamnika onstran savske kotline videla tudi patrulja 1. bataljona KO, ki se je pod vodstvom Jožeta Silarja-Milana in Vinka Bide vračala iz Martinj vrha pod Stol. Patrulja je prve dni oktobra prek smledniškega mostu odpehala 50 novincev v Martinj vrh, nazaj pa je nosila nekaj orožja, streliva in eksploziva.

Drugi bataljon je takoj po spopadu oba ranjenca odpravil v ambulanto »Košuta« pod Storžičem. Tretji bataljon, ki se je še 7. 10. zvečer premaknil na severno stran Storžiča, pa je naslednje popoldne, ko je močno deževalo, poslal v Gozd patruljo dvanajstih borcev, ki jo je vodil Andrej Zupan. Ti so skupno s preostali mi Gojzani padlega komandanta 2. bataljona Stanislava Dobreta-Karla začasno pokopali ob vaški cerkvi.

Odtlej vasica Gozd nad Golnikom partizanom ni mogla več nuditi tega kot dotlej. Večino preostalih domačinov so Nemci in domobranci pregnali v Križe, vendar so še prihajali nazaj. Nekateri so zasilno pokrili pogorišča, še vedno pa so se sestajali s partizani.

O spopadih in dogajanjih 7. oktobra 1944 v Gozdu še naslednje:

Le malo je manjkalo, da ni prišlo še do hujše katastrofe. Tretji bataljon ni imel človeških izgub niti kakega ranjenega, le en novinec je izginil nazaj v dolino. Zaradi nepazljivosti je 25 borcev izgubilo opremo. Nemci in domobranci so našli tudi podnožje težkega fiata, ob njem pa 230 nabojev in še 100 italijanskih nabojev ter 25 kg eksploziva. Vse to je bilo preslabo skrito.

(SE NADALJUJE)

Joh je vedel tudi, da je oče zadnje tedne prodal Matjaževim dve ovci. Hotel jih je kar tako dati, pa Matjaž ni pustil.

Matjaž je bil pri vseh hišah spoštovan. Kjer so bili njegovi, so kupili le, če je bila potreba. Celo jesti so se branili. Matjaž sam je le jedel in popil kak kozarec mleka, če so drugi že dobili in so mu domačini hoteli izkazati na vsak način gostoljubje.

Johu se je posebno hudo zdelo, ker orožnik Platnar ni pustil besede do sebe. Fant je mislil: Bo kar bo. To vidim sedaj, da je človek nekaj strašnega. Ničesar mi ne morejo. Zato, da sem ljudem v gozd jesti nosil, me trpinčijo. Če me mislijo tepsti, ne bom kričal. Pa če si jezik zgrizem. Borci so pripovedovali, da ne smeš jokati in vpiti, če te tepejo, tedaj postanejo mučitelji zverine.

Vseeno pa se je Joh bal. Bal se je predvsem za svoje domače. Negotovost ga je grizla in stalno jo je premagoval s tem, da si je pravil: Ne bodo me! Ne bodo nas!

Drugo noč so ga privlekli v trg. Na živinskem trgu so čakali. Ko je prišel pošasten tovarnjak, so ga sunili pod plahto. Znašel se je med domačini. Policijski stražarji so pa revsknili, če je kdo le hotel spregovoriti besedico.

Ničesar nisem... — je začel Joh in hotel povedati glasno, da ničesar ni naredil, pa te odženejo od doma. Še živine ne gonimo tako, če pride v klančino.

A stavka ni dokončal. Policist ga je sunil s puškinim kopitom.

VALENTIN POLANŠEK

57

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

Čez dni je v odurni sivi stavbi v Celovcu izvedel, da je v zaporu vse polno domačinov. Tudi oče in sestra sta nekje.

Oddahnil se je, kot da je to tolažba. V takih duševnih stiskah je za človeka za uteha, ako izveš, da svojci živijo v zaporu...

Zasliševanje so uniformiranci izvajali na razne načine. Zaenkrat še niso tolkli mladincev. Bikovka pa je ležala okrvavljena na mizi. Grožnje so bile surove. Vsako minuto, ki jo trpin živi dalje, je pridobitev neke notranje sile, za katero doslej ni vedel. Poživalenost mučiteljev povzroči pri mučenih tudi plemenitost in trdnost za obstoj pod vsakim pogojem.

Prav tako so v usodnem oktobru 1943 prišli po sosedove blizu sosednjega dijakovega doma. Domači, kolikor jih je še bilo pri hiši, so pospravljali krompir. Oče gospodar je že prvo vojno leto končal zunaj v ruskem mestu Dunaburg. Stric Johi že dolgo ni bil na dopustu.

Gospodinja je pravkar zanesla v gozd jesti pobegli kmetici iz rjavškega kraja, kjer so odgnali njene domače. Ko sta stopili iz gozdne sence, zagledata spodaj na domačiji vse polno policije. Dobila je k sreči iz trga svarilo, da bodo v teh dneh tudi pri tej hiši izselili. Tako je sedaj še Priška kmetica pobegnula v gozd.

Mladega sedemnajstletnega Francija pa so policisti prijeli. Ni jim pa uspelo dobiti strica Jožija, ki jim je pod nosom še pobegnil raz njivo v gozd.

Tudi drugega domačega sina so zgrabili. Bil je dijakov sošolec in je samo do božiča 1941 hodil v šesti razred. Potem ga je gospod rektor šole in krajevni ortsgruppenfahrtar orostil nadaljnega obiska pouka, ker je oče padel na Ruskem. To je bilo takrat.

Danes pa te ženejo od hiše kot tolovaja in te gledajo mrko. Orlišch je spet v akciji. Solčavanka Lojzka, ki je služila pri Priškovih za dekle, je zbežala v smreko in od tod bila priča sledečega:

Orlišch in njegovi spremljevalci pridejo do križa zapadno od domačije. Glavnina uniformirancev, z aretirano teto in najmlajšim sinom in še z drugimi okoličani v sredi, gre dalje.

Orlišch pa se loti sedemnajstletnega Francija:

— Kje je stric Jožef?

Franci je trd in krepak fant. Molči in hladno zre komandantu v oči. Potem ga začnejo pretepali.

Vmes pa vedno isto vprašanje:

— Kje je stric Josef? Kje je mačeha? Kdaj so bili banditi zadnjič tukaj? — Kolikor vprašanj, toliko klofut.

Franci je zelen od zadržane jeze. In krvav od surovih udarcev. Orlišch je besnel.

— Kakšno sodrgo imamo v teh krajih! Že smrkavci se upirajo nemškemu poveljem! Ako te vprašam, je to povelje in ti mi moraš odgovoriti! — Spet je padalo. A Franci je ostal trd! Niti globlje ni zavzdihnil.

— Že mladi tolovaji so taki, kaj čuda, da odrasli postanejo banditi! Kaj da nisi še zbežal k banditom, da bi te mi počili kot zajca? Ha? — Pomignil je spremljevalcem, da so fanta tirali dalje.

Orlišch je ostal v sredi kolone in se zgražal: Pri Voglarjevih vampih isto! Stari kmetavzar ti pobriše v gozd. Vampa ga oskrbujeta. Ju primeš. Krepko in izdatno. Nič. Mu priškas mrzlo pištolo na smrkolih nove prsi in groziš. Ničesar ne iztisneš iz njega. Kaj pa je za vraga prišlo med te hribovce, da so tako zapeti?

Ko je pljunil daleč od sebe v gozd, si je dejal tiho:

— Še čaj z rumom mi ne bo zvečer dišal. Pa baba tudi ne. Prekleti svet. Ali so banditi že vse zastrupili?

Vse je treba iztrebiti in potolči!

(SE NADALJUJE)

MIHA KLINAR

24

TANGENTE OB BOROVI ROMANU »ODLOŽENI«

(IZPISI IZ DNEVNIKA)

Toda toryjevski ideolog (Churchill), ki nas je obiskal, približno takole misli: Dobro je, da je Hitler pušcal kri Rdeči armadi; toda prepričati moramo, da ne izkrevavi prehitro, preden se Američani ne zbero... ČE PA HITLER NE BO IZCRPAL RDEČE ARMADE, dokler ne bo Rooseveltova pomoč zadostna, IN SE BO SOVJETSKI SISTEM OHRANIL KOT VELESILA V SVETU, TEDAJ, MISLI CHURCHILL, DA BO V TAKO ZVANI POVOJNI DOBI UPORABIL RUSIJO IN ZASTRAŠIL AMERIKANKE S KOMUNIZMOM IN DIVGAJOČIM SE SLOVANSTVOM. IN AMERIKANCI — celo Franklin Roosevelt — SE BODO TEMU ODZVALI. Ker ne bodo videli druge možnosti, bodo podprli (britanski) imperij... To je obzorje, vsebina in osrednja točka Churchillovih predstav. Nič drugega ga ne zanima, saj spičo svojega značaja in mišljenja ne more imeti ničesar drugega v glavi.

Po drugi strani pa je Rooseveltova naloga okrepiti in razširiti demokracijo. Ali to ustreza njegovemu najglobljemu prepričanju, ali pa je samo posledica dolgoletnega vpliva njegove žene, ki je videti protimperialistična na tradicionalni ameriški način... »Rooseveltova teza je OSVOBODITI EVROPO,« piše Adamič, »CHURCHILLOVA TEZA JE OSVOJITI EVROPO.«

Toda Roosevelt je umrl. Februarja 1945 se je še udeležil konference s Churchillom in Stalinom na Jalti, kmalu potem pa nas je še v partizanih presenetila novica o njegovi smrti.

Sledil mu je Harry Truman, ki je Rooseveltovo tezo o osvoboditvi Evrope zamenjal za Churchillovo tezo o osvoboditvi Evrope, o njeni podreditvi imperialističnim interesom zahodnih velesil — pravzaprav samo imperialističnim interesom ZDA, ker je Churchillova Velika Britanija izšla iz vojne osiromašena, hkrati, pa soočena z osvobodilnimi težnjami in bojem za neodvisnost kolonialnih narodov svojega imperija.

Naj se še za nekaj odstavkov pomudim pri zadnjih treh mesecih vojne na italijanskem zavezniškem bojišču in dogodkih na primorskem področju IX. korpusa naše narodnoosvobodilne vojske, ki se je v tem času že uradno preimenovala v jugoslovansko armado. To je bilo tisto priznanje, na katerega je morala pristati tudi emigrantska londonska vlada, ki je izjavila, da je edina zakonita armada na ozemlju Jugoslavije vojska maršala Tita, hkrati pa je uradno pozvala tudi četnike in druge kvasilniške enote, naj se razformirajo, njihovi pripadniki pa naj se vključijo v vrste partizanskih enot. Toda odziva ni bilo. Zato je bil naš sum upravičen, da imajo kvasilniške sile z »armado kralja Petra« vred tudi tajna navodila za kontrarevolucionarno akcijo. Dejstvo je, da so tudi kvasilniške enote pred ljudmi v svojih postojankah kazali na britanski obračun z ELASom in EAMom v Grčiji in napovedovale, da se bo to zgodilo tudi pri nas. Mimo tega so prav na škofjeloškem območju zavezniška letala »po pomoti« odvrгла padala z obleko in drugo vojaško opremo na območje belih postojank v Poljanski dolini, domobranci v teh postojankah pa so to izrabili za »dokaz«, da bodo zahodni zavezniki skupaj z njimi in »vojsko kralja Petra, ki ji v resnici pripadajo tudi sami, osvobodili Jugoslavijo«. Še bolj sumljiva je postala zadnja, a v zgodovini nemških ofenziv najtežja sovražna ofenziva na svobodno ozemlje IX. korpusa, ki se je začela 19. marca 1945 in ki sem jo svojčas v svojem zapisu »Kronika VII. slovenske narodnoosvobodilne udarne brigade dr. Franceta Prešerna« naslovil s »Sutjeska IX. korpusa«.

So bili res samo Nemci, ki bi radi uničili IX. korpus in ki so bili že zapisani totalnemu porazu, sprožilci te ofenzive? So se res še hoteli bojevati proti anglo-ameriškim silam in z uničenjem partizanstva na Primorskem zasedi položaje soške

fronte iz prve svetovne vojne? Leto 1917 (in poraz Italijanov leta 1917 na tej fronti) se je razlikovalo od marca 1945 kot noč in dan? Torej zadnja nemška ofenziva na enote našega IX. korpusa ni zrasla samo v možganih nemškega poveljstva v Italiji.

Niso morda za to nemško ofenzivo stali tisti zavezniki, ki so v Grčiji vodili vojno proti grški narodnoosvobodilni vojski? Danes je znano, da je zadnje mesece vojne prišlo do tajnih stikov med zahodnimi zavezniki in vrhom nemške vojske v Italiji. Prvi v tem vrhu pa je bil prav general SS Karl Wolff. Takratni vodja ameriške CIA Allen Dulles ni videl v njem več zločinca, početnika sto in stotisočev umorov v Treblinki na Poljskem, pač pa — povzemam po Sternu: »Potem ko je Wolff spoznal, da sta bila on in nemško ljudstvo od Hitlerja prevarana in da Hitler z nadaljevanjem vojne hoče prisiliti Nemčijo v nesmiselni propad, je prišel do prepričanja, da je njegova dolžnost storiti vse, da bi se vojna končala.«

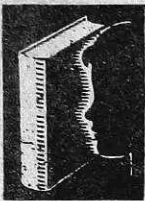
Večjeja posmeha Wolffovim žrtvam bi ne mogel nihče napisati kakor Allen Dulles!

Je vojni zločinec Wolff zato zbral do 19. marca 1945 okrog 50.000 mož svoje vojske, večinoma enot SS in z njimi obkolil osvobojeno partizansko ozemlje od škofjeloških hribov na Gorenjskem (Poljanska in Selška dolina), potem Baško grapo, spodnjo Soško dolino do Gorice, Vipavsko dolino, del Nouranske, tako da je bil obroč zopet sklenjen v Zireh v Poljanski dolini. Njegova ofenzivna akcija, zlasti del obroča na Gorenjskem, je bila tako naglo in spretno pripravljena, da je enote na tem področju — Gorenjsko vojno področje, Škofjeloški odred in Dolomitski odred — nepričakovano presenetila, nič manj pa Kosovelovo brigado in nekatere garibaldinske enote, ki so se mudile tedaj na Cerkljanskem. Tako je prišlo potem do iznenađenja na Poreznu in težkih izgub, ki so jih partizanske enote utrpeli. Svojo uspešno akcijo na Poreznu pa so esesovci potem še zaključili z množičnim streljanjem zajetih borcev v Jesenici...

(SE NADALJUJE)

ŽELEZAR

9

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Prvi letošnji članek v tej rubriki je posvečen pregledu novega lepševanja za zadnjih šest tednov lanskega leta: v upanju, da teh novosti le-tos ne bo bistveno manj. Odkrita povedano: če upoštevamo želje in potrebe naših obiskovalcev, smo za letni kupili premalo knjig. To velja zlasti za najbolj iskane knjige, saj smo jih lahko za matično knjižnico kupovali le po 2–3 izvede, morali pa bi jih imeti po 5–10, če naj bralci ne bi čakali po nekaj mesecev — in nešteto krat zmanjšali priložnosti po njih.

Kako bo torej letos z nakupom novih knjig? Sredstva so vsako leto za približno 10 % višja, cene knjig pa rastejo v dosti hitrejšem tempu. Vse kaže, da bo tudi v prihodnje z najbolj zaželenimi novostmi težko: kdor jih bo hotel dobiti, bo potreboval kar nekaj sreče in potrpljenja. Kar zadeva rezerviranje: ta praksa se nam je zdela, ko smo jo uvedli, zelo primerena, zdaj pa imamo čedalje več pismolk. Bilo bi vse v redu in prav, če bi bralec prišel takoj po rezervirano knjigo; dogaja pa se, da ga dolgo časa ni na spregled in tako se drugi interesi upravičeno jezijo. Verjetno bomo v bodoče dajali knjige na stran samo za zelo kratek rok.

Rad bi na tem mestu svetoval našim bralcem, naj poskusijo vplivati na program naše knjižnice — kar zadeva nakup in razdelitev knjig med oddelke — preko svojih delegatov v skupščini občinske Kulturne skupnosti. Morda bi skupaj lahko dosegli, da se sredstva za nakup knjig ne bi še nadalje (realno) krčila? Zlasti tam ne, kjer je prizadetih največ uporabnikov, to je v oddelkih na Jesenicah? Po tem uvodu lahko začnem naštevati knjižne novosti.

Pravzaprav je samo nekaj takih novosti, za katere bi rekel, da bodo uspešnice (in zato težko dosegljive). Vse kaže, da to velja za **Figure** v črnem in belem nemške pisateljice Jeannie Ebner in za **Volčje senco** angleškega (ameriškega?) avtorja Jamesa Barwicka. Ti dve knjigi sta izšli v Pomurski založbi. Kaže, da je ta založniška hiša zadnje čase prevzela vodilno mesto v izdajanju uspešnic (se pravi: lažje literature). Glede **Volčje sence** se to: knjiga je izšla v zbirki PESTI.

Pravzaprav pa bi lahko na prvem mestu omenil dvojico novosti Kmečke knjige. Povesti, ki izidejo pri tej založbi kupujemo v 11 izvodih, tako, da dobi vsak oddelek oz. izposojevališče po en izvod, matična knjižnica pa dva. Tokrat sta pri njej izšli: **Belokranjica** debitantke Marije Nemanic in **Sence na mavrici** veteranke Anice Zidar.

Snovno (zares samo snovno) bi v neposredno bližino le-teh uvrstil še knjigo **Ko je umiral Stob**. Izšla je v samozaložbi, v zgledni opremi in pod psevdonimom Gospa. Ze predlanskim je ob izidu njene **Balade o divjem mleku** Jolka Milič ugotovila, da gre gotovo za izkušeno pisateljico, ki je že 1963. leta uspešno debitirala v zbirki Mlada pota.

Ob knjigi **Ko je umiral Stob** bi se vseeno malce pomudilo. To prozno delo je zelo moderno napisano, po zasnovi nekje spominja na Kiševe in Borgesove prozne zamisli. Nima pa enotne zgodbe, prej je nekakšna vaska kronika ali pa prgišče grozljivih anekdot-govorice iz na hitro urbaniziranega območja. Nekatere izmed teh »govoric« so zapisane s prav babljevsko močjo in izrazitostjo. Motilo pa me je isto kot pri **Baladi o divjem mleku**: moralistični povdarek, ki je hkrati prikrit in povsem očiten; in ki se kaže v nekritičnem sprejemanju srenjskih mnenj — obsodb.

Zgodba o kvislinškem sodniku, ki je bil na skrivaj povezan z OF je dobro znana iz zgodovine: Janez Vipotnik jo je leposlovno obdelal v **Doktorju**.

O **Tusitali** sem dovolj povedal že pred dvema tednoma. Na seznamu novih romanov imam tokrat nekaj posebnega: prevod novejšega sovjetskega romana. Čingiz Ajmatov je Kirgiz, iz spremne besede lahko razberemo, da je protitotalistično usmerjen. Naslov njegovega romana (to je že druga njegova knjiga v slovenščini) se glasi **Dan, daljši od življenja**. Rad bi mu posvetil posebni članek — to bom tudi storil, če me bo delo količjak prijelo.

Zdaj pa štiri nove knjige iz zbirke NOBELOVCI: pesnik G. Carducci, dramatik O'Neill, prozaista E. Canetti in A. Solženicin. Založbo je treba pohvaliti, ker pri Solženicinu ni šla v ponatis že prej izdanega dela, pač pa je zaupala J. Modru delo pri prevajanju avtobiografskega teksta **Teliček in hrast**.

Četrta knjiga Finžgarjevega zbrana dela prinaša novo (bogve katero že) izdajo romana **Pod svobodnim soncem**.

In za konec poezija. Tik pred novim letom smo dobili novi izbor Gradnikovih pesmi, pred tem pa štiri zbirke sveže poezije: Branka Šimna **Moške ikre**, Marija Čuka **Suho cvetje**, Aleksija Pregarca **Pot do tebe**; in Aste Žnidarčič **Tuje pokrajine**.

Marko Hudnik

Na posebni slovesnosti so ob 12-letnici smrti velikega slovenskega gledališkega igralca Staneta Severja ob koncu decembra lanskega leta podelili Severjeve nagrade za leto 1982. Med prejemniki nagrad, ki jih podeljuje sklad Staneta Severja, je bila tudi SEAVA MAROŠEVIČ, članica amaterskega gledališča Tone Čufar z Jesenic.

Igralska pot Slave Marošević je tesno povezana z razvojem in vzponom jeseniškega gledališča od prve povojne sezone do danes. V teh letih je izoblikovala več kot osemdeset odrskih kreacij. Od mnogih odigranih vlog bodo ostale v trajnem spominu vsaj tiste, ko je bila Grozdana v Tugomerju, Shakespearova Julija, Veronika Deseniška, Elizabeta v Schillerjevi Mariji Stuart, Bernarda Alba, Meta v Samorastnikih in Sofoklejeva Medea. V pretekli sezoni je Slava Marošević praznovala svoj tisočti nastop na domačem odru z vlogo gospe Almingove v Ibsenovih Strahovih. S to kreacijo je ponovno dokazala svoje izredne igralske sposobnosti pa tudi neomajno pripravljenost gledališki ustvarjalnosti. (Na sliki: Slava Marošević v vlogi Sofoklejeve Medee)

OGNJENI KRST OB DONU

Italijanske čete na ozemlju Ukrajine, konec julija 1942: že teden dni korakamo po prašni makadamski cesti, med nami je tudi nekaj sto prisilno mobiliziranih primorskih Slovencev in Istranov. Za nami ostajajo večja mesta Dnepropetrovsk, Gorlovka, Lugansk. Za Luganskom se rodovitna ukrajinska ravnina začne spreminjati v stepto, tu in tam se ob cesti pase kakšno zapuščeno in mršavo konjsko kljuse, ki bo slejkoprej končalo v vojaškem kotlu. Pridemo do reke Donec in jo prečkamo po zasilnem lesenem mostu; starega železobetonskega so rdečearmejci ob umiku razstrelili, samo še njegovi ostanki štrlijo iz vode, podobni polomljenemu okostju ogromnega dinozavra. Novi most je surovo stesan iz borovih desk. Kot udarci po mrtvaški trugi odmevajo naši koraki na njem. Le kje so dobili les zanj, se sprašujem, saj daleč naokoli ni videti nobenega drevesa, kaj šele gozda.

Čufarjev Angel, moj rojak iz Baške grape in vojni kamerad, mi z roko pokaže truplo, ki spokočno plava po vodi pod nami. »Blagor njemu, ker mu ni treba hoditi,« se trudno pošali. Nič čudnega, ta črni humor. Že teden dni smo na pohodu od jutra do večera, vroče julijsko sonce nam suši grla in jemlje moči. Angel, čeprav kmečki sin, vaje trdega dela na skopi tolminski zemlji, zdaj od izčrpanosti komaj še vlačijo noge za sabo, še malo, pa ga bom moral podpirati, da ni ne bo omagal.

Onstran reke razpnejo šotore in kuharji zakurijo pod svojimi kotli. Medtem ko čakamo na kosilo, sezujejo čevlje in namočimo naše žuljave, od potu razjedene in umazane noge v kalni reki.

Prehitro mine čas počitka, prehitro mine čas kosila, že spet se postavljamo v vrste za odhod. Hitler se ni ničesar naučil iz Napoleonovega poraza v Rusiji, zadržno je bil prepričan, da bo spremenil Ukrajino v žitnico tretjega rajha, Ural pa v rudarski bazen. Popoldne se spet ustavimo v nekeem večjem mestu, tokrat za dlje časa, kar polna dva dneva je trajal naš počitek. Do golega se slečemo in okopamo v bližnjem ribniku, in čeprav je voda v njem rumena in ima okus po glini, jo brez pomisleka pijemo.

Dva dneva nam mineta kot dve uri, spet smo otovorjeni z rezervno hrano, z municijo, z rezervno odelo, šotorskim krilom in čelado na glavi. Voda v čutaricah je kalna in mlačna, a veseli smo, da jo sploh imamo.

Od mnogo tisočev Napoleonovih vojakov, ki so vkorakali v Rusijo, se jih je vrnila le peščica. Koliko se bo vrnilo nas, se sprašujem. Zdaj je poletje, vročina, toda kaj bo jeseni, v dežju in blatu — pa pozimi, v snegu in mrazu? A o zimi je zdaj še prezgodaj razmišljati, glave se nam kar kuhajo pod čeladami, kar priliega bi se nam kakšna hladna sapica — pa še nobene vode ni v bližini: samo sivomodro nebo, suha stepa in neskončna prašna cesta, ki se vije po njej.

»Ali je še daleč do Urala?« povprašamo bolj za šalo kot zares nekega mušiča, ki ga srečamo ob cesti.

»Od tu do Urala je približno toliko kot od Urala do sem, a vi ne boste nikoli prišli tjakaj,« se odreže stari.

Ob cesti srečujemo zmeraj več križev, grobo stesanih iz brezovih palic, zmeraj več zavrženih, zarjavelih in preluknjanih čelad, pa živalskih trupel in okostij, okoli katerih brenčijo roji muh in komarjev.

Kmalu zaslišimo oddaljene detonacije in zdaj ni več nobenega dvoma: fronta je blizu. Gledam našega »tenenta«, kako se s škornji, belimi od prahu, vleče poleg nas; da, to je prav tisti tenente, ki me je še v Italiji, pred odhodom na fronto, sredi noči vrgel iz postelje in poslal čistiti čevlje, ker je bil na njih zasledil prašek umazanih. A zdaj niso prašni le naši in tenentejevi škornji, prašni smo vsi od glave do pete, prah se nam nabira celo v laseh, nam sili v oči in suši grlo.

Detonacije zmeraj bolj odmevajo. Mlinar iz Mlina, ki hodi poleg mene,

se nenadoma zvije. »Ne morem več naprej, trebuh me boli«, zastoka. »Verjetno sem se s čim zastrupil.« — »Trebuh te boli od strahu in ne od zastrupitve,« ga zbode nekdo iz našega voda.

Tisti mušič je imel popolnoma prav, ko nam je zagotavljal, da ne bomo nikoli prišli do Urala; še zdaj, tisoč kilometrov pred njim, imajo bolničarji polne roke dela z odvažanjem pravih in namišljenih bolnikov v zaledje. O, saj bi bil tudi jaz zdaj z veseljem bolan kje v varnem zaledju! Bolje biti bolan v zaledju, kot pa zdrav na fronti, ko si lahko še naslednjo sekundo mrtev.

Detonacije so že tako močne, da nam parajo ušesa; v gozdu okoli nas je vse polno izruvanih dreves, gole korenine štrlijo v zrak, debela so razcefrana, vsepovsod je polno sveže izkopanih jam in razbitih skal. Tu je Rdeča armada še pred dnevi razbila sovražnikovo topovsko gnezdo; vsepovsod vidimo namreč prevrnjene in uničene topove.

Kmalu pridemo do starejšega brata Doneca — Dona. Na oni strani vidimo vas; nizke lesene hiše se komajda vidijo izpod košatih dreves in proti reki nagnjeno pobočje je vsevpred razrito in razkopano, kot da bi ga preoral velikanski plug. Tam se je utaborila Rdeča armada. Nič se ne poskrjuje, ko nas zagledajo, saj dobro vejo, da jim divizije laških makaronarjev na naši strani pač ne morejo delati težav. Tudi mi se utaborimo ob reki, tako da ponoči najdemesec dve speči vojski, vmes pa široko vodovje Dona, ki ju ločuje. Vse je zatemnjeno, rahel vetrič piha prek reke, tišino motijo glasovi vojakov, ki ne morejo spati in kletvice oficirjev, ki se spotikajo ob izruvanih koreninah. Reflektorji na oni strani neutrudno tipajo v temo na naši strani. Niti najmanjšega ogenjčka ne smemo prižgati nočjo, torej ne bo nič s toplo večerjo. K sreči imamo pri sebi rezervno hrano, vsak dve konzervi govejega mesa, prepečenec, pa vodo v čutarici. Prepečenec je sicer trd kot hrastova skorja, pa tudi voda ni bogve kaj — a za silo bo šlo tudi to. Prazen želodec pač ni izbirčen.

»Poslušaj, Tone,« me Angel Čufar dregne pod rebra. »Pojejo.« Ves vod pridriži sapo in se spremeni v eno samo veliko uho. In res — pojejo, tam na onem bregu pojejo: o Moskvi pojejo, o Volgi, o neki deklici Katjuši... Tudi marsikdo izmed nas pritegne: Prišla je na strmi breg Katjuša... »

Skozi megleno noč sine zora. Megleno jutro izkoristimo za kopanje strelskih jarkov ob reki, v zapuščenih vasi ob njej; kopljemo po vrtovih, med hišami, po dvoriščih.

Megla se dviga, bakreno rdeče sonee sili skozenjo. Z ene strani zalaja mitraljez in nekaj prestreljenih jabolk pade z drevesa nad menoj. Vržem se na trebuh in se splazim v bližnjo hišo. A streljanje ne poneha, tudi potem, ko sem že v hiši: zažvenketa steklo v oknih, omet mi pada na glavo, stekleni drobec se mi zarije v dlani in kolena, tako da začnem krvaveti. Mimo mene šine prestrašena podgana in potem še ena. Rafali prerešetajo ikone na stenah, kučmo na obešalniku in usnjene škornje na peči. Po kolenih se splazim v kuhinjo; nosnice se mi napolnijo s smrdom po trohnobi in plesnobi. Že dolgo ni gori ogenj v malem zidanem štedilniku v kotu in kdove kdaj je nekdo postrgal zadnje ostanke boršča iz sajastega kotla.

Pojdimo naprej: zdaj smo v spalnici. Tiho in spokočno je v njej kot v grobu. Vse je na svojem mestu, odeje na postelji, lubnate opanke pod njo, ikona na zidu in stara družinska fotografija. Splazim se nazaj k vratom: zavonjam duh po dimu, no, kaj pa je zdaj to? Hočem ven, a ne morem; rafal iz mitraljeza me prikuje k tlom. Le čemu silim ven, tu sem na varnem, kaj bi iskal nesrečo, ta te že tako in tako prehitro najde.

No, zdaj vem, od kod dim. Sosednjo hišo je namreč zadela topovska granata in zdaj gori kot bakla. V zra-

ku slišim šum, podoben vršanju ptičjih kril, ki mi pove, da so Rusi začeli nažigati tudi iz minometalcev. Vršanju sledi kajpak vrsta močnih eksplozij v neposredni bližini. To pa ni več matji kašelji si rečem, najbolje, da se skrijem v klet, dokler imam še celo kožo. Mogoče se bo tam našlo tudi kaj za pod zob (in za na zob), kajti kleti ruskih podeželskih hiš so pravzaprav nekakšne podzemeljske shrambe. Če me bo že vzel hudič, potem naj se vsaj prej pošteno najem in napijem, si rečem in premaknem omaro, za katero se je skrival vhod v shrambo. Ravno ko odprem pokrov, se bajta do temeljev zatrese, in iz okenskih okvirjev popadajo še zadnji ostanki stekla. Hitro kot maček se spustim po lestvi navzdol in že sem v kleti. Ko se mi oči privadijo temi, se lotim raziskovanja: kup krompirja, (že precej gnilega je vmes), na drugi strani pa kup — tudi gnilih — jabolk lanske letine. Nič ne bo, si mislim in zlezem nazaj ven. Komaj pa pomolim glavo ven, že me nova eksplozija vrže nazaj v klet. Ob sebi zatipam pletenko, ne eno, več pletenk. Odprem prvo in jo nagnem — fuji, kis! Odprem drugo — feji, olje! Odprem tretjo — skoraj zavriskal sem od veselja — vodka! Napravim dolg požirek, ki pa seveda ni ostal edini. Že malo omotičen in dobre volje, s pletenko v roki, slednjič prilazem na plano in se tam skoraj zaletim v našega tenenta. »Kje pa so ostali iz našega voda?« me vpraša. »Ne vem,« skomignem z rameni. »Ko so nas začeli Rusi obstrjeljevati z minami, smo se razbežali vsak po svoje.«

»Si ranjen?« reče tenente, ko vidi moje okrvavljene dlani in kolena.

»Ah, samo opraskal sem se,« rečem.

Pa bi bil rad — ranjen, iz srca rad. Soba v lazaretu, globoko v zaledju, je za vsakega vojaka na fronti podobna raja. Domišljija potuje še naprej: mlade bolničarke, topli čaj, generalov obisk, podelitev odlikovanj... Odlikovanja? Za kaj? Za skrivanje po hišah, zavijanje kurjih vratov, za rope, kraje in posilstva; na tem področju se je italijanska vojska v Ukrajini še najbolj izkazala.

Nekaj dni pozneje: spet kopljemo jarke, ponoči seveda, ko nas Rusi ne morejo videti. Na srečo je zemlja prodnata, tako da nimamo težav pri kopanju. Kako so se morali šele namučiti Avstrijci v prvi svetovni vojni, ko so se vkopavali v trd skalnat kraški svet pri Doberdolu — Prežihov Voranc je pisal o tem.

A užteli smo se, če smo mislili, da nam bo šlo vse po maslu. Že v začetku septembra nam jo je zagodel dež, zemlja se je razmočila in se začela posedati, do kolen brodim po blatu in vodi, poleg tega pa nas še Rusi kar naprej obstreljujejo z minometalci in topovi. Kje so generali, kje so oficirji, naj oni rijejo po dreku, se pridrušamo, ko dobimo povelje, da moramo jarke očistiti blata in jih podpreti z lesom, da se ne bodo posedali. Lep načrt — a kje dobiti les, ko pa na tej strani reke daleč naokoli ni nobenega drevesa?

»Podrite hiše in uporabite tramovje,« se glasi ukaz.

In tako v potu svojega obraza podiramo hiše in vlačimo tramovje v jarke. Drsi nam na spolzki zemlji in travi, pogrezamo se v blato, spotikamo se, vsepovsod okoli nas pa dež, detonacije, rafali, tema, žarometi, ki tipajo po bregu reke in nas iščejo. Nepristano padamo v blato, kolnemo in se spotikamo, naše obleke so premočene, od nog do glave smo pokriti z blatom. Vsaj v jarkih se zdaj počutimo nekoliko varnejše, zdaj ko smo jih opažali z lesom in pokrili z debelo plastjo zemlje in ruše. Toda ker ne smemo kuriti, nas že zdaj ponoči zebe, kaj bo šele pozimi. Še pomisliti si ne upamo na to.

Poleg nas se utabori alpska divizija Giulia, opremljena s lahko gorsko artilerijo in z množico mul. Kar ne morejo se privaditi tej neskončni ravnini. In generalom bi moralo biti že vnaprej jasno, da se lahka gorska artilerija ne more kosati s težkim orožjem na oni strani reke. Mule rezgečejo vsevpred — na oni strani pa tudi rezgeče, samo da to niso mule, pač pa mitraljezi. Alpinci popadajo ko muhe v jarke, no, zdaj imajo tudi oni svoj ognjeni krst, kot smo ga imeli mi pred nekaj tedni.

Srečno so ga prestali, kot mi — ne pa tudi njihove mule, za katere pač ni bilo prostora v jarkih: vsevpred so padale, uboge živali, razmesarjene od granat, s šopi trave v gobcih, ki je niso utegnile do kraja prežvečiti.

Ogenj poneha, za hip je tako tiho, da slišimo gaganje gosi doli ob reki, kikirikanje jutranjih petelinov in godrnjavo kokodajsanje zaspanih kokoši in rahlo pljuskanje vode ob bregove. Vojak z zelenim alpskim

PREGOVORI IN REKI V ŠALJIVI PREOBLEKI

- Ta punca je fant in pol punce — pardon fanta!
- V zvezde ga kuje: zdaj zdaj bo njen utrinek...
- Mož potrebuje strelvod, da se sprosti, ženska!
- Kuro (iz)uči jajce.
- Šola naj bo tako življenjska, da jo lahko kadarkoli obe-si na klin.
- Sveti Birokraj je poln bonifikacij.
- Književno delo mora zoreti toliko let, kot rastejo dreve-sa v gozdu.
- Pesniška svoboda — družbena zabloda!
- Beseda bo meso in kri postala, ko mu bodo odrezali je-zik.

Benjamin Gracir

klobučkom poleg mene stegne glavo iz jarka, da bi se malo razgledal na okoli — na oni strani pa se takoj spet iz vseh cevi vsuje ogenj, tako da se vrli alpinec ves bled sesede nazaj v jarek. »Pazi se, fant, samo eno glavo imaš, ne razkazuje je preveč Rusom«, ga opominim. Prijeten fant, tale alpinec, si mislim, škoda bi ga bilo za odstrel. Prijeten, naiven in lahkomiselni. Njegov oče je Furlan, mati Slovenka. »Moja mati je imela prav, ko mi je govorila: »Poba, ne hodi k vodi, ne hodi prek ceste,« mi reče. Z druge strani zaslišimo hrumenje motorjev in rezka povelja v rušini. Rusi pripravljajo teren za nova orožja in tega niti ne skušajo skrivati pred nami. Ta nova orožja so težki topovi in katjuše.

Vse do srede decembra se tako pomalem otipavamo in obstreljujem. Potem je zapadel sneg, nekaj dni zatem pa je pritisnil mraz in Don je začel zmrzovati. Začela se je ruska zima in v njenem okrilju je Rdeča armada prešla v ofenzivo. S pomočjo topovskega ognja je po ledu pridrla čez Don in nas poglala v beg. Orožje in opremo smo pustili v jarkih, celo kuharji so pozabili na svoje kotle. Kot trop preplašenih in premraženih ovac smo se zapodili nazaj proti zahodu. Nad nami hrumijo letala, mi pa bežimo kot za stavo, pomoči in podnevi in zmeraj bolj smo sestradani, zmeraj bolj nas zebe. Seveda, komandant osme armade ni uporabil izraza »beg«, ko je poročal Musoliniju v Rim, pač pa »umik na boljše položaje.« Tako so se že pred nami »umaknili na boljše položaje« Romuni z Volge, pa tudi nemški armadi pod poveljstvom generala von Paulusa, je šlo pri Stalingradu že hudičevu za nohte, saj je bila obkoljena in ni mogla več računati na morebitno pomoč iz zaledja.

Ne, to ni bil umik na boljše položaje, to je bil paničen beg skozi zasneženo stepto. Tako je bežal že Napoleon pred poldrugim stoletjem; s to razliko, da je bil Napoleon vseskozi skupaj s svojo vojsko, da je korakal na njenem čelu, v dobrem in slabem, v mrazu in vročini, v zmagah in porazih, Hitler in Mussolini pa posedata v mehkih foteljih svojih rezidenc, medtem ko njuni vojaki sčijejo kri na fronti. Papež Pacceli, Pij XII., prireja v Vatikanu za nas božično mašo, moli za nas, blagoslovja nas in naše orožje, nam pa ne more pomagati niti Bog, kaj šele papež, ko se premraženi, sestradani, izmučeni in ušviji opotekamo po snegu. Kaj bi dal takrat za skodelico toplega čaja, za kosček kruha, namazanega z domačo zaseko, za orehovo potico, ki nam jo je vsako leto za božič pekla mati. Spet je božič, orehove potice pa ni, tudi čaja ne in ne matere. Mati zdaj gotovo misli na svojega sina — vojaka, ko s solznimi očmi tare orehe za potico, v mislih sestavlja pismo zanj. In če ga napiše, to pismo, kdo mi ga bo prinesel čez te neskončne zasnežene ravnine, ki jih ertinci vojna vihra? In če le pride pismo v te kraje, kdo me bo našel v tej vsesplošni zmedji, v tem paničnem begu, ko se briga vsak le za svojo kožo in bi se brata pustil crkniti, le da bi sam preživel.

»Važno je, da smo ostali živi,« mi reče Čufarjev Angel, moj rojak iz Baške grape in vojni kamerad, nekaj mesecev pozneje, v začetku pomladi 1943, ko stojimo v vrsti pred kotlom za menažo na kasarniškem dvorišču v predmestju Genove.

»Res je, važno je, da smo ostali živi,« mu potrdim.

Anton Torkar

ODBOJKARSKI TURNIR V ŽIROVNICI

TVD Partizan Žirovnica prireja prvenstvo krajevne skupnosti v odbojki. Turnir ekip bo v soboto, 8. januarja, v telovadnicah osnovne šole Gorenjskega odreda v Žirovnici in TVD Partizan. Zbor vseh ekip bo ob 15. uri pred osnovno šolo.

TVD Partizan Žirovnica vabi ljubitelje odbojke, da se turnirja udeležijo.

ODBOR

UGANKARSKI SLOVARČEK

ATOR — egipčanska boginja neba, tudi Hator
GRANGER — ameriški filmski igralec (Stewart, Clovek v sivem)
KRESE — slovenski družbenopolitični delavec (Leopold)
MAISTER — slovenski general in pesnik (Rudolf, 1874 do 1934)
WALES — pokrajina v jugozahodnem delu Velike Britanije

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moža, očeta, brata, strica in svaka

FRANCA ČUDNA
upokojenca Železarnice
iz Gorij

se najlepše zahvaljujemo sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem, znancem in ostalim za izrečena sožalja in darovano cvetje.

Zahvaljujemo se dr. Zoniku za lajšanje bolečin na domu, gorjanski godbi, pevcem in govorniku za poslovilne besede ob odprtem grobu. Hvala vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti in se poslovili od njega.

Zalujoča žena, sin z ženo
in vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame

MARIJE ŠILAR iz Krnice

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam izrekli sožalje in sočustvovali z nami.

Posebno se zahvaljujemo osebjem internega oddelka Bolnice Jesenice in dr. Jerneju Markežu, ki so jo negovali in ji lajšali zadnje trenutke življenja.

Hvala sosedom, vsem, ki ste jo spremlili na njeni zadnji poti, sodelavcem PGRC železarnice Jesenice in pevcem iz Zasipa.

Zalujoči: sin Janez z ženo
Heleno in hčerko Jano

ZAHVALA

Društvu invalidov Jesenice se najlepše zahvaljujem za darilo in obisk na domu. Vsem želim srečno novo leto!

Gligor Mektič

ZAHVALA

Zahvaljujem se kolektivu TOZD Družbena prehrana — restavracija Kazina za sprejeto novoletno čestitko.

Tudi jaz želim celotnemu kolektivu srečno in uspešno novo leto 1983!

Jožica Praprotnik

ZAHVALA

Občinskemu odboru Rdečega križa Jesenice se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, čestitko in obisk na domu. Vsem želim srečno novo leto!

Franc Franko

ZAHVALA

Najlepše se zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata TOZD Remontne delavnice in vodstvu gradbene delavnice za obisk na domu in denarno pomoč v času moje bolezn.

Pavel Frelih

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu januarju bo za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Jesenicah.

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 8. januarja, bosta na Jesenicah od 7. do 18. ure odprti trgovini: Delikatosa — Kaša 2 na Tržnici, Titova 22 in

Delikatosa — Poslovalnica 2, Titova 58.

DEŽURSTVO V AVTOMEHANIČNIH DELAVNICAH NA JESENICAH

V soboto, 8. januarja: INTEGRAL, TOZD MPPD Jesenice, Titova 67.

ZAHVALA

Vsem sodelavcem TOZD Strojne delavnice Železarnice se najtopleje zahvaljujem za spominsko darilo, ki so mi ga izročili ob mojem odhodu v pokoj.

Vsem želim v novem letu 1983 veliko sreče in zdravja. Še enkrat hvala.

Janez Ferjan

ZAHVALA

Predstavnikom Socialistične zveze in Rdečega križa se iskreno zahvaljujem za obisk na domu, voščilo in darilo. Bila sem ga zelo vesela.

Enako se zahvaljujem vsem ostalim, ki so me obiskali in obdarili. Vsem skupaj še enkrat prav lepa hvala.

Vsem želim srečno, zdravo in uspešno novo leto 1983!

Tončka Zalokar

ZAHVALA

Zahvaljujem se sodelavcem tretje izmene v TOZD Jeklarna za novoletno čestitko in denarno darilo. Obenem jim želim veliko delovnih uspehov v letu 1983!

Ljubo Stanojevič

ZAHVALA

Vsem nekdanjim sodelavcem v TOZD Strojne delavnice — strugar na se iskreno zahvaljujem za prejeto novoletno čestitko.

Želim jim še mnogo delovnih uspehov in srečno novo leto 1983!

Ivan Javorski

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

8. januarja sloven. barvni film KEKČEVE UKANE ob 15. uri.

8. in 9. januarja italijan. barvni film PRESTRELJENI DOLAR, režija Kelvin Jackson Paget, v glavni vlogi Giuliano Gemma, ob 17. in 19. uri.

10. in 11. januarja hongkonški bar. kar. film ZADNJI POZDRAV BRUCE LEE, režija Kao Ka, v glavni vlogi Bruce Lee, ob 17. in 19. uri.

12. januarja amer. barv. pust. film MORILSKI AVTO, režija Eliot Silvarstein, v glavni vlogi James Brolin, ob 17. in 19. uri.

14. januarja ameriški barvni kom. film. POGON PREKO AMERIKE, režija Jozef Sardent, v glavni vlogi Dayan Cenon, ob 17. in 19. uri.

15. in 16. januarja amer. bar. kavb. film JEZDECI NA DOLGE STEZE, režija Walter Hill, v glavni vlogi bratje Carradine, ob 17. in 19. uri.

KINO PLAVŽ

8. in 9. januarja hongk. bar. karate film ZADNJI POZDRAV BRUCE LEE ob 18. in 20. uri.

9. januarja slov. barvni film KEKČEVE UKANE ob 10. uri.

10. in 11. januarja italij. bar. kavb. film PRESTRELJENI DOLAR ob 18. in 20. uri.

13. januarja amer. bar. pust. film MORILSKI AVTO ob 18. in 20. uri.

14. januarja angl. bar. krim. film MLADI TIGRI IZ HONGKONGA ob 18. in 20. uri.

15. in 16. januarja amer. barvni triler UBIJALEC IZ SLUŠALKE ob 18. in 20. uri.

KINO KRANJSKA GORA

8. januarja fr.-sp. barv. film POSELEDNJI MOHIKANEK ob 20. uri.

12. januarja hongk. barv. kar. film ZADNJI POZDRAV BRUCE LEE ob 20. uri.

15. januarja italijan. barv. kavb. film PRESTRELJENI DOLAR ob 20. uri.

KINO DOVJE

8. januarja amer. barv. krim. film BALTIMORSKI NABOJ ob 19. uri.

9. januarja fr.-span. barv. pust. film POSELEDNJI MOHIKANEK ob 19. uri.

15. januarja hongk. barvni karate film ZADNJI POZDRAV BRUCE LEE ob 19. uri.

16. januarja italij. barv. kavb. film PRESTRELJENI DOLAR ob 19. uri.

MED POČITNICAMI V KINO

V času od 13. do 22. januarja bomo predvajali vsak dan v kinu Plavž ob 10. uri dopoldan izbrane mladinske filme. Obiščite nas!

NEDELJA, 9. januarja, ob 19,30: Ivo Brešan: HAMLET V MRDUŠI DONJI — predstava za izven.

GLEDALIŠČE

TOREK, 11. januarja, ob 19,30: Ivo Brešan: HAMLET V MRDUŠI DONJI, predstava za abonma in za izven.

SREDA, 12. januarja, ob 19,30: Ivo Brešan: HAMLET V MRDUŠI DONJI — predstava za abonma in za izven.

KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA TOZD OSNOVNE ŠOLE TONE ČUFAR JESENICE

objavlja prosta dela in naloge

— **tajnika** za nedoločen čas s polnim delovnim časom

Pogoj: srednja ekonomska šola, dveletna ali srednja administrativna šola; obvladanje stroje pisja.

Pričetek dela po dogovoru.

— **administratorja** — **telefonista** za nedoločen čas s polnim delovnim časom

Pogoj: dve ali štiriletna administrativna šola; obvladanje stroje pisja.

Pričetek dela 1. marca 1983.

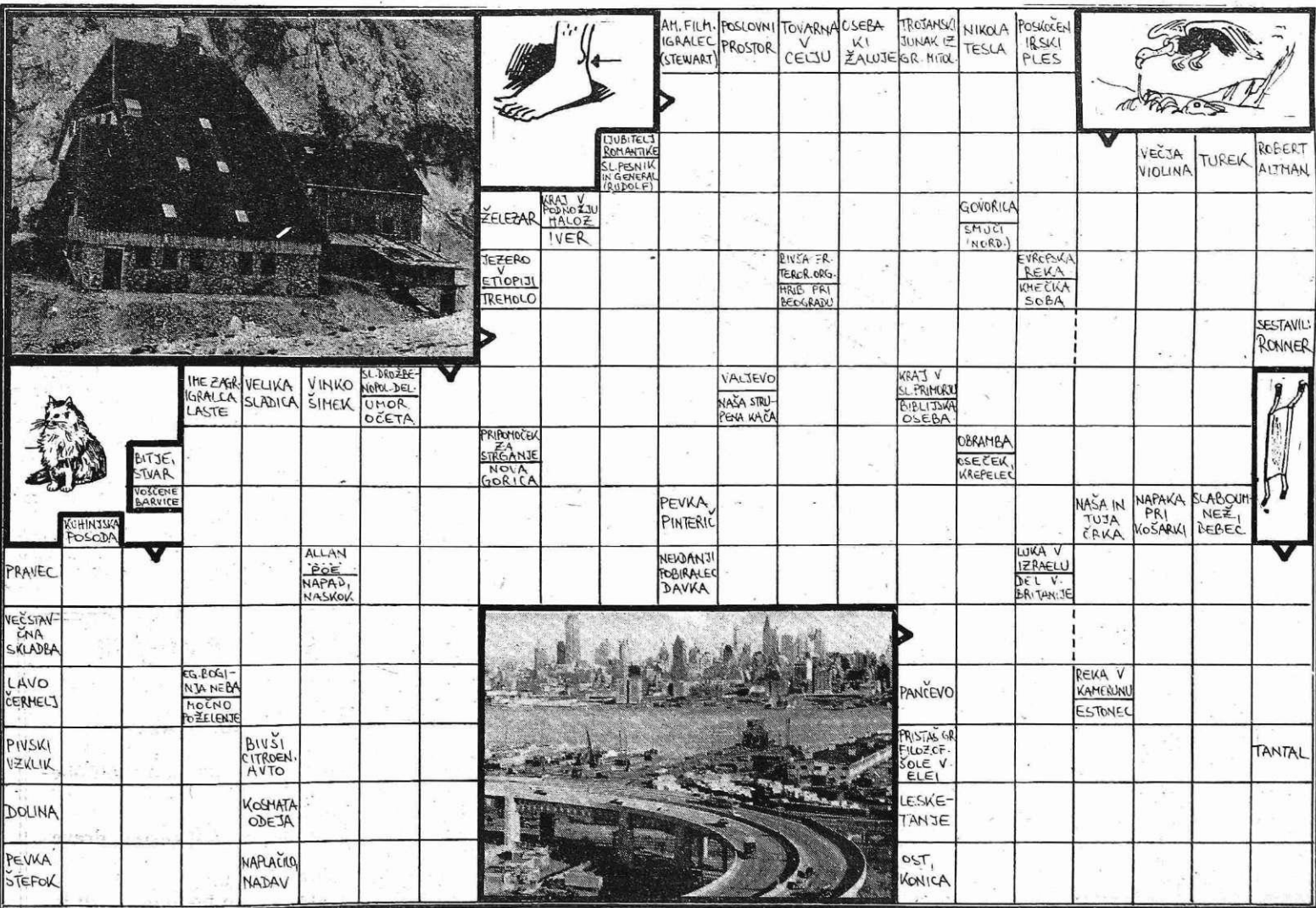
Za obe delovni mesti bo opravljen preizkus znanja iz stroje pisja. Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v osmih dneh od objave na naslov: Komisija za delovna razmerja TOZD osnovne šole Tone Čufar Jesenice, Tavčarjeva 21.

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh od objave.

OBVESTILO NOGOMETAŠEM

Obveščamo nogometaše članskega moštva NK Jesenice, da se redni treningi začnejo v ponedeljek, 10. januarja, ob 18. uri v telovadnici osnovne šole Tone Čufar na Plavžu.

Z.

GREGA BENEDIK DEVETI V SUPER VELESALOMU ZA SVETOVNI POKAL V MADONNI DI CAMPIGLIO

Peter Lakota in Blaž Jakopič, veliki imeni našega alpskega smučanja, sta bila prva Jeseničana in Jugoslovana, ki sta na eni prvih tekem za svetovni pokal v Kranjski gori došla točke svetovnega pokala v slalomu.

Daleč največ je prispeval in še prispeva Bojan Križaj s kolegi iz reprezentance Strelo, Kuraltom in Frankom, toda pogoji dela sedanjih prvakov so bistveno boljši kot nekoč, zato Lakota in Jakopič ne bi smeli pozabiti.

Po precej letih »zatišja« v jeseniških članskih vrstah, ob sicer izjemnih uspehih v pionirski in mladinski konkurenci v mednarodni areni, smo vseeno težko čakali velik rezultat. Zadnji nadporečni uspeh prejšnje generacije, če osvežimo spomin, je enajsto mesto Mirana Gašperšiča na svetovnem prvenstvu leta 1974 v St. Moritzu. Tokrat je za veliko presenečenje poskrbel Grega Benedik.

Zame imata oba nekaj skupnega, pa tudi za Mirana Gašperšiča. Za trenerja pomeni tak dosežek neprecenljivo doživetje, najlepšo zahvalo za leta odrekovanja, naporov. Miran je tokrat svojemu nasledniku v klubu Benediku sila uspešno namazal smuči. Nismo bili namreč prepričani, da serviser Rosignola, ki je sicer izvrsten strokovnjak, lahko s Swixom, ki ga uporablja, doseže enak rezultat kot Toko, ali Holmenkol, ki ju majo najboljši smučaki.

Grega ima izvrsten občutek za drsenje smuči in prav konfiguracija proge v Madonni di Campiglio je tisto, kar Gregi ustreza. Žal je šel na progo s startno številko 75. Ob ostrejših zavojih je bila proga kljub izvrstnemu vzdrževanju slabša kot na začetku. Predvsem zadnja strmina je bila »krivas«, da presenečenje ni bilo še večje.

Veliko presenečenje je zmaga Maira Michela, toda zmedo med novinarji, ki so v glavnem že odhiteli oddajati sporočila, so povzročili Avstrijec Mader, nato Italijan Kerschbaumer, potem pa še Benedik in še en Italijan Erlacher. Zaradi zanimivosti si ob rezultatih za mestom velja ogledati startne številke.

1. (19) Mair — 1.43,71 (kazenske FIS točke 0,00); 2. (15) Enn — A. 1.43,86 (1,12); 3. (14) Zurbriggen — Sv. 1.43,95 (1,80); 4. (34) Heinzer — Sv. 1.43,97 (1,95); 5. (6) Strolz — A. 1.44,24 (3,97); 6. (9) Franko — Jug. 1.44,47 (5,69); 7. (54) Mader — A. 1.44,49 (5,84); 7. (17) Veirather — A. 1.44,70 (7,40); 9. (75) Benedik — Jug. 1.44,73 (7,40); 10. (67) Kerschbaumer — I. 1.44,83 (8,37); 11. (77) Erlacher — I. 1.44,86 (8,59); 12. (22) Stock — A. 1.45,04 (9,93); 13. (20) Gruber — A. 1.45,12 (10,52); 14. (4) Lüscher — Sv. 1.45,16 (10,82); 15. (8) Wenzel — Lich. 1.45,21 (11,19).

Zanimivo je še 7,63 kazenskih FIS točk, ki jih je dobil Grega. Po časovnem zaostanku je to najboljši rezultat v bogati zgodovini jeseniškega smučanja. Ker za izračun, ki bo

veljal v novi listi, veljata dva rezultata, bo Grega s 57. mesta napredoval na rang listi na okrog 30. mesto in v Adelbodnu v Švici že startal s to številko. Če bi mu v Garmischu, kjer je na sporedu zadnji super veleslalom svetovnega pokala, uspelo doseči podoben rezultat kot v Madonni di Campiglio, potem bo Grega zelo blizu prve jakostne skupine. To pa je v normalnem veleslalomu, kjer so proge zaradi ostrejših zavojev mnogo bolj uničene, velika priložnost za rednejše uvrstitve med prvih 30, ali, če smo manj skromni, med 20.

Strokovnjaki pa tudi občinstvo različno ocenjujejo novo disciplino. Zame je izredno zanimiva. Nova generacija smučarjev, ki je po rasti in teži višja od prejšnje, nima posebnih rezultatov v slalomu, kjer imajo prednost eksplozivni akrobati, veliki okrog 170 cm. Fantje po večini danes merijo okrog 180 cm, zato je super veleslalom nekako tudi odgovor času.

Za nas je problem v tem, da smučišč, kjer

bi se dalo smučati varno z večjimi hitrostmi, skoraj ni!

V zadnjem tednu sta bila dva FIS moška slaloma na Sorici, nato še dva ženska z namenom, da mlajši tekmovalci pridejo z boljimi startnimi številkami, kot jih imajo v tujini, do izboljšanja FIS točk.

Največ uspeha sta poželi Kunčeva in Klinarjeva, ki sta za Tometovo, Zavadlavovo in Peharčev iz A reprezentance zasedli četrto in peto mesto. Nalogo sta izpolnila tudi Robič in Zan.

Zal tekme na Soriški planini ne dajo realnega stanja kvalitete, ker je proga preveč položna, prednost imajo težji, močnejši tekmovalci, tehnika je v drugem planu.

Kaj naprej? Snega ni. Brez ustreznega treninga ni rezultatov. Res je velika škoda, da poligon za trening v Kranjski gori, ki je v planu, še ni zgrajen. V taki zimi, kot je letos in v času, ko se v tujini zaradi stabilizacijskih ukrepov pa tudi cen ne da trenirati, nas reši le dovolj visoko smučišče, ki ga nimamo, ali topovi za umeten sneg. Na Podkorenu, kjer se bo center za trening gradil, bi bilo potrebno umetno pridobiti 20 cm snega, ga ustrezno pripraviti z vodo in lahko bi odlično trenirali, vprašljiva pa ne bi bila niu tekma za svetovni pokal konec januarja.

Janez Šmitek

NA MEDNARODNEM NAMIZNOTENIŠKEM TURNIRJU V BOROVLJAH DVAKRAT DRUGO MESTO

Slovenska športna zveza v Celovcu je izvedla v Borovljah na Koroškem tradicionalni novoletni namiznoteniški turnir. Poleg številnih domačih igralcev je nastopilo tudi večje število igralcev in igralk iz Slovenije in Vojvodine. Jeseničani so poslali na to tekmovanje vse svoje najboljše igralce in igralke, ki so kljub močni konkurenci dosegli nekaj pomembnih uspehov.

Mladinec Jaki Veber je v skupini mladincev osvojil drugo mesto za igralcem Ljubljane Sorlom. V odločilnem tretjem setu je že vodil 17:12, pa mu je zmanjkalo moči, zbrani in sreče. Podobno se je zgodilo tudi Zori Zalokar v skupini članic. V finalni igri je proti Ravenčanki Pandev v odločilnem setu po zelo dobri igri vodila 18:17, nakar je popustila in igro tesno izgubila. Vsekakor je tudi osvojitve drugega mesta lep uspeh. Tretja je bila igralka Olimpije Reflakova, ki igra v I. zvezni ligi.

PERSPEKTIVNE MLADE IGRALKE IZ VOJVODINE GOSTUJEJO NA JESENICAH

Na povabilo zveznega mladinskega kaptana za ženske prof. Saba so poleti gostovale

mlade igralke namiznega tenisa z Jesenic v Čoki v Vojvodini. Potne stroške so plačali starši naših igralk, stroške bivanja v Čoki pa so prevzeli starši njihovih igralk. Tako sprejem kot celotno bivanje v Čoki je bilo nadvse prijazno in za mlade jeseniške igralke enkratno doživetje. Ob dobro organiziranem treningu, ki je potekal trikrat dnevno, je ostalo tudi dosti časa za ogled kulturnih in drugih znamenitosti kraja. Vsekakor so bili navezani nepozabni medsebojni prijateljski stiki mladih igralk.

V teh dneh pa mlade igralke iz Čoke vračajo obisk Jeseničankam, ki se tega ponovnega srečanja že zelo veselijo in se nanj pridno pripravljajo. Vsaka naša igralka bo gostila svojo znanko iz Čoke na svojem domu. Po skupnih treningih, ki bodo v osnovni šoli Prežihov Voranc, bomo igralkam iz Čoke skušali narediti bivanje pri nas čim bolj prijetno in jim pokazali naše lepote v snegu, predvsem Kranjsko goro, Črni vrh in Bled. Treningov se bo udeležilo tudi nekaj naših perspektivnih pionirjev. Da bodo treningi kvalitetnejši, bosta prispevala tudi kitajska trenerja z enkratnim obiskom.

(Š)

V SOBOTO, 8. JANUARJA, SMUČARSKI SKOKI ZA EVROPSKI POKAL V OKVIRU »TURNEJE TREH DEŽEL« V PLANICI

V soboto, 8. januarja, bo v Planici s pričetkom ob 12.30 prva tekma v okviru »turneje treh dežel«, ki bo štela tudi za evropski pokal in ki bi morala biti v Mariboru. Za to tekmo je veliko zanimanje doma in v svetu in predvidevajo, da se bo tekem »turneje treh dežel« 8. januarja v Planici, 9. januarja v Beljaku in 10. januarja v Trbižu udeležilo najmanj 80 najboljših skakalcev na svetu, ki bodo nadaljevali novoletno turnejo.

Organizacijsko in tehnično izvedbo tekme v Planici je prevzel Smučarsko-skalni klub Ilirija iz Ljubljane. Udeleženci turneje bodo vse dni nameščeni v Kranjski gori, kjer bo v hotelu Kompas vse dni delovala tudi informacijska pisarna in kjer bo tudi zaključek turneje 10. januarja.

Pokroviteljstvo nad tekmo so prevzeli: Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, Smučarska zveza Slovenije, skupščine občin Jesenice, Kranj, Ljubljana-Siška, skupščina mesta Ljubljana, Telesno kulturna skupnost mesta Ljubljana ob finančni pomoči nekaterih organizacij združenega dela.

Organizator obvešča, da bo cena vstopnic za odrasle 60,00 din, za šolsko mladino in vojaške 30,00 din, za otroke do deset let starosti pa bo vstop brezplačen. Parkirna za avtomobile bo 300,00 din, za osebne avtomobile pa 20,00 dinarjev. Obiskovalcem bodo na voljo tudi značke prve tekme letošnje »turneje treh dežel«. Poskrbljeno bo tudi za tople malice in pijačo.

Obiskovalci, ki bodo prišli v Planico pred uradnim začetkom tekmovanja, si bodo v dopoldanskih urah lahko ogledali tudi skoke za trening.

PROGRAM DEJAVNOSTI NA UMETNEM DRŠALIŠČU V MESECU JANUARJU

REKREACIJSKO DRŠANJE:

— vsako soboto od 15. do 17. ure
— vsako nedeljo od 14. do 16. ure in od 17. do 19. ure
— za učence in mladino v šolskih počitnicah od 9. do 30. januarja vsak dan, razen sobote in nedelje, od 11. ure do 12.30.
Vstopnina enotna 10 din.

HOKEJ NA LEDU:

8. januarja ob 10. uri pionirji: HK Jesenice : HK Kranjska gora, ob 12. uri mladinci: HK Jesenice : HK Kranjska gora.
15. januarja ob 10.30 pionirji: HK Jesenice : HK Cinkarna Celje, ob 12.30 mladinci: HK Jesenice : HK Cinkarna Celje.
— ob 18.30 člani: HK Jesenice : HK Olimpija.

Iz pisarne ŠD Jesenice

KAM NA REKREACIJO?

Ponedeljek:

— splošna rekreacijska vadba v osnovni šoli bratov Žvan v Gorjah od 20. do 22. ure;
— interesna skupina za kegljanje na ledu — športna hala v Podmežakli od 18. do 22. ure;

Torek:

— splošna rekreacijska vadba v telovadnici ŽIC od 20. do 22. ure;
— splošna rekreacijska vadba v osnovni šoli »16. december« v Mojstrani od 18. do 20. ure;

Sreda:

— splošna rekreacijska vadba v TVD Partizan Jesenice od 20. ure do 22.30 (moški);
— interesna skupina za košarko v telovadnici ŽIC od 18. do 20. ure;

Četrtek:

— splošna rekreacijska vadba v OŠ bratov Žvan v Gorjah od 20. do 22. ure;
— splošna rekreacijska vadba v telovadnici ŽIC od 20. do 22. ure;
— splošna rekreacijska vadba v TVD Partizan Jesenice od 20. ure do 21.30 (ženske);

— splošna rekreacijska vadba v OŠ »16. december« Mojstrana od 18. do 20. ure;
— interesna skupina za kegljanje na ledu — športna hala v Podmežakli od 20. do 22. ure;

Petek:

— interesna skupina za odbojko v telovadnici ŽIC od 20. do 22. ure;
— drsanje v športni hali v Podmežakli od 20. do 22. ure — vstop možen samo z izkaznico za vstop v Železarno;
— splošna rekreacijska vadba v COŠ Tone Čufar na Plavžu od 19. do 21. ure.

Celotredenska rekreacija:
Kegljanje na asfaltu na kegljišču v Podmežakli poteka po razporedu, ki so ga dobili vsi športni referenti v TOŽD in delovnih skupnostih in ki je bil objavljen v Železarju.

Komisija za športno rekreacijo pri sindikatu Železarne

SMUČARSKI RAJ POD MEŽAKLO! SAMO ŠE SNEGA ČAKAMO!

Jesenjski smučarji so poskrbeli, da je letos smučišče v Podmežakli pripravljeno in da bo tudi vlečnica ob njem delovala. Pomanjkanje in podražitev bencina sta vplivala, da vsak išče najbližja smučišča. Ureditve tega smučišča pa bo vsekakor vplivala tudi na povečanje turističnega prometa na Jesenicah, še posebno, ko ne bo moč dobiti prostora od Mojstrane do Rateč.

Jesenjski sankarji so tudi povsem na prostovoljni osnovi uredili približno polovico nove sankarske proge, ki so jo speljali tik ob smučišču v Podmežakli. Letos so jo pripeljali do vrha smučišča, v prihodnje pa jo bodo še podaljšali. S smučarji bodo morali najti najboljši izhod, ker se pri vrhu sedaj križata smučarska in sankarska proga. Smučarji so na vrhu pred kratkim uredili prostor za izstopno postajo.

Potreben je samo še sneg, pa bo v Podmežakli dovolj smučarjev in sankarjev. B. B.

V SOBOTO LEPA KOŠARKARSKA DVOBOJA NA JESENICAH

Obe jeseniški košarkarski moštvi se bosta v soboto, 8. januarja, pomerili doma, in sicer:

— ob 17.30 se bo ženska ekipa KK Jesenice pomerila z vrstnicami KK Kladivar Ziri in

— ob 19.30 člansko moštvo z ekipo KK Gostol iz Nove Gorice.

Obe tekmi bosta v dvorani Železarskega izobraževalnega centra na Jesenicah.

SMUČARSKI SKOKI

Tekmi za pokal Cockte v smučarskih skokih za mlajše in starejše pionirje, ki bi morali biti v Adergasu pri Cerkljah, sta bili zaradi pomanjkanja snega prestavljeni v Planico.

Druga januarja se je na petindvajsetmetrski skakalnici pomerilo nekaj več kot šestdeset mlajših pionirjev iz trinajstih slovenskih klubov. Največ so pokazali skakalci kranjskega Triglava, saj je zmagal Mubi Knafelj iz Breznice, ki letos nastopa za Triglav, pa je delil drugo mesto. Vsi žirovniški pionirji, tako mlajši kot starejši, so prestopili v višji starostni razred in tako je pričakovati, da letos v boju z leto dni starejšimi vrstniki ne bodo dosegali lanskih uvrstitev. Kljub temu se je v novi sredini odlično znašel Gašperin, ki je v Planici delil drugo mesto. Lep napredek je pokazal tudi Modrijan, ki je pristal na desetem mestu. Petek je bil 18., Legat 32., Kapus 42. in Pagon, začetnik, ki mu je bila to prva tekma, 58. Med skakalci smučarskega kluba Bled je bil Triplat 30. in Valant 37.

Na 40-metrski skakalnici, ki so jo obnovili na prostoru med planiški velikankami, so se za tem pomerili še starejši pionirji. Med 45 skakalci je bil najboljši Golob iz Titovega Velenja, drugi je bil Debelak iz Ilirije in tretji Mojstrančan Šmid, ki zdaj nastopa za kranjski Triglav. Žirovničani so se uvrstili poprečno: dvajseti je bil Marjanovič, 18. Vovk, 20. Gašperin, 26. Kaltenekar, 33. Petek in 36. Košelnik.

-m. g.-

Kranjskogorsko turistično društvo je v tem turističnem kraju postavilo lično izdelane reklamne table, ki lepo popestrijo okolico. Napisi na nekaterih tablah reklamirajo tekmo za svetovni smučarski pokal, ki bo konec januarja na pobočjih Vitranca, nekaj tabel so opremili z vozniimi redi avtobusov, večino reklamnih panojev pa imajo v zakupu delovne organizacije, ki na tablah propagirajo svoje izdelke in usluge. Domiselnost turističnih delavcev Kranjske gore prav gotovo zasluži vso pohvalo. (Tekst in foto A. Kerštan)

Sašo Robič (Foto J. Šmitek)

Trije poštvovalni smučarji z Jesenic urejajo prostor za sestop z vlečnice na strelišču v Podmežakli (Foto B. Blenkuš)

V soboto, 25. decembra, na žičnici Mojca v Kranjski gori (Foto B. Blenkuš)